F E S T E J A D O R S

(Assaig sobre determinades maneres d'escoltar veus atàviques)

B e p e s

AVIS

Fa mesos que no plou. Que no plou com havia plogut sempre en aquest temps. Sí, ja es veuen núvols, núvols amb baixos negres, que sempre era una bona senyal, però la pluja, que solia fer anar les canals i omplenava una antigua riera avui convertida en carrer, no s'acaba de decidir. Per què? La pluja ho deu saber. No creiem que també la pluja s'abstingui per tal d'anar contra el govern. Algú ho pot creure perquè a altres llocs del continent la pluja fa mobilitzar paraigues i nega camps. Jo crec que es tracta d'algú exagerat. N'hi ha que ho aprofiten tot per anar contra el govern, ja se sap.

Com sigui, sigui perquè potser si la pluja vagi contra el govern o no hi vagi, aquesta manca d'aigua influeix sense cap mena de dubte damunt homes i coses. I és gairebé segur que haurà influit damunt FESTEJADORS". Es veurà sense esforç que és un producte que va fluix d'humitat. Si en pateix molta gent és lògic que en pateixin determinats escrits. Aquesta vegada, doncs, totes les falles que es trobin, que deuran ser moltes, tant en el tema com en la manera de tractar-lo o d'escriure'l s'han d'atribuir a la gran sequedat imperat, ço és, a la climatologia. Ja era hora que hom pogués trobar una excusa vàlida presentant un llibre.

Malgrat reconèixer, aquesta vegada, de qui és la culpa, jo faig vots perquè la climatologíaque tenim no afecti altres activitats, i que la majoria de convilatans puguin seguir comprant i venent, menjant i dormint, cantant i festejant com si sequedat no hi hagués.

Bepes.

INDEX

Variacions sobre la trobada d'ossos milenaris. 1
Emissió de pensaments. Els pares dels pintors, poetes músics, dentistes, festejadors, navegants i aviadors. L'home de Banyoles. Hi arribà sol? Per què no s'ha trobat la dona de Banyoles? Ja ho han mirat bé els amics banyolins? El per què de diferència de classe.

El Senyor Garrot. 13
Aparició dels mags. Coses del temps. Crides ancestrals.

Celdoni Repunt i Repunt. 19
Antecedents. Un home, una serp i la senyora Perla la qual vivia espantada. El ferrer tenor. El carnisser Miquel i la carnissera Antònia. Esvalot amb motiu d'uns somnis de la carnissera.

Celdoni, en actiu. 33
Inclinacions especials. Crides ben enteses o mal enteses. Plantofejament de senyors Riembaus. El senyor Macabeu, prestidigitador. El cas de les noies nues.

Un safari africà. 47
El cacic Maimés i les dones blanques. Set ciutadans deixen el safari. Posades a la fresca. El mag Benjamí i un "Bon dia tinguin vostès" dit en sabadellenc al cor de l'Africa Negra. El mag Benjamí entre altres coses pregunta: "Qui va guanyar la guerra del 14?" i "Quant val un ou, avui?" Dones esteatopigies, ço és, de grans natges. Uns "nosaltres sols". Noms catalans a Bosquitània. Presentacions. Efectivament, pompis extraordinaris. Formigues, arrels i sargantanes, repassos nacionals. Juny i Camila. Celdoni i Juny decideixen festejar, a tot risc.

La cacera. 72
Matança de sis bous esgarriats seguint una vedella de bon veure. Festa Major. "Fora roba!". "Jo en faig seguir més de quatre, de dones" paraules del cabdill batejar Roger de Flor pel mag Benjamí.

Panellets, enemic número u dels bosquetans. 83
Malparlat i Dora, la mulata. Mà de Ferro l'home amb més sagetes i llances clavades que es coneix. El guerriller Girat, professional de batalles. L'Odissea particular de les dones d'un passat de Roger. L'atac de Panellets per mor de les dones blanques. Actuació del prestidigitador Macabeu a mig combat: "Agafa una carta!". Estratagema de les dones de Roger per a treure combatents enemics del camp de batalla. Combat Celdoni-Panellets. Rendició incondicional de Panellets..."He perdut, però me les deixes mirar?". "Si no fas estaries...". Grans festes en celebració de la victòria. Celdoni, al qual la victòria damunt Panellets li dóna prioritat, escull Kuny. Deserció de Camila. Un tango a Bosquitània.

Qui fou el primer festejador?. 101
Festejar, sí, però amb repassos d'arrels i formigues?
"No us agradaria anar a festejar a la Font del Gat"

Sortida de Bosquetània. 105
Els negres. El rei Solixent. La reina Conxita la qual passà de minyona a reina. Exploradors. L'arqueòleg, senyor Cardedeu, negre, amb trossos de terrissa fa una història de dues Repúbliques que no feren anys. Collgros, Raquel, Benplantat i Aiguadell, i els vencedros d'un festeig després del combat sota de l'om quan sombrejava. Un Tarzà proturisme. Els fugitius es troben al Territori del rei Solixent. "Baixant de la Font del Gat", es fa himne nacional del reialme.

El cacic Paterna s'enamora de la senyoreta Juny. 129
Vaga general de les dones del cacic.

La gran festejada del negre Blas amb la blanca Margarida. 133
Perduts al bosc a quatre anyets. El jurament de la sang. La dida negra del mestre blanc. "El senyor mestre que es cuidi d'ell!". Trobada de l'equip Benjamí amb Blas i Margarida.

La reina Malòdia va endarrera de tenir blanc. 153
Genial actuació del mag Benjamí hipnotitzant la reina Malòdia. "Visca Catalunya lliure!"

Ull de Senglar i Flor de Neu. 157

Contalles del literat Rellamp. 160
Els dos Manelics. Un treballa, l'altre fa treballar. Aparició de Magnòlia. Canvi de festejador. Actuació decissiva de les abelles de Manelic II.

El negre Sureny, esclau voluntari. 164

El cacic Matalàs. 167
Eleccions, sí o no? Un partit del mig.

De nou en camí. 171
El vell Cabul. Vi a l'Oasi. El tuareg Benvingut. Nova i definitiva actuació del mag Benjamí. Una ciutat que els blancs ven a cavall i els negres a peu. El vestit nou de Juny. Davant el desencant de Celdoni la noia diu que si vol se'l treurà. Port de mar. Les ganes d'arribar a Sabadell fa dir a Benjamí al capità del vaixell: "Vol dir que no anem endarrera?" Portugal. S'arriba a Madrid el 23 de F, i Benjamí es desdeix de tornar a Sabadell i torna a l'Africa a predicar la unió dels negres. Aclariments sobre crides. S'arribarà a festejar per decret?

Biòlegs, antropòlegs i investigadors de diverses marques no s'acaben de posar d'acord respecte a qui foren els primers i a quin lloc començaren a dir "Bon dia" pel món. Quan uns declaraven que tot començà pel terciari i feren tocar sardanes quan es descobriren determinats ossos a Alemanya, nous investigadors feien festes majors a mida que s'anaven trobant proves del pas humà en llocs variats.

- El primer és el meu! - deia qui trobà ossos de l'home de Java.

I deia la metixa cosa qui presentava als curiosos els ossos de Taungs, de Rhodesia, de Pequin...Ja el nombre d'anys en els quals vivien aquells ossos passava de la diguem-ne modesta xifra de 12.000 anys a l'escandalosa de 500.000! I encara hi va haver investigador qui assegurà que va trobar gent que portava dos milions d'anys enterrada. No els ve mai d'alguns milenis d'anys als savis que troben ossades. Almenys un bisbe irlandès va ser més concret. Afirmava que tot començà el 26 d'octubre 4.004 anys abans de Crist. Aquesta declaració diuen que va tenir lloc l'any 1654, quan a Anglaterra hi havia república i manaven els protestants i ja els pobres irlandesos rebien fort per part de la que un temps se'n deia l'Alegre Anglaterra. Era el temps del Papa Innocent X, tan ben pintat pel senyor Velàzquez, el qual es ficà amb els jansenistes, i que els bisbes tenien més escoltadors que ara.

Els que sostenen que els amics neandertalesos són els primers homes-homes, sostenen igualment que els ossos de personal de més enllà són d'homes de per riure que avui si visquéssin no es deixarien voθ

tar i, que si s'apurés la democràcia ho haurien de fer mullant-se el dit gros de la mà, i que, per tant, tenen tota la raó els que diuen que és un disbarat que cada home tingui un vot.

Els cercadors d'ossos, quan en troben, la primera cosa que miren és com tenia el cap el trobat. Quan es troba un cap, o baldament sigui una part, els antropòlegs solen convidar les amistats. Trobar un cap i mirar quin cervell havia conduit és el gran afany dels buscadors d'homes passats de moda. Al cap hi sol haver el cervell, aquesta màquina de pensar la qual en bé o en mal fa pensar a tothom. Els savis diuen que el cap, aquest contenidor de cervells, ha tingut sempre més o menys el mateix volum. Això vol dir que de la mateixa manera que aquells parents llunyans feien servir les cames per a caminar, les galtes per a xiular i les mans per a gratar-se el cap, també feien servir el cervell per a pensar, al seu aire, però pensar. Foren els primers, i no el senyor Descartes, que s'adonaren que pensàvem. I si pensem, digueren ells, és que existim. Si no, aquell cervell no els hagués servit per a res.

Examinats a fons diversos caps d'aquells parents llunyans, s'ha trobat que el cervell masculí ja era, llavors, més voluminós que el femení. Això no vol dir absolutament res. A l'hora de pensar pot succeir que un cervell més petit pensi millor que un cervell més gros. Quan anàvem a estudi a un què sabia poc les lliçons o s'errava fent sumes, li deiem cap-gros. O sigui que les senyores no s'alarmin perquè tinguin 150 grams menys de cervell que els cavallers. També hi ha cavalls que disposen de 40 dents i les eugues només en tenen 36. I què serien els cavalls sense les eugues!

S'ha de suposar que els primers pensadors no pensaven com pensa avui un llicenciat en filosofia i lletres, però els seus devien tenir de pensaments ja que aquest és l'ofici del cervell que compta

amb milions de cèl.lules en actiu. Aquells passats, si bé no podien donar classe de matemàtiques superiors, disposaven de l'eina essencial per a donar-ne. Les matemàtiques superiors llavors no existien oficialment, però existien en potència com la medecina, la mecánica, l'astrologia judiciaria, la psicoteràpia i les fibres sintètiques. Existien les bases de totes les ciències i les arts conegudes avui,de l'astronomia a la literatura, de l'ètica a la navegació, de la politica a les investigacions de l'herència, del dret a la pintura abstracta...Malgrat que ells, aquells parents antiquíssims, fessin servir de moment llurs cervells pensant com abatre un ren, agafar un mamut amb trampa, quina gent convidarien a llurs coves, com ho hauries de fer per a caure bé a la guapa del rodal, o per a desfer-se de veins mal-tututs...Sense aquests primers pensaments no haguéssin vingut tots els altres. Han estat els motors dels que han vingut a través dels segles. Els pensaments no es perden. El món en va ple de pensaments. I pensi el món modern que quan té un pensament d'aquells que se'n parla, és un pensament que ja s'ha pensat abans i que potser l'ha tingut un pensador apocat que n'hi han hagut molts. Els primers que es garrotejaren ells amb ells posaren la primera pedra a les tècniques bèl.liques modernes. El pintor tocat per la gràcia de la pintura no és altra cosa que un element que ha heretat aquest toc d'un que el va sentir generacions i generacions enllà pintant cavalls i bisons a les parets d'una cova. A un poeta que fa un vers ben fet se li diu que la inspiració li ve de les Muses sense tenir en compte que quan aquestes senyoretes estaven en actiu ja havien heretat les seves afeccions del primer home prehistòric que es descobrí aptituts per a dir coses ben dites que delitaven cors i pensaments. Un compositor de fama tindrà molt mèrit, però la gent es descuida de donar la que es mereix a n'el

desconegut que feu les primeres notes a una posta de sol, a unes proes femenines, a un pobre cigne que es moria o a la vinguda de la primevera quin esdeveniment, per primaris que fossins aquells oblidats parents, els devia encomanar les mateixes ganes de dir-ne coses que als actuals músics amb monument i carrer...El primer patidor de mal de queixal, arrencant-se'l o fent-se'l arrencar, què feia si no inaugrar, potser extra-oficialment si volen, el col.legi de dentistes? Hi hagué un primer venedor i un primer comprador. Era el comerç que naixia, eren els botiguers que començaven. Els bolets han existit sempre i, per tant, els bolets dolents. La demanada d'auxili del primer que menjà mata-parents ningú ha de dubtar que possibilitava l'entrada en joc dels curanders convertits amb temps amb els milers i milers de metges que actualment procuren retornar l'equilibri a les saluts perdudes. I no parlem del festejar! Es probable que no es festegés, milenis enllà, com ara, però que hi hagueren festejades prehistòriques seria pecat dubtar-ne. Què seria de tots nosaltres si homes i dones no haguéssin fet manetes durant la gloriosa edat de pedra? D'aquelles festejades potser antidiluvianes n'han sortit les variacions modernes del tracte home-dona: el casori, l'estar-se junts, els canvis, el divorci, les pràctiques pre-matrimonials...

Ells, aquella gent, no trobaren res fet, ho hagueren d'inventar tot. I tot invent s'ha de pensar. No s'inventa res per casualitat. Se sap de savis que voltant un invent n'han trobat un altre, però sense pensar amb el primer no haguéssin inventat el segon.

Es clar que són de lloar aquells navegants que descobriren mons i hi donaren voltes, però sense aquell primer ciutadà que amb un bot de sis pams es va sentir impulsat a veure què dimoni hi havia a l'altre costat de la ratlla que es veia des del seu llac o la seva

platja, qui sap les vocacions de navegar com haguéssin anat. Molts elogis, moltíssims, als que han trobat la manera d'anar volant de l'un a l'altre continent i que s'han pogut passejar per la Lluna com si ho fessin per la Quinta Avinguda, és clar sense tants transeunts, però Icar ja en volia passar de la Lluna i amb unes modestes ales d'ocell anava camí del Sol i segons sembla hi va arribar prop. Però d'Icar ja no se'n parla massa com tampoc es parla del que abans de l'amic Icar es va enfilar a la cua d'una grua i va fer la travessía d'un rodal sense tocar a terra. D'on l'hagués treta si no la vocació de volar el més amunt esmentat amic Icar? Les vocacions, les vocacions que fan parlar d'elles, no són altra cosa que vocacions heretades. I els pensaments, per complicats que siguin, trobar un microbi o manllevar diners, són pensaments heretats. Que ningú tingui la pretensió de tenir pensaments originals, llevat potser de ~~les immobiliàries o la televisió privada~~ festejar amb cotxe i agafar un ple del Congrés. Potser en aquestes excepcions s'hi podria posar els regals de musclos i la LOAPA. Sempre n'hi ha d'excepcions, ja se sap.

Dels ossos i dels utensilis que feien servir els propietaris de l'ossada, la gent afeccionada a treure conclusions, en treu. Si al costat d'un os, per petit que sigui, s'hi troba una destral de pedra, es dedueix que en el temps d'aquestes troballes vivien determinats animals i que l'home propietari d'aquell os feia servir aquella destral per a matar l'animal primer i fer-ne bistecs després. I si ultra la destral s'hi troba terrissa o estris semblants, la deducció que ve no falla: l'home menjava carn cuita. Tot lògic. La cosa ilògica seria declarar que era l'animal que es feia l'home a la brasa. A la brasa potser no, però s'ha de pensar que molts animals de pes fort esmorzaren anys seguits de pobres humans quins noms i activitats avui són enterament desconegudes.

Segons els tècnics en descobrir i avaluar ossos, els familiars del primer parent de prestigi, l'home de Neandertal, es troben a diversos llocs després d'Alemanya, A França, a Anglaterra, a Gibraltar i a Banyoles. Potser les restes trobades a Gibraltar, ja que se sap l'existència de neandertalesos a la Gran Bretanya, pertanyien a algun anglès primitiu que ja pressentia com anirien les coses anys a venir i s'hi va establir. I si ja el primer era anglès, és del tot natural que ni liberals, ni laboristes ni conservadors es vulguin desfer de la famosa Roca la qual ja portà maldecaps quan el senyor Hèrcules desfeu a cops de massa les muntanyes que formaven l'Estret. Tant com als anglesos, a qui s'hauría de recriminar seria al senyor Hèrcules autèntic inventor de l'Estret que tants discursos ha fet fer a peninsulars i illencs. S'ha de reconèixer que és digne d'estima el que fa històries d'una barra i un parell de tibies i més mèrit té encara aquell que es veu en cor de dir com pensaven els propietaris de la barra i les tibies. Potser sí que s'hi posava una mica més de pa que de formatge i que un té dret al llegir tals històries a remenar el cap d'est a oest en senyal de dubte. Allò que es pot dir sense errar-se massa és que aquella pobra gent havia de viure a la que salta, espantada tothora dels animals contemporanis que diuen que pesaven molt, i que devien anar pel món amb una gana que se'ls emportava desconexent botigues i supermercats, moneda i compres a termini.
Una vintena o més de mil anys, i ja no parlem dels de més endarrera, són molts anys, de tota manera, per a dir amb certanitat quines afeccions tenia l'amo de la barra trobada a Banyoles. Fou el primer negat al famós i formosissim estany perseguit per qui sap qui?m Volia saber d'on venía l'aigua del llac i aquest afany el perdé? O la baixa fou deguda a un desengany amorós? Hem de creure

que no ja que segons sembla en aquell temps quan un home filava a una dona o la convencien a garrotades o si la dona només deia que no anaven per una altra que es veu que sempre n'han sobrades. Sempre hi hauran regues d'interrogants en l'estada d'aquell home a Banyoles. En venim tots? Es clar que faltaria per a fer aquesta afirmació haver trobat els ossos de la companya d'aquell primer banyolí. Ja ho han mirat bé els amics de Banyoles? Si s'arribessin a trobar els ossos de la senyora, no hi hauria dubte, tots hauriem sortit de la parella que milenis enllà anà a passar una temporada vora el magnific estany. Ja, res de celtes, ilergets i descendents de Noé. Banyolins! I descendents de l'home de Banyoles eren els que omplenaren de dolmens les muntanyes de Fitor, els que feren el de Can Mina d'Es Torrents, i els que trobaren els grecs quan desembarcaren a Empuries, i els fundadors de Ullastret i de Cipsela. Segur que l'home de Banyoles al trobar-se davant de la meravella de l'estany va quedar parat. I segur que fou el primer que hi festejà, que sembla que s'hi festeja molt bé. I si hi festejà i hi festejà bé, qui és que amb dades sense retop pot demostrar que no venim tots de l'home de Banyoles? Ja res que la sardana fou inventada pels grecs! Es molt més lògic dir que s'inventà a Banyoles. De què els havia de venir als grecs de ballar sardanes? I el porró, eina catalana, també l'havem de treure del domini dels grecs. A Sant de què els grecs havien de beure en porró? Foren els de Bayoles els primers de beure-hi. S'han de rectificar moltes coses mal apreses o mal ensenyades. Rectifiquem-les, doncs.

Els d'avui, dèiem, ja han trobat les coses fetes i s'agafen com la cosa més natural del món els ascensors, el telèfon i les màquines d'escriure. Poca gent dóna la importància que tenen uns passats que domaren cavalls, ensenyaren gossos, trobaren el foc, pintaren

a les coves i es platofejaren copiosament. Avui es va en cotxe, els caçadors tenen sort dels gossos, tenim alts forns, la Gioconda i la bomba de neutrons. I tot ve dels primers que van pensar, de les balances a les aspirines, de la gramàtica a les computadores, dels elàstics a la televisió, dels talons alts als tortells de massapà, de les tàuites d'espàrrags als consells de ministres... De l'origen de tot hem de donar gràcies infinites a homes com l'home de Banyoles el qual, per vergonya nostra, no sabem ni com es deia.

Tothom, un tothom relatiu, va a estudi sempre que hi ha prous mestres. Ara, però, resulta que a estudi no hi pot anar tothom que vol. Hi ha mestres i mainada en atur. Manquen escoles, o potser hi ha massa mainada? O és que la gent encara corra influenciada de quan es donaven premis a les famílies nombroses i avui es paguen les conseqüències d'haver tirat llarg de cara als premis?
En el temps que la quitxalla anava tota a estudi llevat de la que no hi volia anar, es tractava, el primer temps, que els vailets es fessin pis i ploréssin fora de casa. I sempre hi han hagut menuts repatanis al 'hora d'anar a estudi. S'hi han de portar a plantofades. Amb el temps aquests solen ser uns enemics del mestre i a estudi no hi fan carrera ja que per anar-hi han estat plantofejats i en solen ser durant les classes. Hi ha nois que a estudi només hi reben. Quan en surten, però, solen ser gent d'oficis varis i se sap que alumnes que no han volgut capficar-se amb els misteris de la senyora Aritmètica ~~que~~ s'han convertit en grans burots, boníssims hortolans i fenomenals jugadors de manilla. Hi ha el cas oposat, el del vailet que plora perquè no el deixen anar a estudi i que quan hi pot anar li sembla que ha entrat a una mansió bonaventurada. Els del primer cas troben que el temps a estudi

no acaba mai de passar, els del segon el temps passa com un llampec. Pels primers el mestre és un enemic públic amb unes mans fetes expressament per a bufetejar menors d'edat. Pels segons el mestre és un element que reuneix totes les condicions per a posar-se dalt d'un altar. Pels primers la gramàtica és un llibre ple de trampes perquè ells hi caiguin i el mestre tingui l'oportunitat d'exercir el dret als bolets. Pels segons la gramàtica és una assignatura que permet dir de cor verbs irregulars que valen estampes a fi de curs. Els primers són partidaris del rodó i de que el mestre es posi mallalt de tant en tant i troba que tenen més salut que els altres homes.. Els segons voldrien tenir el mestre a casa i, fins i tot, en una edat tendra, han desitjat casar-s'hi. Quin és el motiu d'aquestes diferents manera de pensar? Per què a cap edat un fa ganxos que no es poden veure i d'altres sembla que els hagin fet amb motllo? Es la vocació, la vocació dels primers reproduida a través dels segles. La veu d'uns primaris, els pensaments d'uns peoners que fan acte de presència quan menys s'hi pensa. Per què al costat d'un billarista de moltes bandes hi ha qui es passa la vida fent sets a la roba verda dels billars? Per què hi ha triadors de suro excepcionals al costat d'uns que els passen venes secs per alt? Per que: surt en els escacs un Capablancs o un Karpov, i gent a la qual se li pot fer repetidament el mat del pastor? Els escollits són pocs. Seria un món de turment si tothom se sentís empès a fer de metge i en fos, astrònom, general o rellotger...A vegades una noia pren part en un concurs radiofònic i es converteix en una tiple famosa. Aquella noia havia de ser tiple contra tot, i ho ha estat. I, no obstant, quantes noies no s'han presentat en un concurs de cant i han acabat fent coses variades en lloc de cantar òperes i sarsueles...Un excel.leix entre dotzenes que fan el mateix

ofici. Hi ha gent millor que l'altra, i aquests "millors" els trobem en tota manea d'activitats, en violinistes, manescals, llevadores, sanadors, directors de simfòniques, drapaires, tocadors de tenora, cercadors de boletd, fumadors de pipa, poetes i perruqueres. "Qui n'ha hagut, n'ha hagut!", dem a Palafrugell. I és veritat, no en pot haver tothom. Ens havem de contentar amb la cosa per la qual havem estat cridats, i, sobretot, sobretot, si no havem estat cridats o no sentim la vocació com s'ha de sentir, plegar a temps. Altrament es faran molts disbarats. Per què un que seria un bon escoltador de rondalles vol actuar de primer violi? Per quina raó un que potser hauria estat un magnific operador cinematogràfic es fa enginyer de ports, camins i canals, i construeix ports en platges en les quals cada any s'han de fer traslllats copiosos de sorra en evitació de que el port quedi ofegat? I per què un ciutadà que podria haver estat un gran venedor de calçotets i samarretes es deixa fer ministre? Aquest voler envestir activitats que no són les adequades a l'enteniment i al físic d'un ha portat dificultats sens nombre. Els romans tingueren alguns emperadors-emperadors, però els que no n'haurien d'haver estat mai acabaren amb un imperi establert en tres continents. Es lògic que al senyor duc de Medina-Sidonia, el qual era un home de terra endins, se li fes manar una esquadra que va per mar? Per què Atila, home de mormes, s'embolicà a discutir amb un Sant Pare acostumat a fer sermons? Per què en lloc d'anar amb els caldeus, el rei Sedecies es va entestar a refiar-se del Faraó? I això que el senyor Jeremies, que n'endevinava moltes, li recalcava: "No siguis tossut, home, que els caldeus són gent que ha fet moltes coses, que saben molt d'escriure i han inventat la setmana de set dies!" Sedecies va anar a la seva i en pagà les conseqüències... Els marins espanyols, quan feien parlar d'ells a les mars que són els

llocs on els marins han de fer coses, apressaren el vaixell anglès "Rebeca", nom amb el qual es conegué també una pel.lícula que anys més tard s'aniria a veure massivament en autocar. Ja el tenien apressat el vaixell, no? Doncs ells no en tingueren prou i tallaren una orella al capità, el senyor Jenkins. Es clar, a Anglaterra s'ho agafaren molt malament i com que en aquell temps les orelles no es podien afegir com ara que s'afageix gairebé tot, declararen la guerra a Espanya, i aquella guerra fou coneguda per la Guerra de l'Orella de Jenkins.

Les guerres que hi han hagut per mor de la gent ficar-se on no la demanaven! Els russos es volen ficar amb l'Església Ortodoxa a Turquia, com si no en tingüessin prou amb la seva Doncs, no, volen que els ortodoxos turcs treballin a la russa. Els turcs, que sempre han tingut mal gènit, s'enfaden, i guerra.

Es parla de fer rei d'Espanya a un alemany quan ací no se'n tenia. I el senyor Napoleó III, aquesta mania de ficar-se a casa dels altres, no ho troba bé i ell que sí, que declara la guerra a Alemanya. La perd i l'embolicada li costa 5.000 milions de francs d'aquells que valien.

El rei Enric IV, alemany ell, es vol ficar amb els bisbes. Els volia fer ell. El Sant Pare no ho vol i l'excomunica. El rei Enric s'espanta, un temps les excomunicacions espantaven molt, i el ficar-se on no el demanaven li costa anar a fer tres dies de penitència al monestir del Papa. Però el senyor Guiscardo s'ho agafa a la valenta se'n va a Roma, la crema i la saqueja i va dir al Papa que es cuidés d'ell.

El rei Carles IV fica el nas a Portugal i els diu que renyeixin amb els anglesos, amb els anglesos, ja veuen que els portuguesos hi han estat tan amics sempre. I guerra! I declarada pel Princep de

la Pau.Prescindint de les baixes que en tota guerra tenen lloc, d'aquella se'n digué la guerra de les taronges de resultes d'un cistell que d'aquesta fruita feu arribar el senyor Dodoy al rei. Els anglesos, grans prenedors de te, no volen que els xinesos fumin opi, fumada que diu que fa somniar coses agradables. Per què s'havien d'embolicar els anglesos si els xinesos fumaven opi? Doncs s'hi embolicaren, i com que els xinesos encara que protestessin, per mar no han fet mai por a ningú, reberen bo i tenint raó, i acabaren cedint Hong Kong a sa graciosa majestat i d'aquest lloc s'ha fet el més voluminós contraban d'opi conegut.

Les coses no han anat mai bé del tot ací. La gent sempre s'ha queixat d'haver de pagar, i el govern de tenir pocs quartos. A vegades ha sortit gent que les vol arreglar aquestes coses, però les vol arreglar a la seva manera, i Carles, l'emperador, creu que té la solució i estableix l'impost de la sisa. Es tracta d'un impost que ha de permetre rebaixar pes o mida sense tocar el preu. Una variant d'allò que més tard deien que feien determinades criades quan anaven a plaça. Hi ha protestes. La gent vol el compte quan va a comprar. Almenys el volia llavors.. Sempre hi ha hagut protestadors a la Peninsula, i un dels que protesta és el Condestable de Castella encara que sembli estrany. L'emperador s'enfada i el vol tirar finestra avall. El senyor Condestable, que llavors ténien llengua al mateix emperador, va i li diu: "Ho miri bé perquè encara que sigui petit, estic molt gras i peso molt!".

Un temps teniem gent que anava molt mudada ací. Tant, que per tal de veure si els que no hi anaven estessin quiets, el senyor rei Felip III creà la Junta Reformadora de les Costums. Es prohibia anar més mudat que del compte, anar en cotxe i portar joies. Els que anaven mudats hi van fer el sord a la Junta i van dir que

quan el rei portés espardenyes ells es desmudarien. Es clar, el rei no se'n va posar mai d'espardenyes.
Per què el senyor Chamberlain s'havia de fer diplomàtic? S'hagués estalviat de dir al tornar a Anglèterra despres d'haver escoltat a Her Adolf, que hi havia una pau assegurada per dues generacions. Porta maldecaps fer coses que a un no li van. Ja es veu. Es tracta de vocacions errades. El que les encerta, el que se sent cridat per un impuls imparable, acaba tenint monument i carrer. Ara, no en podem tenir pas tots de monument. Els que en fan no donarien l'abast.

Es troba, anaant endarrera i a mida que passa el temps, la gent formant families, colles, clans, tribus i comunitats. I s'ha vist que un de sol no es podia batre contra molts, ni treure una pedra grossa d'un camí, ni fer navegar una barca de tres parells de rems. Fou quan començaren les cooperatives. Abans segur que hi havia un manador únic el qual devia ser el més fort i qui no creia rebia. Aquest domini, però, devia ser damunt poca gent, llevat que el manador disposés d'un equip que fes respectar la seva voluntat a base de favors especials amb pollastres, llegums o senyoretes. Però hi havia un manador, no manaven tots, manava el cridat a manar. I de la mateixa manera que hi ha gent que ha vingut al món per a manar, n'hi ha que hi ha vingut per a rebre. La gent fa segles que rep. Ja pot fer aquestes gent, rep.. I n'hi ha que segueix rebent, malgrat el radar, els campionats mundials de futbol i la LOAPA.
El garrot fou la primera llei establerta. Qui posseia garrot i el feia anar bé, manava, i el senyor Garrot feia la llei a les primeres associacions humanes. Això durà segles, ja fos un garrot solitari, ja una associació de garrots al servei del que ja en podem dir el Senyor Garrot. Paral.lelament amb els primers senyors Ga-

rrots fa l'aparició, amb el temps, un segon poder que tingué una requesta extraordinaria durant segles: el poder dels mags. El mag solia ser un element desnarit, poqueta cosa, de pes mosca, i carregat de romanços orals. Els homes, en aquell temps, parlaven poc, i quan es presentava un senyor amb parpagàlia, feia adeptes. S'ha de fer notar la importància que tingueren els mags quan interveniren en la història dels humans de llavors. Ja passada la seva època d'or, de la gent que discursejava bé se'n feu cas durant anyades. Alguns oradors, quan els discursos es feien sense paper al davant, han contribuit a girar moltes truites, S'ha vist, no cal insistir-hi. El mag, doncs, servint-se de les seves orgues orals anà agafant anomenada i predicament fent a vegades fins i tot trontollar l'autoritat del senyor Garrot.

Els malalts, quan no hi havia tants metges els malalts eren poquíssims, no han estat mai ben vistos, i ja eren mal vistos temps enllà. Quan començaren a entrar en joc els mags, en guariren alguns en bones paraules o amb determinades herbes i ungüents. Abans dels mags, quan hi havia algun malalt el senyor Garrot els desmalaltejava de manera fulminant. Un malalt era un ciutadà que no produia, que no podia prendre part en epissodis de caça ni en batalles i tot això llavors era intolerable. El senyor Garrot volia gent bona i l'estri que li donà el motiu arreglà molts malalts que no en pogueren estar més. El senyor Garrot tenia la gent espantada i la gent no declarava mai, sabent quina era la farmacopea d'aquell senyor, cap patiment de fetge, reumàtic ni de coronària. De dies, ell feia voleiar l'emma pels nassos del clan per tal de mantenir l'espant col.lectiu. De nits, dormia abraçaat al garrot voltat de tot el clan el qual se sentia protegit amb aquell garrotejador a la vora. Quan els mags feren l'entrada al clan, dormien de dies i vetllaven de nits. Foren els

primers serens coneguts.
El senyor Garrot era el poder executiu, i el mag, el qual començà essent el poder terapèutic d'ençà que guarí al senyor Garrot d'una girada de coll, s'anà convertint en el poder moderador. Ara, quan el senyor Garrot agafava un cabrot allà havia de callar tothom, i el mag, que sabia bé el seu ofici, es dedicava a recomanar paciència a la general.
Si tenien lloc batalles, i les batalles han existit sempre en un lloc o altre, els ferits passaven a la jurisdicció del mag si les ferides eren guaribles. Si no ho eren, es feien unes grans festes en honor dels ferits i en mig d'aplàudiments i dances adequades els ferits es feien passar avall amb gran contentament d'ells i dels que els hi feien passar. Una ferida de batalla era tinguda per un gran honor, i el guerrer que en presentava més, si no eren ferides rebudes fugint, es convertía, si el mag el podia adobar, en instructor militar dels aprenents de guerrer.
El prestigi dels mags anà pujant i ja s'atrevien a pronosticar la vinguda de pluges i l'entrada dels vents. Més d'un cop la climatologia es produí d'acord amb les conjuctures d'aquells homes que es convertiren en els primers "homes del temps". Llavors els mags tenien pocs elements de consulta, però treien un notable profit de l'aspecte de la Lluna, de la intensitat de les picades de mosques, de la humitat de determinades pedres i de larmanera d'estossegar dels gats.
Tot això els anà donant més anomenada, i ja el senyor Garrot els enquestà per tal de que el mag li predís si es podia batre victoriosament amb alguns veins. El mag demorà la contesta, i quan declarà:
- Ja pots envestir els morenos del revolt del riu!
ja havia visitat d'amagat aquella gent i s'havia donat compte de llurs efectius i bel.licositat. No és fàcil, no, l'ofici de mag.

Cal haver-hi estat cridat, com em el cas del senyor Garrot, i que la crida hagi estat ben feta i, sobretot, ben escoltada. I el cas del mag i del senyor Garrot es pot aplicar a milers de casos. Tots som imitadors d'uns cridats inicials. Sense aquells primers no podriem ser ni imitadors. La imitació és quelcom que no passa de moda, que subsisteix i ja subsistirà sempre. Els inventors són ja realment pocs. Són gent tocada per més d'una gràcia i encara gràcies especials. Amb les gràcies normals ja no s'inventa res...Quan una dona estrena un vestit que la fa de més bon veure, hi ha corrues de dones que es fan aquell mateix vestit. Un ciutadà es fa ministre, i la gent es pensa que qui sap què és ser ministre i molts se'n volen fer. Un es casa amb una dona guapa, i milers es volen casar amb dones guapes perquè ho han vist fer. El senyor Colom se'n va a Amèrica, i això que fa anys, i la gent no para d'anar-hi. Uns indis americans començaren a fumar i ja veuen com està l'Arrendatària! Dos desconeguts feren una guerra bilateral i les guerres no s'han acabat mai més. S'estrenà un banc, i vegi's els bancs que hi ha a cada poble. Arribà que un senyor es posà calces i el món en pes en porta. Els que no en poden portar, per questions de clima diuen que les calces fan una calor insoportable. Un senyor francès feu sortir un estri de tres rodes mogut a vapor per tal de no fer anar les cames, i els cotxes que avui corren es compten per milions, Un rellotge de sol és de mal portar i, de nits, inservible, però un ciutadà de la Sumeria va inventar la roda i d'aquell invent n'han sortit totes les coses que roden pel món, rellotges de polsera, màquines d'afaitar, transatlàntics, centrals elèctriques i xurreries. Tots els que posaren les primeres pedres que han servit pels avenços moderns: neveres, telèfons, monarquies parlamentaries, eleccions, truites a la francesa i delegats del govern, han influit amb el temps damunt

els que se sentiren tocats per a posar al dia òperes, farmàcies, olles a pressió, empelts, raigs Laser i recollida d'escombraries. Pot haver-hi discussions,perquè les discussions sempre donen categoria als discutidors, però de l'home de l'estany de Banyoles hem arribat a l'home d'avui que porta sabates i fuma "Ducados", coses ambdues que seria discutir per ganes de fer-ho atribuir-les a l'amic de l'estany, el qual, malgrat tot, amb quelcom devia pensar posar-se als peus quan s'espinava caminant, i posar-se a la boca quan no sabia què fer o esperava que tornés aquella companya els ossos de la qual encara no han pogut trobar els amics banyolins.
Han passats segles d'ençà de l'aparició del que ja podem anomenar amic nostre de Banyoles, segon a segon. D'altra part mida del temps empescada pels fabricants de rellotges, i que per ben poques coses serveix llevat de cronometrar qui arriba primer en una cursa de cent metres, cosa que tampoc fa anar massa bé les borses, la pesca i les collites de cotó. El temps ha anat passant sense fer-se vell per anys que tingui. Es l'únic cas conegut de quelcom que no es fa vell per anys que tingui. Quan va començar tot, el temps ja feia dies que el teniem, com el seguirem tenint quan tot digui prou. I, quelcom que segons els savis no ha tingut principi ni tindrà fi, els homes ho divideixen en segons perquè la gent pugui portar rellotges de polsera. Volen dir què és un segon, aquesta divisió del temps que els homes s'han tret de la mànega, davant centenars de segles? I, en canvi, la humanitat porta rellotges de polsera. Vol saber en un moment determinat quina hora és, però quan es torna a mirar el rellotge per poca estona que trigui, ja no és la mateixa hora. Ja és una hora distinta a cada lletra que escrivim o cada vegada que obrim i tanquem els ulls. I la gent té el temps al cap i fa sortir a cada moment aquesta cosa que ningú ha pogut explicar bé que és el temps...temps

enllà, fer temps, temps a venir, perdre el temps, aprofitar-lo, al mateix temps, esser-hi a temps, fruita del temps, coses del temps, de mig temps, de tot temps, bon temps, mal temps, temps dolç, temps galdós, passar el temps, passar del temps, anar contra el temps, de temps en temps, tenir temps, no tenir temps, ocàll de mal temps, contratemps, als quatre temps, tocar a temps, temps de creure, temps d'elecciens, temps de festejar, temps de reflexió, temps de vaques flaques o grasses, faltar temps, morir-se a temps, plegar a temps, casar-se a temps, pesar-se a temps, fugir a temps, temps de callar, temps de batre, temps de batre's, temps de bolets, plorar a temps, mirar el temps... i malgrat totes aquestes coses referides al temps, i d'altres que se n'hi podrien posar, per més que se'n diguin el temps no està quiet, se'n va, i tant se'n va en nit de nuvis, com en guerres, conferències telefòniques, devaluacions monetaries i cremades de sofregits.

Si els homes d'avui descobreixen com eliminar un microbi, la fragmentació dels àtoms o salven una crisi, se'ls sol donar l'atribut de mag i tothom ho troba bé. Doncs és absolutament natural que s'hi consideréssin els que segles enllà posaren aquelles primeres pedres que comentàvem. Sense aquells primers, no hi hauria els segons d'ara. S'hi ha d'insistir amb el mèrit d'aquells primers, s'hi ha d'insistir amb els pensaments d'aquells primers. Pensem perquè ells pensàven, no s'ha d'oblidar. Potser s'han refinat aquells primers pensaments, com s'han refinat les calces de dona i les màquines rotatives, però l'art de pensar l'hem heretat. I tots, un moment o altre, al pensar sentim com una crida dels que han estat primer que nosaltres. Aquesta crida hi ha qui la sent i qui es pensa que l'ha sentida o l'escolta malament. Afortunadament no a tothom li dóna per a fer invents, i no tothom se sent atret per a seguir una veu interior que

li va dient: "Endavant!" en una dificultat o un dubte. Molts les veus interiors o les sentim com si sentissim ploure o hi fem el sord perquè no ens veiem en cor de seguir-les. Això salva el món, ja que si tots fessim coses extraordinàries, si el món es convertís en un món de savis, es podria haver de repetir sovint: "Ja estem ben guarnits!" Ara, el que sent aquestes crides, l'escollit per a sentir-les, no té aturador. I aquest, quan ha assolit la cosa cercada, no pensa a recordar-se d'aquell home que deixà el cap a l'estany de Banyoles, d'aquell home que quelcom devia pensar i que portava en potència els pensaments dels que venim d'ell, de tot el cens de científics, tenors, cuineres, generals, ministres, rabassaires, canonges, escriptors, manobres, televidents i mestres d'aixa que tenim origen banyolí.

De tots aquests descendents, agafem-ne un qualsevol, un registrat amb el nom de Celdoni Repunt i Repunt, un home aparentment normal que res sabia de les lleis de l'herència - en realitat ningú no en sap massa coses-, ni de les activitats dels contemporanis de l'amic banyolí. Les lleis de l'herència, segons Celdoni Repunt i Repunt, eren lleis de mal entendre, i no s'hi capficava. I ho són de mal entendre tanmateix. A vegades un home considerat de totes prendes es posa a robar, i la gent queda parada. Si s'anés endarrera, segur que es trobaria algun bandoler a la família. Si aquell home considerat de totes prendes seguís robant i en fes de grosses, més enllà d'aquell bandoler familiar s'hi trobaria algú de gran cartell que robant era un primer violí malgrat que acabés damunt d'un entarimat amb una corda al coll. I qui diu un afeccionat a prendre coses d'altri, ho pot dir d'un mariscal, d'un poligraf o d'un almirall. Només és qüestió d'anar endarrera. Algú es troba que per llei d'herència ha tramès les seves afeccions a ciutadans actuals.

El senyor Celdoni, doncs, no es basquejava si d'un matrimoni entre coixos en sortien descendents amb cames perfectes, ni es parava a pensar quan algú feia un invent de pes, que l'inventor en tingués algun entre els seus passats. Les opinions s'han de respectar. Tothom té les seves. Potser sí que alguna vegada el senyor Celdoni pensà com dimoni anava que si entre marit i muller sumaven quatre braços, els fills només sortíssin en dos, però eren pensaments que se'ls guardava per ell. I feia ben fet. Tampoc s'havia preocupat mai de com s'havien guanyat la vida passats seus. Ell recordava sí, que havia sentit contar a son avi, quan a les cases hi havien avis i contaven coses als néts, que l'avi de son avi havia vingut de mar enllà i que s'havia establert a les Comarques Altes de venedor d'ungüents. L'avi li contava que l'avi d'ell, del seu avi, anava per fires i mercats de viles i poblets mercant aquells ungüents, i que portava una gran serp a coll a la qual feia ballar al so d'un flaviol de plata. En un moment determinat canviava el so de la musica i la serp s'adormia caragolant-se mandrosament. L'home dia llavors a la futura clientela:

- Aprofiteu-vos a comprar ungüent ara que la serp dorm!-. I, segons el meu avi -deia l'avi de Celdoni-, la gent comprava ungüents de por que la serp es despertés. La gent necessita incentius per a comprar. Ara, com que els venedors no poden pas anar amb serps al damunt, es ven amb rebaixes i ofertes. Hi ha molta gent que espera a comprar que es donin aquestes facilitats. No se sap si hi guanya o hi perd, però compra, que és la cosa que ha de volguer tot bon venedor. Quan l'home de la serp arribà a les Comarques Altes ja hi arribà casat. La seva dona es deia Perla i seguia l'home portant de la mà un fill el qual amb el temps es convertiria amb el pare de l'avi de Celdoni Repunt i Repunt. La senyora Perla havia d'estar però molt

enamorada del seu marit ja que una de les coses que li feien més por del món eren les serps. De tota manera si bé vivia enamorada també vivia espantada, ja que el seu marit la festejà amb serp, s'hi casà i la hi feu tenir el fill que seria el pare de l'avi de Celdoni Repunt i Repunt.

I malgrat que aquest quedava igual quan sentia algú que parlava de la llei de l'herència, el cas de la serp, que contarem, l'havia d'haver fet rectificar. Molts domadors han fet mala fi amb lleons de tota confiança, lleons que en un moment donat han sentit i escoltat la veu de la selva, la veu d'un passat seu que n'havia estat sempre el rei i que recriminà al seu descendent que era una vergonya que es pasés la vida eugabiat i saltant per entre cèrcols de foc i tot perquè un home ple de medalles li manava i era el que cobrava perquè el lleó fes aquells salts. Ve un moment que el cavall més de casa mossega l'esquena de l'amo recordant temps passats lluny de collars i carretes, que el gos més entenimentat s'emporta mitja cuixa de la menuda d'una familia recordant quan ell era un llop més a la manada. I aquestes veus les senten igualment animals i homes. Són veus que a vegades no hi ha res a fer. I, en canvi, mai cap jutge ha volgut saber res quan ha tingut de jutjar un afectat el qual ha fet una o més baixes impulsat per quelcom que no hi ha pogut fer el sord. No li ha servit gaire al pobre acusat quan s'ha presentat ja tranquil davant del jutge i li ha dit:

- Senyor jutge, no ho volia pas fer...En aquell moment, jo no era jo.

I si aquesta crida imparable l'han sentida lleons, cavalls, gossos i homes, no s'ha de trobar estrany que un dia la sentís la serp de l'home de la senyora Perla. Fou quan el marit tocava els compassos ballables que tingué lloc el drama. La serp ja començà ballant contra compàs. La senyora Perla, a la qual la serp l'espantava tant si

ballava com si dormia, ja ho va dir:

- Ai, Falconet que aquesta serp no balla bé!

I no hi ballava, ja que es llençà damunt l'astorat Falconet, se li embolicà al coll i del pobre venedor d'angüents no se'n cantà mai més ni gall ni gallina. Abans de deixar-lo sense el dit cant, la serp que sembla que són uns animals que no han de pensar massa tenint en compte el poc volum del cervell, s'empassà el flaviol de plata de Falconet per tal d'evitar que algú el pogués fer servir tocant la sonata de la son.

La vidua de Falconet intentà seguir venent angüents, però sense la serp ningú no li en comprà. S'establí de cosidora i fent sargits i traus pujà el Repunt de torn. Aquest quan arribà el temps, es casà i ni a ell ni a la besavia de Celdoni se'ls sabé res complicat. Fou un matrimoni pacífic a tot esser-ho. Ell era ferrer en un temps que hi havia molts cavalls i, enamorat de l'ofici, cantava mentre provava ferradures a la clientela. La gent el coneixia pel ferrer tenor. I ferrà fins a la vuitantena. I mai se li veié donar un cop de martell més pujat que l'altre, això és,que mai s'hagué de fer passar cap rabí martellejant més fort que de costum. Ferrà fins el dia abans d'anarse'n, i el poble, que llavors era com era, li posà el martell de ferrer damunt la caixa.

A l'avi de Celdoni l'ofici de ferrer no li feia el pes. Es ell qui ho diu.

- Sempre pensava que un cop de martell als dits ha de ser molt dolorós, i em va donar pels pinsos. Tractava amb cavalls però sense ferrar-los. Sempre em feia angunia veure aplicar les ferradures roentes als peus dels cavalls. I després aquells claus, aquells claus tan llargs per assegurar-se que les ferradures no es perdéssin. Sempre pensava que aquells claus havien de travessar les peungles i clavar-

se a la carn dels pobres ferrats...
Per a vendre bé s'ha de tenir llàvia i jo en tenia com una mallerenga. En sabia de vendre. Ves d'on ho havia tret...I a més de fer bon paper al magatzem, sabia dir coses a les noies. Quan n'escallimpava una de ben quillada, no pensava: "Demà li diré això!", no, el que li volia dir li deia al comptat, em sorgia expontàniament, de raig. I mai les hi deia les mateixes coses. I a elles les hi plavia molt de no sentir les coses de sempre. Quan la teva àvia em va preguntar: "A quantes ho has dit això?" li vaig poder dir sense dir mentida, que aquelles coses no les havia dites a cap més. Vam festejar llarg amb la teva àvia, i fou ella qui em presentà la papereta del casori... "Quimet, jo esperava a parlar-te de casori que acabessis de dir les coses que es diuen quan es festeja, però veig que no acabes la corda, i la millor cosa que podem fer és casar-nos ja que si esperem que acabis de tirar-me floretes, em penso que no hi serem a temps" Vam fer un bon matrimoni amb la teva àvia. A ella li plavia que jo li seguís dient coses i jo n'hi deia sempre, pel carrer, a la taula, al llit..." I si dormissim una mica?" em va dir més d'una vegada.

Efectivament, l'avi Quimet era garlaire. Quan a casa hi havia la família al complet, sempre portava la veu cantant i seguia tirant floretes a la muller. Aquesta fou la primera d'anar-se'n, i molt poc abans de fer-ho va dir a l'avi Quimet:
- Qui em dirà coses, ara, Quimet?
- No temis. Dintre poc te les tornaré a dir i ja te les diré sempre més - contestà l'avi Quimet. Ell sabia que les coses havien d'anar aixi. Quelcom dintre seu li va dir que hi anirien i ningú pot negar que no hi anéssin.

El pare de Celdoni Repunt fou igualment un home sens e influències atàviques sabudes. De menut fou un de tants a l'escola. Ni excel.lí en matrícules d'honor ni en capitalótzar suspens. Ni el mestre el lloà en demasia ni li feu parar la mà per mor del punter massa vegades. Al costat de l'escola de vailets n'hi havia una de noies. Mai fou dels que feu córrer les menudes en excés, ni tampoc dels que les veien passar sense dir-les-hi res. Quan era a casa, a dies estudiava, llavors les lliçons s'havien d'aprendre de cor o si no es rebia, i d'altres, amb el llibre obert al davant mirava finestra enllà ficant-se diversos dits al nas, estri dit sia de pas, que disposa d'uns forats en els quals s'hi poden adaptar tots els dits. De jove, seguí la normalitat que havia tingut d'infant. Fumà d'amagat, com la majoria, feu amistat amb nois de més edat, com la majoria, mirà d'empaitar alguna noia, com la majoria, i llegí el "Papitu", com la majoria. Tot normal. Cap predisposició a coses extraordinàries, cap sintoma parapsicològic. Quan en fou temps fou cridat al servei i hi anà com tothom. La única cosa que portà del seu pas pel servei fou un bigoti. Es deixà bigoti perquè algú altre se'l va deixar. I deixar-se bigoti tampoc és una cosa per a fer-ne massa cas. Hi ha molta gent que transita embigotat, i fa molts anys que ciutadans de tota mena es deixen bigoti. Encara no fa gaires anys que els portadors de bigoti es feien arrissar les guíes. A les barberíes tenien uns ferros especials per a deixar, amb llums d'esperit de vi, bigotis al gust.

Al tornar del servei s'establí de carnisser, importantíssim ofici que un temps permeté a molta gent menjar costelles a la brasa i bistecs amb all i julivert. I s'establí al davant de la carnissera Antònia. Quan ni ell ni la noia tenien gent a l'establiment sortien a la porta i no tenien més remei que mirar-se. I començaren parlant del

temps que és una cosa que solen fer els carnissers que despatxen carn un al davant de l'altre. De parlar del temps passaren a parlar d'altres coses i acabaren festejant. Primer festejaren de carnisseria a carnisseria, anaren a ballar després i, al final, decidiren fer de les dues carnisseries una de sola i fer acabar la fusió en casori. Més normalitat ja no es pot demanar.

El matrimoni s'apuntà els primers dos punts transcorregut el temps normal, i es batejà el primer fruit de l'assoació: una noia rossa i riolera que es digué Antia. Els dos punts següents, també dintre termini, fou una nova noia a la qual tothom conegué per Amanda. Les dues noies nasqueren i es feren sense dificultats. La carnissera Antònia posseía uns bons davants i tant Antia com Amanda la feien quedar molt bé quan la dons exhibia les dues pubilles a la parròquia o a la familia.

A vegades la carnissera Antònia preguntava a son marit:

- I no t'hauria agradat tenir una parella?

- Sí...però ha estat una parella de noies.

- I no t'agradaria que vingués un noi?

- Ah, mira...

I un bon dia la carnissera Antònia anuncià:

- Miquel, em penso que hi ha novetat.

- Vols dir?

- Vull dir.Ara, és una novetat més novetat que les altres.

- Com vols dir més novetat que les altres?

- No ho sé. Tant per Antia com per Amanda vaig dormir sempre com si no portés res. I, ara, fa temps que no dormo tota la nit.

- Si et sembla, anem al metge...

I s'anà al metge.

El metge va dir que ho trobava tot normal, que era normal, encara

que ells fossin carnissers, que hi hagués novetat, i, que, encara que ell no s'hagués trobat mai en el lloc de la carnissera, sabia que en alguns casos la novetat es manifestava de maneres diverses. Que hi havia novedoses que reien més sovint que abans de quedar ennovedades, d'altres que les hi donava per a tenir desitjos de coses que no estaven a l'abast, en quins casos ell recomanava viure a prop d'alguna botiga...d'altres sofrien vòmits, d'altres no posaven el peu, el dret, a terra igual que abans de la novetat...

- ...i si vostè, senyora, no dorm tant com hauria de dormir, no s'hi amoini massa que aquestes coses només les saben les que s'hi troben. I pensi que una vegada arribi el temps tornarà a dormir com si res no hagués passat...

- Com anem, Antònia?

- Bé, però ja voldria estar. No sé com dir-t'ho. Em penso que aquest serà diferent de les altres. Encara ha de debutar en públic i el sento que no està quiet, no ho sé...

- Ja falta poc, Antònia. Si vols tornem anar a veure el metge.

- Sí, què vols que digui el metge. Ell rai! Ja el vas sentir l'altra vegada. Va dir que ell no s'hi havia trobat mai de la manera que jo em trobo.

Però Miquel, pels altres, era home de metges, i sobretot n'era pel que havia visitat primer a la seva dona ja que de temps era un bon client de la carnisseria i, ultra això, Miquel sabia que aquell metge a molts malalts, en lloc de medicines, els receptava moltes tomes de bistecs. I tornà a portar la carnissera Antònia al metge. El metge feu una visita a fons. Preguntà com havien anat les altres novetats, i fins i tot sentint les declaracions de la carnissera Antònia, s'atreví a preguntar si es recordàven què estava pas-

sant quan ells preparaven la novetat actual.

- No ho récordo - feu el carnisser Miquel-, segur que no celebràvem res, em penso. Va ser una trobada normal...Esperi's, sí, ara em ve a la memòria que hi va haver eleccions, i com que nosaltres les vam perdre, jo d'empipat...Però vostè creu...

- Veuràs quan es treballa a disgust...De tota manera no crec que el resultat d'unes eleccions pugui influir damunt un futur ciutadà per petit que sigui quan han tingut lloc unes eleccions. Anant a favor de les senyores, i els metges del meu ram i havem d'anar sempre, accepto que un desig quan estan en estat novetós, pot fer sortir una maduixa a l'esquena o una cirera al braç, ara,no tinc antecedents registrats de que un desig electoral sentit per l'home, en el cas de vostè un disgust electoral, origini dificultats en el nou nat, o que al destinat a ser el pare de la criatura li surtin senyals d'alguna mena abans del neixement del menut. O és que n'hi va sortir alguna?

-Doncs ara que ho diu em vaig descobrir una piga a l'esquena que abans no me la sabia.

- Veurà, un rabí sempre és un rabí. No se n'hauria d'agafar mai cap per anar bé. I a qui votava vostè?

- A n'els que guanyaven abans de la guerra.

- Essent carnisser?

- No em negarà que allò de la caseta i l'hortet...

- Això era del temps que per un duro es feia un sopar de ministre. Sap quan val avui un vestit fet per un sastre?

- Sí, i sé el què val una visita de metge.

- Què vol, que un metge cobri menys que una dona de fer feines a hores?

- No, no, tot és carissim, però havent guanyat els altres les co-

ses van pujant que dóna gust. I a qui va votar vostè?
- A ningú. Jo tinc clients de cada costat. Tant malalts estan els uns com els altres. I li diré més, jo he tingut, i encara tinc, polítics malalts i malals de la política. I vaig tenir por de caure malalt. Per això el dia de les eleccions em vaig quedar a casa. I després vaig veure que una gran part del país havia fet com jo, segurament per por de caure malalta...Ja veuré què faré quan es torni a votar. Si tinc molts malalts polititzats, segur que em tornaré quedar a casa. Res, vostès tranquils, i sobretot vostè, senyora.
- I vol dir, senyor metge, que no es tracta d'una novetat doble?
- No, no, és una novetat senzilla, senzilla en quant al nombre, sap? I gairebé puc assegurar que serà un carnisser petit, ja veu. Encara que totes les vingudes al món siguin practicament iguals en questió d'entrades i sortides, i que clinicament el procés evolutiu sigui sempre el mateix, quan som a mig fer tenim els bronquis d'un tiburó i ens assemblem a un petit reptil, a vegades els que han de venir van una mica a la seva, saben? Vostès saben quina cosa és passar-se una pila de mesos a les fosques? Però vostè tranquil.la, senyora, vostè tranquil.la. I no es posi nerviosa que tothom els ha passat aquests tràngols. Vull dir les dones, és clar...

- Saps, Miquel, les altres vegades a més de dormir com si res passés, dormia i prou. Ara, de fa nits, a més de no dormir totes les hores, quan m'arribo a adormir sommio coses de mal explicar.
- Però quines coses són aquestes, Antònia?
- Ja dic que són de mal explicar...Sommio que em trobo no se a on, per mig de gent que corra vestida amb pells i encara amb molt poques pells, que parlen xiulant, i que quan es troben lluny es telefonen picant i repicant damunt troncs buits...Dormen dins coves aja-

guts damunt cendres els dies que han fet foc, per tal d'estar calents...No t'ho havia dit fins ara perquè pensava que una somniada extra la pot tenir tothom fins una que espera un esdeveniment com el que espero jo, però ara ja és cada nit que somnio coses complicades. Aquesta setmana, i totjust som divendres, va anar així:
El dilluns vaig veure com si ho veiés ara, com aquella gent domàven cavalls. Un, un que portava un gran garrot, els domava a garrotades fins que el cavall es donava. N'hi havia un altre que els domava amb bones paraules i els cavalls el seguien com gossets. El dimarts aquella gent es batia amb uns forasters. Els forasters s'hi feien amb arcs i sagetes, però els del costat de l'home de les bones paraules mullaven les fletxes amb una mena de salsa i veí que tocàven, veí que havia de plegar. El dimecres es veu que celebraven la victòria del dia abans i tots ballaven al so de tambors i d'un violí d'una sola corda. I a n'els que s'havien distingit més en la batalla del dia abans, se'ls presentaven unes noies amb flors al cap i el que manava més, el del garrot, deia als guerrers que escollissin la noia que més els plagués. El que feu més baixes enemigues fou el primer en triar i s'emportà la noia més bufona. El guerrer guardonat en tercer lloc, es veu que pel camí es va mirar la noia que la comunitat li regalava i la tornà a la fila. Allò es veu que era anar contra la llei, i el guerrer número tres fou desarmat i deixat a fora vila a mercè de les feres. El dijous vaig veure que aquell home era tossut, i convencut que les seves actuacions bèl.liques mereixien un premi millor, aquella mateixa nit es presentà a l'habitacle del que havia escollit la noia més guapa burlant la vigilància de la sentinella, i, aprofitant la sorpresa de la parella que s'anava a encarrilar, s'emportà la noia i donà una gran puntada de peu al guerrer número u el qual per bon guerrer que fos es veié obligat a deixar

anar un seguit de crits violentíssims que despertaren tot el poblat. Però sentir crits de nit espantava molt la gent, sobretot crits d'algú que es queixava que volia dir que havia rebut fort, ningú no es mogué i quan es feu clar la parella fugitiva qui sap per quins camins transitava. Els fugidors foren condemnats en rebel.lia, i el guerrer número u per haver-se deixat agafar una noia regalada per mèrits de guerra, fou judicat, condemnat i serví de dinar a la comunitat...Què et sembla, Miquel?

- Ja és somniar, Antònia.

- Ai, no ho sé. Jo estic espantada. Amb les altres dues no les somniava pas aquestes coses.

- Ja n'hi ha per poc, Antònia...

- I anit, com ha anat?

- Ai, no ho vulguis pas saber. L'home de les bones paraules i el del garrot han renyit. Jo el què s'han dit no ho sé pas perquè només somnio imatges...Ha sortit tot el poble a contemplar la renyina. L'home del garrot aquesta vegada ha agafat un garrot més gros que els altres, el garrot dels compromisos, i s'ha llençat furient contra l'orador. Quan hi ha estat a dues passes ha alçat aquell fenomenal garrot tancant els ulls per tal de pegar més fort. El de les bones paraules deu haver vist que ell no era home per aguantar garrotades com aquella, ha reculat moderadament, i el garrot s'han enfonsat al sòl sense fer blanc. El garrotaire ha obert els ulls mirant-se el públic, segur que amb aquella garrotada l'home de les bones paraules havia desaparegut terra endins. Al veure que la gent no picava de mans com solia fer i a son enemic encara dret, no se'n sabia avenir. Llavors ha tingut lloc la segona part. L'home petit ha avançat vers l'home gros i quan aquest anava a garrotejar per segona vegada, i la gent, pel posat que feia anava a dir: "Ara!", l'home petit ha posat

davant els bigotis de l'home gros una mena de puro semblant als moders "Romeus i Julietes", ~~amb~~ aquells que fuma l'once Mundet quan guanya el Barça, i l'home gros al veure que l'home petit portava foc a la boca i treia fum pel nas, ha deixat acoquinadíssim la gran branca de pi i agenollant-se als peus de l'home petit donava la impressió que li estava demanant clemència. L'home petit s'ha passejat treient fum pel nas davant els nassos dels astorats espectadors, i, sense deixar el puro ha anat senyalant algunes de les noies del clan indicant amb el puro el camí de la seva cabana amb gest imperiós. "A casa", les hi deu haver dit ja que totes, una darrera l'altra, s'han ficat a la cabana del guanyador. La renyina devia venir, sense cap dubte, per qüestió de dones...

Se'n parlà molt dels somnis de la carnissera Antònia. A les botigues, quan no es parla dels preus repetint la frase: "No sé pas on anirem a parar!", o de la derrera separació entre matrimonis de cantors melòdics, es parla de les punyeteries del poble. I els somnis de la carnissera Antònia estaven a l'ordre del dia. Se'n parlà tant, que el dia que la dona va dir que ella ja estava a punt i que si també hi estava el que havia de venir, que ja es podia tirar endavant, al lloc de l'esdeveniment no s'hi cabia. Es mobilitzà tot l'equip mèdic i es permeté assistir al part, com a espectadors, a tots els que estaven a punt d'obtenir la carrera de ginecòlegs. Els somnis de la carnissera arribaren a la premsa, i els periodistes els arreglaren a la seva manera ja que no hi podien arreglar segons quines declaracions ministerials. I tot feu feix. Alguns polítics en feren una qüestió política d'aquells somnis i sortí la descriminació i la manca de solidaritat amb els negres, els dejunis que feien i la poca roba que portaven. La cosa s'anà inflant, inflant i el dia del

fet s'hagué de traslladar a la sala d'actes de la clínica el departament de maternitat, la qual sala presentava l'aspecte de les grans solemnitats i una mica més. Quedà molta gent al carrer i s'aprofità per a fer una protesta contra la manca de capacitat d'aquella sala d'actes. Algú aprofità la protesta per a protestar pel cost de la vida, i la policia municipal es veié obligada a estrenar el servei contra disturbis...

El desengany, però, fou un desengany general. Tots aquells somnis no havin servit per a res. La carnissera Antònia deslliurà com la majoria de les que ja fa anys que ho porten a cap. I més desengany hi hagué encara quan va sortir el nadó el qual va fer la gran entrada al món com gairebé l'havem feta tots. I practicament la carnissera Antònia s'ho feu tot ella mateixa. Quan el metge en cap li va dir:

- Va, Antònia?

Ella va contestar:

- A les tres!

I tot fou questió de poca estona. El metge en cap es va veure obligat a declarar,

- Avui que hi erem tots, i amb públic al davant, la cosa ha anat com una seda. Va per altres vegades que no s'hi ha estat a temps...

S'acabaren els preocupants somnis de la carnissera Antònia, i ella fou la primera meravellada que hagués tingut aquell noi tan bé i que aquest es portés de la manera naturalissima que es portava. El noi mamava com si ho hagués fet tota la vida, començà a caminar com si fos el seu ofici i menjava com si el paguéssin per a fer-ho. Es portava tan bé el nou vingut, al qui s'anomenà Celdoni, que la carnissera digué un dia a son marit:

- Miquel, no sé per què tenia tanta por. Si em pensés que un altre

hagués d'anar com aquest, ja el podem encarregar.
I l'encarregaren. I a cal carnisser ja hi havien dues parelles. Amb el temps les noies anaren a costura, els nois a estudi, a la carnisseria es feien bons calaixos, els governs canviaven, tot pujava de preu i tothom content.
I la carnissera Antònia seguía sense saber per què havia tingut aquells somnis que l'havien espantada tant, sobretot veient que Celdoni, si bé a estudi feia uns ganxos una mica distints de l'altra quitxalla, el mestre, temps després no va haver de suar massa per a ferli contestar raonablement què era el Gran Capità, i quin riu havia contribuit, a còpia d'anys, a fer gran el Mar Caspi. I Celdoni sortí d'estudi amb notes discretes, majorment en Geografia. El mestre ho atribuí a que en aquesta assignatura els mapes són de colors i amb una sola plana s'hi pot mapejar tot el món. Sí, a vegades se'l veia a taula mirant al sostre i se li havia de dir:
- Celdoni, que mirant al sostre no es menja com s'ha de menjar!
I el noi menjava mirant al plat. Aquestes llacunes es carregaven en compte a que el noi estava en l'edat de la crescuda en la qual els que s'hi troben es comporten de maneres variades. N'hi ha que ploren sense que se'n sàpiga la causa, altres es roseguen les ungles, i uns altres s'acorda que necessiten oli de fetge de bacallà. Els pares s'han de carregar de paciència en l'edat del creixement dels fills i la majoria dels pares ho saben. Alguns, però, la perden i ho volen arreglar a mormes originant ploralles dels menuts, reconvencions maternals contra les bufes ja que les mares sempre pensen que els fills els han tingut elles i que els homes no han passat, i encara no tots, de mirar-s'ho, i declaracions d'autoritat paternals sostenint que si no es bufàtegés a la mainada de tant en tant sortiria com volia que sortís el senyor Rousseau, amb aneu a saber quins ins-

tints. Després, deien els pares pegadors, és precisament quan els nois són petits que s'han de plantofejar que és quan no s'hi poden tornar.

Fora d'aquelles aparents aturades de cervell a taula, pocs epissodis de massa mal entendre se li podien recordar al petit Celdoni, llevat que algun cop se li sentien dir paraules desconegudes per la familia, com "setsana", "initara", "durudu", "rumo", "Ba Ntu"... El carnisser Miquel, no perquè li sabés greu que el noi digués coses que ell no entenia, però sí que sentia interés en saber d'on dimoni les havia tretes, i en parlà al senyor mestre. Aquest li va dir que segurament el noi parlava francès i que pronunciava segons quins mots a la seva manera. D'altra part ell, el senyor mestre, preferia que els alumnes s'inventéssin paraules franceses que pas que restessin callats a l'hora de traduir noms de fruita o d'estris domèstics. El carnisser quedà descansat, i quan el jove Celdoni deia quelcom de mal entendre, l'home remarcava que eren mots francesos inventats pel menut, cosa que no estava pas a l'abast de tothom...

I, tot de cop, Celdoni començà a sentir una necessitat imperiosa de caminar, però a caminar llarg. Mai en tenia prou. Sempre tornava de les excursions amb un sentiment de recança. Ningú sabut de la familia les havia sentides aquelles ganes imparables de caminar. I Celdoni inicià una temporada de somniar caminades. Li sabia greu de despertar-se perquè al fer-ho s'acabava la gran caminada de tota la nit...S'apuntà a Centres Excursionistes i, com que la carnisseria seguia rajant fort, podia emprendre excursions cada vegada més llunyanes. Al darrer Centre al qual s'havia apuntat, davant la gran afecció de l'home a les caminades, el nomenaren Excursionista d'Honor. Fins que trobà l'excursió desitjada: Africa! D'on venia aquesta immoderada afecció a caminar? El noi no ho podia pas dir, però dintre

seu sentia una mena de veu que l'animava constantment a fer quilòmetres. Era la crida d'algun passat seu que la sentia a totes hores, crida que devia haver passat per alt a familiars anteriors però que en bé o en mal tocà a l'amic Celdoni de ple. Quan aquestes veus que no són altra cosa que les vocacions toquen de ple, el tocat no té altre remei que seguir-les. De l'home de Banyoles i dels primers que vingueren d'ell, s'escamparen pel món milions de pensaments, de convidades a fer quelcom, invents, marxes protestatàries, discursos, cantar àries, ballar balls de moda...Per què l'home de Banyoles no podia ser un primer excusionista i provenir del Continent Negre? Amb Celdoni es comencen a veure fets sense explicació didàctica, geomètrica, plausible, si no es dóna per entès que aquests fets eren tramesos en virtut d'aquella famosa llei de l'herència. Ja se sap que poden escolar-se diverses generacions sense que cap element porti a cap coses que portin els diaris, però que arriba un moment que algú amb el qual no s'hi comptava enllurna la societat. Aquesta predisposició a enlluernar la societat no és pas bo tothom per a sentir-la. Hi ha qui la sent malament, qui no en fa cas, i ja veurem com acabarà el cas del senyor Celdoni, però el que la sent com s'ha de sentir, per a seguir-la tira endavant a tot estrop. Aquells primers que pintaren cavalls i bisons a les parets de les coves, deixaren un estat d'esperit, una afecció que no morí amb ells i, en un moment que no s'hi comptava, uns infants que havien plorat i s'havien orinat a les calces com molts, es converteixen sense ni ells mateixos saber el per què, en un senyor Vinci, un senyor Velàzquez o un senyor Van Gogh. Qui tingui una altra teoria que l'exposi. Que contradeixi qui pugui que els primers senyors Garrots no han possibilitat les vocacions d'Alexandre, Gengis Kan, Jaume Ier., Napoleó i el senyor Adolf; que els primers curanders no han portat generacions després d'ells a Eusculapi, Charcot, Fleming i el Doctor Robert; que els primers que

s'embarcaren en troncs buidats no foren els diguem-ne pares politics o pares navegants, dels argonatutes, de Piteas, de Colom i de Vasco de Gama; quina diferència entre ells i veins contemporanis hi havia entre dits veins i Bach, Stravinski i Pau Casals si aquests senyors no haguéssin seguit vocacions irreversibles encomanades pels primers tocadors de corns marins, de flautes de canya o de violins primitius? I els separatistes de renom, n'haguéssin estat tant com en foren Espartac, Bolivar, Tell, Ben Gurion i Pau Claris si algú que ells no sabien qui era no els hagués dit que havien de ser separatistes a ultrança? Es pot retopar, amb coneixement de causa, que sense aquells desconeguts que posaren en escena l'Expulsió de la Mort, haurien arribat on han arribat Sofocles, Kalidasa, Chevalet Shakespeare, Goethe, Molière, Calderó i Marcel Pagnol? Es que es comprendria, sense l'aparició dels potser pre-consols que es rebel.laren contra els primers senyors Garrots els quals tenien vaques que se les feien munyir pels que no podien beure llet, l'aparició de Zaratrusta, Marx i Pau Iglésies? Hagués entrat en joc el Mathama Gandhi sense que uns ciutadans, avui sense nom conegut, que feren de la resistència passiva una mena de religió davant judicis, catxetes i presons? No era una afecció heretada dels primers que es miraren el cel a manès i digueren: "Demà ploura!", la de Copèrnic, Ptolomeu, Halley, Laplace i Comas i Solà? Tothom que fa quelcom, quelcom ben fet, ja va sense dir, un moment o altre ha sentit una inclinació sense aturador a fer-ho. Això ja ho experimentà la senyora Sibila, per herència, com ho experimentaren la senyora Tebaldi, la senyora Callas i la senyora Pilar Alonso. Els banquers moderns no són altra cosa que els continuadors dels inventors dels diners que llavors no eren altra cosa que barres de ferro i rodes de molí que amb el temps s'han convertit en bitllets de banc, uns trossos de paper en els

quals cada dia s'hi posen més zeros al darrera i que segur que els primers fabricants de moneda es posarien a riure si se'ls digués que amb un grapat d'aquests papers es poden comprar vaques, muntanyes i àrbitres de futbol...Qui li havia de dir al senyor Pitàgores que temps a venir el senyor Einstein pensant amb ell faria una teoria que tothom en parla i que ningú no l'enten? En tot quan es fa hi ha un antecedent, embrionari, reduit, primari, però hi és. Vegin, vegin per què d'entre centenars de noies surt una senyoreta Univers. Segur, ben segur que familia enllà d'aquesta senyoreta n'hi havia una que tallava el bacallà, com el tallava un passat del ballarí Nijinski, del pensador Kant, del boxador Joe Louis, del tenor Caruso, del tirador de bombes mister Truman i del poeta Sagarra... En tot hi ha precedents. Agafin un ofici a l'atzar, el de recader. Quants anys no fa que el recader Diomedó corré durant dies anant a anunciar als grecs la victòria de Marató. "Hem guanyat!", va dir. I caigué fulminat. Es clar, els recaders moderns no hi deixen pas la pell fent l'ofici. No tot són recaders com Diomedó! I no fou sols l'amic Diomedó que portava encàrrecs de compromís. Els gals i els antics mexicans tenien equips de recaders els quals recorrien llarguissimes distàncies per a portar encàrrecs en una mena de curses de relleus. Ja a Barcelona, quan Barcelona desconeixia les autonomies, existien els troters els quals anaven d'un lloc a l'altre portant els paquets que convenia, per lluny que fos...Tot és calcat dels peoners, llevat, potser, de les immobiliàries i els programes de televisió. Tothom que actua o pensa fort s'hi sent empès per quelcom que no pot explicar. Es clar que el progres és el progres i ha modificat antics oficis. Tot el que vulguin però els oficis són els de sempre, modernitzats, adobats o més ben pentinats. I quan algú dels que sembla que ja no hi són mou el conscient o el subconscient

de ciutadans moderns, els que senten la crida de debó porten a cap les meravelles que hi porten. Van i tornen de la Lluna, afegeixen braços i fan les fonts de Montjuic.

Ja hem quedat, però, que hi ha gent que ~~xixxx~~ aquesta crida la sent malament o no es veu en cor de seguir-la. La manca de decisió ha malbaratat una pila de ciutsdans que s'han passat la vida fent de burot o posant mitges soles i talons, i que podrien haver estat uns grans inventors, uns ~~gx~~ experts descobridors o uns sensacionals directors d'orquestra. I s'ha de ternir present que no tothom sent veus que encomanin les belles arts o els invents. Hi ha molts passats que han excel.lit en camps variats i que també miren de fer sentir llur veu als seus semblants. A vegades un, davant algú, sent una veu interior que diu: "Fot-li!" i, malgrat l'imperiositat de la veu, el cridat no se sent amb força de seguir-la. No tothom és bo per a garrotejar semblants. Ara, el que sent l'avis i garroteja, és que no pot fer altrament. I la mateixa cosa succeeix quan la veu recomana a un desconegut que pinti, que navegui, que es faci alcalde, pervertidor de menors, bisbe o confiter. S'ha d'insistir que no tothom està prou ben dotat per a seguir crides ancestrals. Si no hi hagués una selecció natural o uns cridats tossuts o elegits, no es comprendria prou bé que un home, davant una dona guapa, se la miri i ~~pp~~ou i que un altre en faci col.lecció. Com tampoc es comprendria que un tocant el violí provoqui ~~t~~apades d'orella al costat d'un altre que colliti picades de mans infinites. Quelcom ha d'haver fet una selecció perquè es doni el cas que un soldat no passi de caporal i un altre arribi a general Prim, que existeixin una noia del conjunt i la senyora Pavlova, un xofer de linia i el senyor Fangio, un tercer corneti i el seyor Armstrong, el tren petit i el Central Pacific, un servidor de vostès i el senyor Pompeu Fabra...

Aquestes diferències entre ciutadans se solen produir entre gent emprenadora i gent apocada, gent que va a totes i gent que no va a cap, gent valenta i gent escagarrolada, gent que va a cavall i gent que va a peu, gent que crida i gent que calla, gent que va al davant i gent que fuig, gent tossuda i gent tant-se-m'enfotista, gent que arriba a Sant Pare i gent que penja els hàbits...No cal fer més comparacions. En sobren. Els que senten les crides són els primers, els que les senten malament són els segons. I encara hi ha un nou estadi format pels que en senten diverses de veus i segueixen potser la que no devien haver seguit. Intentarem veure-ho.

La crida que mobilitzà Celdoni en el camp de l'excursionisme d'alçada la sentiren també altres. I tots s'apuntaren a la gran excursió africana. No tots els que han fet excursions per l'Africa han arribat a la celebritat com el senyor Livingstone o el senyor Rowlands, conegut per Stanley els quals es feren un tip d'anar amunt i avall del Continent Negre. Els altres que s'apuntaren a la gran excursió pensant-se qui sap què, eren sis. Quatre homes i dues dones. De Celdoni ja en sabem algunes coses. De tres, d'aquells quatre homes, hi ha antecedents als arxius policials. Són tres ciutadans que normalment viuen bé amb veins i familiars, però, segons aquells arxius, un dia es giraren a bufes amb algú que trobaren pel carrer. Si el trobat hagués estat algú desconegut, els dels arxius no n'haguéssin fet massa cabal, però com que les bufes les rebé un senyor principal, els arxius n'han pres nota.

- Vostè per què ha plantofejat al senyor Riembau? Què li havia fet aquest senyor?

- Res.

- Doncs per què l'ha pegat?

- No ho sé. Al veure'l m'ha semblat que aquella cara la tenia vista

en algun lloc i he sentit unes ganes imparables d'arribar-l'hi. I l'hi he arribat. No sabria pas què dir més.

- Però vostè pega a tothom que veu pel carrer?

- No, senyor.

- Així només pega al senyor Riembau?

- No, senyor. Per a mi, aquell dia el senyor Riembau no era el senyor Riembau. Era algú que feia anys que esperava trobar i que se'm va dir que ja l'havia trobat.

- Qui li va dir això?

- No ho sé. Algú...algú que jo no he vist mai, però que m'ho va dir.

- Vostè és normal?

- Sí, senyor. Jo sóc un ciutadà que quan troba mainada davant una parada de caramels ens n'hi compra per a tots. Jo sóc un home que a l'autobus cedeixo sempre el seient a la gent d'edat i a les senyores tinguin l'edat que tinguin. Jo sóc un home que ploro si veig algú que pega a un gos i el gos no s'hi torna. Jo sóc un gran client de les parades d'ocells. Compro els que puc i, quan sóc una vintena de passes lluny de la parada obro les portes de les gàbies...Per cert que m'he trobat que més d'un cop els ocells han tornat a la parada. Es deu tractar d'ocells ensenyats i qui fa el negoci és l'amo de la parada.

- Potser sí...I de les dents que falten al senyor Riembau, què es pensa que n'havem de fer?

- Que les hi posi noves el millor dentista. Les hi pagaré jo.

- I si el torna a trobar, vol dir que val la pena posar-li les dents noves?

- Per tal de no trobar-lo més me'n vaig a l'Africa...

Aquest diàleg fou més o menys el que figurava en els arxius de la policia municipal de tres dels excursionistes en programa els quals

haurem de conèixer, si volem, per Victorí, Ramonàs i Fortià. Els tres s'han d'incloure dins els pesos forts.

Hem conegut el cas del ciutadà Victorí. Els agredits per Ramonàs i Fortià, és casualitat però és així,tenien la mateixa cara que el dit senyor Riembau encara que es diguéssin noms diferents. Tant Ramonàs com Fortià van dir que havien pegat la cara, no al senyor que n'era propietari. I al declarar, declararen que tampoc sabien per què havien bufetejat aquells senyors.

L'element restant era conegut per Macabeu. Era un home més aviat delerit, de pes lleuger, nas allargat, estret de pit, llarg de cama i posseidor d'unes mans profitoses amb les quals es guanyava la vida fent-hi jocs. Feia sortir els coloms que volia d'un mocador de colors, convertia una corbata en un bastó, disposava d'un rellotge amb el qual feia veure al públic l'hora que volia, feia sortir duros d'orelles i sota-aixelles, i manejant cartes no tenia rival que tingués la rapidesa de dits que ell tenia per a fer-ne veure una per altra. Era als arxius perquè darrerament s'havia especialitzat en fer desaparèixer dones de dins d'una caixa, i les tres darreres trigaren tres mesos en aparèixer.

Queda per a fer la presentació de les dues noies. Sempre ha estat de mal entendre la conducta de les dones, i en el cas d'aquestes dues hi poden haver dubtes si la seva actuació fou seguint una crida atàvica, o si feren el què feren sense que ningú les hi induís. Amb tot, bé cal pensar que a algú sentiren ja que formaven part de l'excursió africana. Les dues eren de bona presència i, un dia, que plovia, sortiren a la via pública per únic vestit unes flors blanques al cap. A tenir en compte, a favor d'elles per allò dels dubtes que es poguéssin tenir, que no es coneixien, que sortiren al carrer al mateix temps, amb les mateixes flors i en barris distints.

L'espectacle valgué l'aplaudiment de la majoria dels transeunts, però la reprobació de l'Associació dels Pares de Familia la qual estaba bé a les altures i hi hagué judici. Foren jutjades en dos jutjats distints i els possibiles resultats els podem saber a través d'una conferència telefònica dels dos jutjadors.

- Escolti...és el jutge Bonifaci?

- Sí, el mateix.

- Ah, ho és?

- Que no li agrada que ho sigui?

- Sí, home...sóc Maurici....Però no sé què passa avui amb el telèfon. Jo fa estona que marco el teu número i em surt la peixatera Cristina i em diu que ja tinc el peix preparat.

- Es que ha plogut, Maurici, i quan plou les coses van així. A la senyora Telefònica se li deu haver mullat la roba interior i tu marques un número i te'n surt un altre...Jo també et volia parlar i, marcant bé, em sortia el veí Vicenç amb el qual fa temps que no ens diem res i no per telèfon precisament...Què hi ha de nou?

- Mira, tinc un judici contra una noia que sortí al carrer amb quatre flors al cap i res més, i no res més al cap, res més enlloc.

- Home, jo també en tinc un d'igual. Ja t'he dit que t'havia trucat abans i que m'havia sortit aquell veí que no ens fem, i jo pensant que eres tu li he fet cinc cèntims del cas, i el veí m'ha contestat si em pensava que ell tenia la feina a sortir al carrer a mirar si passaven dones despullades. A més m'ha dit que quan plou la millor cosa que es pot fer és no sortir-hi al carrer.

- I tu què penses fer?

- Amb el veí?

- No, home, amb la noia.

- Veuràs la noia diu que no li ha sortit d'ella de presentar-se en

públic com s'hi ha presentat.

- Oh, també ho ha dit la meva.

- Què vols dir la teva? Que és la teva noia la que ha sortit al carrer sense roba?

- No fotis, Bonifaci! La meva noia al carrer no hi surt de cap manera. Ja la coneixes. Jo ja li dic que agafarà claustrefobia de tant quedar-se a casa. Que surti, carai! I si vol que surti amb poca roba, però que surti.

- I quant et té ara?

- Sí, ja va per la cinquantena.

- Mira, Maurici, val més que no hi surti al carrer amb poca roba.

- Bé, doncs que no hi surti amb poca roba, però que surti, home, que surti...Bé, tornant al cas, hi ha problema. D'una part l'associació de Pares de Familia ha protestat i ha fet la denuncia, però d'una altra l'associació de Veins i la de Transeunts van a favor de la denunciada. I la noia...

- No diguis pas res més. Es el meu mateix cas. I la noia, l'acusada, deu haver dit les mateixes coses que la teva, no? Que ella no hi volia pas sortir al carrer sense roba...

- Sí, sí...

- Que tampoc havia sortit al carrer sense res perquè portava flors al cap.

- Exactament. I què penses fer, tu? Per això et telefono.

- Jo em penso que si les noies no hi volien sortir al defora de la manera que hi han sortit, que algun descàrreg han de tenir, dic jo. I ultra això, hem de pensar que hi ha molta gent que ho va trobar bé. I et dic més, hi ha més gent que ho va trobar bé que pas que ho va trobar malament. Hi ha majoria a favor de les noies, jutge Maurici.

- Vols dir que si hi ha majoria...

- No falla, el cas s'ha de resoldre democràticament.

- Ja em dónes un camí.

- L'associació de Pares de Familia, si bé com a particulars diuen que si ells s'haguéssin trobat al carrer quan la noia feu aquella passada no haguéssin deixat de mirar-la, també diuen que si la moda arrela, a l'associació hi tenen sastres, modistes i presidents de grans magatzems, i que ells no s'han pas de preocupar unicament de fer desembussar canyeries sinó que s'han de basquejar per a protegir uns associats que paguen contribució per a fer un ofici que hi ha roba pel mig.

- Bonifaci, en el meu judici hi ha partidaris, molts, de veure noies pel carrer només amb flors al cap. Jo em decantaria per la solució democràtica. Es més a la meva sala hi han hagut assistents que han demanat a l'acusada, sense poder-ho fer, que es presentés amb flors al cap i prou per tal de que es veiés que hi havia una gran majoria a favor de la proposta.

- La mateixa cosa ha succeit a la meva general. I la noia, què ha dit? Vols-t'hi jugar que...

- Sí, ha dit que ella a la via pública només portant flors al cap no hi sortia a dretes ni quan la gent li demanava, sinó que ho feia quan ni ella hi comptava.

- Igual, igual que la meva! I en el meu judici, també algú que no tenia dret a dir-ho ja que el públic només pot escoltar, ha demanat a la noia si podia anticipar el dia que li tornava a tocar sortir al carrer nueta.

- I segur que la noia li ha dit desvergonyit!

- Ho has endevinat, Maurici. I ja veig que fou també la resposta de la teva acusada. Jo, ja dic, malgrat l'oposició dels Pares de Familia, ja volia anar a favor de la majoria i absoldre la noia, però si hagués estat el meu cas sol algú hi podria veure un judici influen-

ciat per una noia guapa, però si ja som dos que opinem que la presència de noies al carrer portant flors als cabells i prou han ocasionat un motiu d'esbarjo, una diversió pública, un espectacle gratuit i alegre i, a més a més incruent, entens, Maurici?

- Doncs no en parlem més, absolguem. Ara, et sembla bé, encara que fos simbòlicament, que les hi fessim pagar alguna penyora?

- No, no. En cap manera! Si per a molts l'acte d'aquestes noies ha estat un bòn acte, no cal que hagin de pagar per a fer un bé al proísme. No faltaria més! Jo penso fer un acta dient que absolc a la noia seguint una voluntat majoritària, però fent-hi constar el vot en contra de l'associació de Pares de Familia. Que et sembla?

- Em sembla bé.

- Dic això perquè si fem un acta que tothom vagi a favor de les noies semblaria que en contra només hi va el jutge, i tampoc és el cas.

- Què vols dir? Que també t'hauria agradat a tu de veure la noia cunilleta?

- Home, tu ja coneixes a la de casa. Sempre s'ha anat a treure roba a una habitació veïna, i em compareix amb les camises que estaven de moda cinquanta anys endarrera, que són unes camises que no s'hi pot. Jo, quan aquell de la sala ha demanat que la noia es posés de la manera que anava quan l'associació va presentar la denuncia, si ella no hagués anat tan de pressa a deixar anar aquell "desvergonyit!", pensava: Té, ara veuràs com és una noia que només porti flors al cap...Estic segur que aquell "desvergonyit!" va aturar més d'un aplaudiment i, és clar, no podia pas ser el jutge l'aplaudidor.

- Vols que t'ho digui, Bonifaci? Solucionem-ho democràticament. Absolguem, i no en parlem més.

I s'absolgué i no se'n parlà més.

Es evident que aquells set personatges havien sentit una crida. Els havia cridat algú. Ara, qui? Misteri. Si els bufetejadors dels senyors Riembau n'haguéssin mormejat més, es podria creure que actuaven seguint una crida dels oprimits de totes les èpoques, dels que hauria d'haver fet anys que haurien d'haver pogut cantar la Internacional. Però només pegaren a un senyor Riembau.. Davant d'això, s'ha de creure que de crides n'hi han de tota mena? No és per a fer comparacions perquè estem parlant de coses serioses, però un nunci municipal tant feia una crida anunciant un impost, com una encetada de vi o un ball de ram. Entre els que fa segles que pensaven coses i han enviat pensaments arreu hi pot haver també pensaments de mata baixa. Ha pensat tothom al món d'ençà que hi ha gent i no tot, és clar, han estat pensaments que han originat Premis Nobel. Hi ha hagut gent que ne ha fet altra cosa que pensar com s'ho faria per a passar la setmana amb els pocs recursos de que disposava; altra, en si era veritat que la dona se li mudava massa; altra, que per què s'havia de pagar lloguer; altra, que les sabates eren un bon invent però que s'havien de pagar; altra, que els veins tenien cavall i ella no... Es a dir que al costat de pensaments altíssims n'hi ha altres de barrejats que no ho són tant...

Potser sí que els jocs de mans del senyor Macabeu eren el treball d'antics mags. Era rar, però, que l'home, ultra els jocs de mans no s'hagués dedicat a predir el temps o a guarir pulmonies. De mags n'hi deu haver hagut de tots, com de tenedors de llibres i de ministres. Les dues noies...Les noies han estat dutes al món per a fer venir ganes de festejar. Sí, elles van sortir al carrer com si vinguéssin al món. Els escèptics poden dir que qui les hi feu sortir al carrer fou un vei, o que elles per tal de festejar posaren a l'abast els seus signes interns. No queda clar, no queda clar, ja que les noies

si hem de creure el que es digueren els dos jutges en la conferència telefònica que van celebrar, no hi volien pas sortir al carrer de la manera que hi van sortir. L'afecció de Celdoni a l'excursionisme li va venir com un tret. I sabem que ningú de la familia havia caminat massa. No deixem, tampoc, les coses com a actes de pur atzar, com si es tractés d'algú que de cop pensa: "Bé, fa temps que no he vist els parents de La Pera. Diumenge m'hi arribarè". No, hi ha quelcom més que resolucions rutinàries. Per què tots set es van apuntar a l'anada a terres africanes? I, al fer-ho, cap va pensar en la tornada. Tots set només van pensar en l'anada Qui era que va cridar-los, si d'una excursió a l'Africa sembla que no se'n poden esperar resultats sonats com, per exemple, una nova societat d'hormones, la pedra filosofal o el per què la gent ha deixat de portar barret? I si els que van cridar fossin els primers de tots que volien que tothom fos com ells ja que el progrés, com deia el senyor Rousseau, ho havia espatllat tot? Vegem com anà la crida si és que fou la que deixem dita, i vegem si és saludable seguir totes les que se senten, o els donadors de pensaments només volen gent escollida possibilitant mantenir diferencia de classes com encara n'hi ha entre compte-correntistes, l'elegància, i entre ducs i escombriaires.

Els escursionistes són molts. Es tracta d'un safari incruent, fotogràfic, i la colla espera amb afecció retratar africans autèntics, amb calçotets o sense, i fauna salvatge. A les colles sempre hi ha gent incrèdula. Hi ha qui diu que negres i feres que veuran són ensenyats i que tot es fa de cara al turisme. No s'està mai content hi sempre hi ha algú, en tals excursions, que voldria trobar salvatges de debó i, a poder ser, que es mengéssin algun safarista i tot. - No anem a veure salvatges? Doncs que ens serveixin salvatges de

debó! I encara potser aquests negres que ens ensenyaran no són negres ni res. Potser hi van pintats...

Això ho deia aquell senyor que sol sortir una sola vegada a les novel.les, a les pel.licules i a les comèdies. Un senyor que com que només surt un cop ningú no en fa massa cas. Aquesta vegada aquest senyor potagonitzà dues intervencions. Fer la més damunt dita declaració i, més tard, quedar molt mal parat intentant descobrir si els negres a disposició del safari eren pintats o no, com es veurà.

El safari fotogràfic desembarcà al darrer port de l'Africa Sud-occidental. D'allà, uns autobusos portaren els components del safari Africa amunt. Es passaren selves i pàrams, sorrers i muntanyes, rius i llacs. Es veieren molts negres i la gent en retratà la mar. I s'ha arribat a la regió dels bosquetans, la regió dels sense roba o amb roba mínima. A mida que s'avança van desapareixent cabanes i col.lectivitats. I, també, a mida que s'avança es va descobrint que si hi hagués sastres passarien molta gana. Aparentment el personal dorm dintre coves o per mig d'unes herbes altíssimes que formen part del paisatge i que poden amagar la girafa de més alçada sense ajupir-se. Els guies tenen feina a explicar que la gent que es mou en aquells rodals fa la mateixa vida de quan la començaren a fer els seus passats. Disposen de mag, tenen pintor de coves, i mengen arrels, serps, ocells i formigues. Mengen, com molta gent, allò que poden. Un dels seus menjars favorits són les formigues alades les quals s'empassen vives i el més gran plaer que senten és tenir-les unes estones a la boca perquè els facin pessigolles al canyó. A vegades es decideixen a fer una batuda per caça major, i si la caça no els fa fugir a ells, fan una gran festa menjant fins que gairebé no resta res del boti. No són massa amics del foc i normalment s'ho mengen tot cru. Això vé, segons diuen els guies, de que

els menús diaris a base d'arrels i formigues no necessiten cuina de cap mena. Una de les coses que els plau més és que algú els conti rondalles ja que ells parlen tan poc que poden, i, en tals casos, el mag del clan té un gran prestigi contant intervencions bèl.liques de quan els passats dels actuals bosquetans es batien amb hotentots i bantús. Els seus dominis, encara que no els fan servir tots, anaven de les engires del desert de Calahari el qual no s'han vist mai en cor de travessar, fins al riu Orange, riu que ells consideren que marca la fi del món. Segons els guies, que se les saben totes, un antic cabdill, el cabdill Maimés, volgué saber on començava el riu Orange, i no tornà mai més. D'això fa molts anys, però els tamboristes a cada aniversari de la desaparició de Maimés toquen davant la riba del riu per si el cabdill els sent. Ells diuen que sí que els sent. Ells diuen que sí que els sent, i que moltes vegades els ha contestat també a cops de tambor dient que el riu és molt llarg i que no s'arriba mai al capdamunt. Que ell caminà dies i dies i no ho aconseguí. I que en la seva cursa va veure dones blanques que es banyaven a l'Orange. L'home deia que es tractava d'una mena de dones molt més blincadisses que les del poblat bosquetà, i que s'enfaden molt si algú se les mira quan es refresquen, sobretot si els trapassers són negres. Segons els tocadors de tabal bosquetans, Maimés s'emportà dues d'aquelles blanques que es banyaven, i quan demanà per a tornar al rodal, les autoritats li negaren l'entrada ja que s'havia passat a l'equip blanc. I fou en va que Maimés digués que les dues blanques ja les havia agafat de mitja edat, que se li havien tornat velles i que ja no es banyaven al riu com abans ja que les dones blanques només es banyen al riu si els miradors que les veuen poden ser admiradors. Però la llei és la llei, i el càstig de Maimés és que sempre més ell o el seu esperit demanin per entrar al poblat i se li digui

que no hi pot entrar.

Es troba un clap de cabanes fetes encara com els primers degueren fer les primeres. Són cabanes que no resistirien ni un mig tramuntanal ni una calabruixonada, però com que allà es desconeix la tramuntana i el calabruixó, serveixen. Els guies es posen d'acord amb l'alcalde de barri, i ben aviat s'organitza un espectacle de cara als turistes amb balls, cants i simulacres d'actes bel.licosos. Fou durant un d'aquests actes que aquell senyor que despotricava contra l'autenticitat de la negror dels negres es penedí d'haver fet tals declaracions. Mullà un drap i intentà destenyir la primera negra que se li posà al davant ballant. Per cert que era una de les alcaldesses i propietàrïa dels famosos darreres de les bosquetanes, i l'alcalde, que com a tal era el director del ball, al veure que aquell foraster li volia despintar una de les dones l'emprengué a cops de llança contra el descregut, i sort tingué l'agredit de no causat baixa a que el guia principal a grans crits digué a l'alcalde agressor:

- Timbatú, que no cobraràs!

Els cobraments eren a base de collarets i vidres de colors, acordions - la música els tenia bojos-, cornetins i guitarres. Les piles elèctriques els tenien encantats i estaven disposats a pagar cada pila amb les dones que el venedor volgués. No es lligaren caps aquell dia perquè els turistes trobaren que aquelles dones anaven massa ben proveides de natges. Allò fou considerat un insult pels bosquetans els quals deien que els blancs portaven unes dones tan estretes d'anques que no es podien presentar enlloc. Hi hagué una mena de guerra freda aquell dia, la veritat, i els guies tingueren de prometre que en la propera excursió mirarien de portar gent afeccionada a les anques de volum.

I vingué el gran moment pels set expedicionaris que havem conegut planes enllà. El guia en cap va dir que l'excursió s'acabava en aquell lloc. Que a partir d'on eren, no tocat pel turisme, la cosa variava. Era la regió més inhospita coneguda, la gent era escassa, de mal tracte i, a més , de tracte perillós. Passava més gana que del compte i amb gent que passa gana no s'hi poden fer bromes. Es faria nit al poblat i l'endemà a bona hora es tornaria vers el lloc del desembarc.

El safari en pes complí llevat de set safarians. I tots set, a la mateixa hora, una vegada nit closa, deixaren el poblat. I, cosa curiosa, cosa que demostra l'existència d'alguna crida, la que fos, però d'alguna crida sentida pels set, fou que cap d'ells s'estranyà de veure's amb altra companyia.

- Sempre m'ho havia pensat que vosaltres sis serieu de la colla. - va dir el senyor Ramonàs.

Tots set podien haver fet, es veu, aquella declaració. No la feren, però catorza mans es posaren una damunt l'altra dessota l'estelada africana d'aquella nit de juliol.

Ja som en ple territori bosquetà, dels coneguts, el més endarrerit. Ja no hi ha poblats. Ni camins. Estem en l'habitat d'una gent la qual, en opinió d'altre, està fondejada, estancada, aturada com segles enllà. Físicament veurem que sí que hi estaven, però ells, malgrat el seu estat primtiu, pensaven. Pensaven com es pensa a Berlin a la Terra del Foc i a Palafrugell. No hi ha ningú que es pugui guardar els pensaments una vegada els ha fet servir. El món , per segons qui, pels afeccionats a pensar, no és altra cosa que una milionada de pensaments. Les filtracions modernes no són altra cosa que pensaments escampats. I quan es fa una cosa, es pensa. Quan un pinta ha de pensar que pinta, no pot pintar i pensar que la cosa

que foragita un home de casa és fum, gotera i dona baladrera. Ara bé, com estaven de pensaments els bosquetans? Pensaven en dones? Com se sap o s'hauria de saber, va venir un moment que l'home, per primitiu que fos, es va mirar les dones amb ulls distints de com se les havia mirades fins llavors i quelcom degué pensar per a fer-s'hi amic o més amic. Davant la presència d'altres homes, segur que va pensar amb l'eficacia d'un regal, cosa que encara avui es fa com si no haguéssin passat els segles. I comparativament tant regal era en aquell temps un corn marí, una flor o un conill de bosc, com ara un abric de pells, un brillant o un descapotable. També tant avui com en l'antigor s'han provat, amb les dones, les bones paraules. El "què li puc dir?" ja fa anys que ho va pensar un ciutadà que no se li sap ni el nom. Potser fou el primer pensament al veure una dona d'aquell amic de la barra de Banyoles. Encara avui, segons a on i segons com, aquest "què li puc dir?" se sol emprar, però elles, tant les d'ara com les de la prehistòria, com els regals, res. I tant les d'ara com les prehistòriques no són massa regaladores. Elles regalen somriures, plors o picades d'ullet. I devegades posen els ulls en blanc. I la primera que els hi posà deixant-se regalar un meló o una cadira, serví d'exemple a totes...

Potser també pensaven altres coses aquells bosquetans. En manar tal vegada. Manar és un pensament antiquíssim. Manar damunt dones, damunt ajuntaments, nacions, continents, comprant i anant al llit tard. De temps es troben manadors pertot arreu, dirigint una simfònica, un partit politic, una companyia de còmics, un sollevament, l'Orfeó Català, el Banc d'Espanya, RENFE...hi ha gent cridada a manar i gent que vol manar i no hi és cridada, i quan la que ho vol fer i no pot, es compra un cavall, un gos, un canari, o es casa. Es possible que mani en els tres primers casos. Es improbable que ho faci en el quart

llevat que tingui molts quartos. Amb quartos algunes dones es deixen manar, creuen. Com se les arreglaven els bosquetans per a manar amb dones pel mig si no tenien efectiu metàl.lic? No se sap, però manaven. Potser eren les dones que eren diferents de les d'ara i al no saber res del feminisme, estaven convençudes que havien de creure. I un món amb dones que creien devia ser un món curull de bones intencions. Potser era a un món d'aquests que els set foren cridats. Un món de poesía malgrat que res sabés d'odes i elegies, idilis i balades, himnes i madrigals, epístoles i cançons...Un món sense maldecaps si les borses baixaven, si un tenia més canons que l'altre, alçant-se d'espatlles si hi havia més o menys gent en una manifestació...un món que prescindia de la cara que feien determinats caps de govern, de com s'arreglaria la televisó oficial quan n'hi hagués de privades, de si quan hi havien eleccions guanyava la gent que no votava, de la constitucionalitat de determinats referèndums, del preu de les gambes, dels diputats que es passen, de les despatxades de regidors municipals, de si les dones torejaven, de si el divorci era de per riure o de debó, i que es fotia, en fi, de la mena de detergent que havia d'utilitzar...

Els set conversen tot fent camí, que és una gran manera de conversar per poc que es puguin fer anar les cames. I els set excursionistes tenien cama per estona.

Venturí, amb l'assentiment a cops de cap, dels altres dos homes forts, diu:

- Jo m'he retingut moltes vegades, però hi ha cops que veus unes coses, que no et pots estar de bufetejar algú. Sí, a vegades rep qui no hi té cap culpa, com el nostre senyor Riembau, però t'has de desfogar amb qui sigui. Si és un desconegut, tu et fas l'efecte que pe-

gues a qui volies pegar. Potser on anem ens passin aquestes ganes de plantofejar transeunts.

Ara és Macabeu qui té la paraula.

- Ja se sap que en tot joc de mans hi ha trampa. I com que ara la televisió les escampa les trampes i, a més, algun animal ha fet llibres explicant-les, a la capital ja s'agafen rient facis el joc que facis. I si fas la carteta pels carrers, que d'alguna cosa s'ha de viure, els pallussos que perden van i ho diuen a la policia i la policia t'agafa. Potser ara aturni a passar una bona temporada actuant davant gent que veurà jocs de mans per primera vegada.

Les dues noies són Camila i Juny. Es Camila qui discurseja.

- Potser on anem ens deixaran tranquil.les. D'on venim, hi ha gent que per vestida que vagis, només mirant-te et despullen. Per això potser aquell dia vaig sortir al carrer nueta. Però la gent només va aplaudir. De festejar, res. A ciutat no es pot sortir al carrer. Si surts ben arreglada, et confonen, i, si no hi surts,ningú no et fa cas. Els homes avui no sé què s'han pensat. Amb aquests invents que s'han posat de moda per festejar sense disgustos es creuen que totes havem de festejar d'aquesta manera. I a una també li agradaria festejar com ho hauria de manar la constitució, que ni en parla del festeig. Només parla del matrimoni, de l'edat que s'ha de fer, i de com s'ha de desfer. Gran falla dels homes que feren la constitució no parlar del festejar. Sí, molt parlar de les nacionalitats, de les vagues, del defensor del poble, però de festejar, res, de privar que s'enredin les noies, res... Potser encara hi festegem allà on anem. I, si són tots negres, aclucant els ulls tot arreglat...

Juny, l'altra noia, només riu. De tant en tant es mira Celdoni i el noi li torna les mirades. Ja fa dies d'aquest canvi de mirades. I Celdoni mig aclareix coses.

- A vegades m'ha semblat que m'embolicava...però ara (gran mirada a la senyoreta Juny), em sabria greu de no haver-me apuntat...

Hem arribat, nosaltres i els set, davant un petit rec. No hi ha camins, ja ho sabiem, ni ponts, que ho sabem ara. Mentre es mira la manera de fer la petita travessia del rec, sembla que fou Fortià que va dir:

- Ja sabeu com van vestits els que anem a trobar?

La gent es mira. Era una cosa a tenir en compte l'avís de Fortià. Presentar-se vestits com anàven podia ocasionar algun conflicte. Fins on havia arribat el safari ja s'havia vist com anava vestida la gent que trobaren. I, encara, potser de cara al turisme, portava alguna ploma en llocs de compromís. Per cert que una senyora que venia de molt lluny, ja que havia vist determinades revistes que ensenyaven negres sense plomes, va preguntar si pagant el què fos en podria veure de debó ella de negres com els que portaven les revistes. Macabeu, l'home dels jocs de mans, exposa la seva opinió.

- Es clar que ho sabem. Si ells no han vist mai gent vestida hi poden haver complicacions. No les sabem nosaltres les reaccions de la gent que podem trobar. Jo seria partidari de presentar-nos lleugers de roba. La que portem la podem guardar per si amb el temps muden d'opinió.

Els cinc cavallers es miren les dues dames. Camila, la qual potser hi tenia alguna pràctica a alleugerir-se de roba, va dir:

- Veureu, nosaltres, si ho havem deixat tot per anar on anem, no serà pas un sacrifici massa gros posar-nos una mica a la fresca...

I s'hi posà tothom.

Quan les dues noies sortiren amb devantal hi hagué diverses ensalivades, sobretot per part de l'amic Celdoni que era les primeres que hi veia.

Una cosa és veure-hi negres amb devantal per terres africanes, que es pot dir que formen part del paisatge, i l'altre veure-hi gent esblanquéida, que sembla que no hi lliga. I fou també Macabeu, al veure el grup amb pèls i senyals, qui va dir:

- Voleu dir que no som massa blancs?

Els acords eren de bon prendre aquells dies, i s'acordà per unanimitat prendre tots els banys de sol possibles.

Es porten tres dies de banys de sol. I ve el problema del menjar. Les provisions que s'emportaren del safari es van acabant. I tornem a sentir parlar a Macabeu.

- Jo, si en els meus jocs de mans no hi hagués trampa, ara faria sortir coloms de qualsevol lloc, però per a fer sortir coloms d'un barret de copa o d'un pitxer de flors es necessiten coloms, coloms que jo no tinc i que ara ens vindrien molt bé. Jo em deixaria de banys de sol, curts com anem de rebost, i seguria caminant per tal de veure si trobem algú...

Fa tres dies que la setena camina. Ja no hi ha ni recs. Com que tots set pensen la mateixa cosa, els pensaments s'ajunten al voltant d'un "I si ens haguéssim embolicat?", al veure que al rodal semblava que s'haguéssin descuidat de fer-hi coses. Mata baixa i herbes i encara tant l'una com les altres prescindint de fer bonic al mirar-se, tot gris que serà un color que algú fent quadres de segons què en pot treure molt profit, però que quan és el color de l'herbei és que les herbes no són com haurien de ser. Es camina en silenci. Si, de morenos ja en són una mica més que dies endarrera, però aquell "I si ens haguéssim embolicat" és un pensament general. I gairebé únic. Ve el dia quart i ni paisatge ni pensaments fan cap canvi. De cop,

- Calleu! - va dir Ramonàs. Ho va dir ben bé perquè sí ja que feia

estona que ningú no deia res..

El grup s'atura. Sí, al lluny se senten uns tocs de tambor.

- Potser ja ens han vist! - diu algú.

- Potser sí...

I ha un enseriosament general de cares. Amb qui se les hauran d'haver? Aquella tocada de tambors, és una tocada de benvinguda o un toc d'alerta? La gent es mira. Es l'home dels jocs de mans qui una vegada més fa decidir la setena. Ell era el que estava més segur de poder actuar en bones condicions davant un públic nou que segur mai no havia assistit a una sessió de jocs de mans.

- No s'ha pas vingut de tant lluny per aturar-se davant una tocada de tabals, que potser és una bona tocada. Seguim, amics!

Es veu, al lluny,un petit promontori. Els tambors sembla que actuen dels voltants de la petita elevació. Hi ha algun clap pelat entre l'herbei. Es veu sortir un home de dins d'una cova del petit comal. Es tracta d'un element que porta un petit devantal de dimensions mínimes, just, justet, per a no dir que no porta res...Desapareix en mig d'aquelles herbes grises, i ja el tenen al davant al cap de poc. Tot ell és una gran i pura arruga. Es impossible que en pogués tenir cap més. Una nova arruga no li cabria, no la podria portar. El nou vingut, portador d'un pal ornat amb penjarelles de pedra blanca, es planta unes passes al davant de la petita expedició. Un dels set, per a dir queloom, diu:

- Bon dia tingui.

I davant l'astoració dels set, l'home de les arrugues contesta:

- I bon dia tinguin vostès!

Les coses van com van i s'han d'acceptar vagin com vagin. Amb això es vol dir que no s'ha de trobar tan extranya aquella contesta.Més estrany és que per un futbolista de mena baixa se'n vulguin pagar

tants milions de pessetes, que la gent es pensi que l'anti-cicló va contra un govern i que se'ns vulgui fer combregar amb rodes de molí. Aquell home es va explicar. Ell era de Sabadell, i en va sortir quan la primera guerra gran estava a les acaballes, impulsat per quelcom que ni ell sabia què era. Una veu li va dir, segons ell, "veste'n de Sabadell i no t'aturis fins que el cor no et digui prou!". I no va parar fins que es va trobar al país Bosquetà, pensant que ja no es podia anar més lluny. I ja no va saber o poder moure-se'n més. I, abans que res, volgué saber coses, les que fossin, ja que feia anys que no en sabia cap...

- Jo fa temps que em pregunto per què havia estat jo sol que havia vingut ací baix. I aquesta sortida que he fet ara la vinc fent cada vegada que em penso que ha de venir algú. I m'ho penso fa anys que ha de venir algú. M'hi he fet vell pensant això. I malgrat els viatges en va que he fet, sempre tornava al rodal amb el convenciment que un dia o altre trobaria algú. I el dia ha estat avui. I tota la meva fal.lera era trobar gent del meu pais que me'n pogués explicar coses, coses del món, del món de debó ja que aquest és com si no en fos. Ací el món s'ha aturat. Es com si els primers que hi van arribar encara hi fossin...Però, digueu-me, digueu-me coses d'allà!... Aquella guerra que vaig veure començar, com va acabar? Qui la va guanyar? Se n'han fetes d'altres? Quan jo vaig sortir de casa un ou valia quinze cèntims. Quan costa un ou, avui? S'ha acabat la Sagrada Familia? Us han donat aquella autonomia que volia Cambó, o ja sou independents com volien els de la ceba? Encara canta tan bé l'Orfeó Català? S'han tirat altres bombes al Liceu? Encara teniu rei del pais o se n'han tingut d'anar a buscar a fora? Han passat altres cometes? Encara funciona la Sala Mercè? I la Rua, encara es fa la Rua? I els balls al Circol Equestre? Va anar endavant l'as-

socció de Criades i Cuineres? Encara hi ha guerra a l'Africa? Encara hi ha gent que va a Amèrica amb vapor després de l'esfondrament del "Titanic"? Encara és l'amo dels tramvies, el senyor Foronda? Encara és emperador del Paral.lel el senyor Lerroux? Ha fet les paus amb les novicies? I el pintor Rusinyol, ha tornat a vendre duros a quatre pessetes? S'ha negat cap més "Golondrina"? Encara es poden fumar fàries? Es fan eleccions? I la gent vota? Es veritat que al senyor Canalejas el van matar perquè va prohibir el joc? S'ha tornat a Filipines?...Passà més d'una hora preguntant, i quan se li hagueren contestat totes les preguntes, l'home, que no era altre que Benjamí Trobat, actual mag d'un habitat de no més de 60 persones, va dir:

- Potser vaig fer bé jo de venir-me a perdre ací...Ara, es necessita molta paciència i fer el sord a enyoraments i records. Ací la gent gairebé no enraona. Sol entendre's xiulant, i gesticulant. Es pot dir que tenen unes mans que parlen. Els entendreu sense dificultat...Aquestes dues noies, d'on venien podien haver fet rotllo, però ací les que tallen el bacallà són les esteatopigies. Les que tenen el cul gros, per entendre'ns. Es l'obsessió dels homes del rodal. Al nostre, al vostre país, ara jo ja sóc d'ací, una dona pot tenir prestigi per la cara, elles el tenen per la creu. Ja de menudes, si quan neixen no ha fan amb darreres de reglament, les acostumen a seure hores seguides. Veureu unes pedres arrodonides, amb una mena de coixins altíssims d'herba, en les que sempre hi ha dones reformant-se els darreres. Es la seva cirurgia estètica...La cuina, la cuina és un desastre. No n'hi ha de cuina. Us haureu d'acostumar a menjar coses que potser no haveu menjat mai: arrels, formigues i sargantanes. Sí, de moment és dur, jo ja hi he passat, però amb el temps m'hi he acostumat. I, com veieu, aquests menjars no maten. Potser degut a les sar-

gantanes es posseeixen arrugues a la cara. Quan jo era a Sabadell es feien concursos variats. Si se'n fes un per tal de veure qui té més arrugues i jo hi podés anar, segur que el guanyaria...Només de tard en tard es fan sortides per caça major, i llavors la gent, si la caça major no la caça a ella, menja sense fre i normalment es menja la carn crua. Ells diuen que fa més bon profit. Ací hi ha un cabdill. Es l'home fort. Quan en veieu un que porta un garrot més gros que els altres, és ell. Jo us puc arreglar moltes coses. De mi en fa cas. M'han anomenat mag del clan. I em vaig defensant. Vaig adobar al principi un malalt al qual el mag anterior el volia posar bé caragolant-li un ferro al cap, i d'ençà de llavors se'm respecta molt. Em veig en cor d'endevinar el temps i tot. I també m'ha ajudat molt fer-los-hi discursos. Ells parlen poc i queden encantats quan algú els diu més de vint paraules seguides. Escolten encara que no entenguin el què se'ls diu. Jo he après la seva gramàtica, que és reduidíssima i la de molts llocs veins, però malgrat això els faig moltes vegades discursos en català. Això m'ha permès seguir-lo practicant...A vegades ens batem amb segons quins veins si venen en so de moure brega. Normalment venen amb la intenció d'emportar-se les dones del rodal les quals tenen de temps gran requesta pel volum del pompis...Amb ells podreu veure com eren els primers. Són iguals, iguals que quan començà tot,, però d'ells n'ha vingut allò que pel món es coneix amb el nom de progrés. Ací trobareu la font de l'art de guerrejar. A dins les coves hi trobareu el bressol de la pintura. Sense ells no existirien els grans museus que hi ha a la civilització. Ells i passats seus han fomentat les farmàcies, saber l'hora que és i si demà plourà. M'haveu dit que els americans han anat a la Lluna. Que en fa de temps que els d'ací hi han volgut anar. Els han mancat els medis, però de ganes, tenen les mateixes

que han tingut els americans. D'ací i d'altres llocs com ells, n'han sortit les coses que amb el temps es convertirien en arts, ciències i navegació. Els homes no porten calces i les dones no porten faldilles, però tant ells com altres que tampoc tenen tractes amb sastres, pensen sense necessitat de portar mitjons i armilles....Un temps teniem el territori comprès entre el desert de Calahari i el riu Orange. Per a ells, el desert i el riu eren la fi del món. No cal que ens en fotem ja que tots recordareu, els que haveu fet alguna passada per l'Astronomia, com presentava el món l'astronom senyor Anixamandra. Segons ell la Terra tenia forma cilíndrica i era habitada només a la part superior del cilindre, i creia, ultra això, que el cilindre es recalcava damunt un pa d'aire comprimit. I, en canvi, de les coses del senyor Anixamandra en sortiren els astronoms de gran ullera. D'aquests meus i d'altres com ells, en sortiren els pensaments inicials que s'han escampat arreu. I aquests pensaments roden i roden fins que els assimila un número u del qual els homes en parlen anys. Són aquests primers pensaments que em van fer decidir a deixar Sabadell. Però els meus bosquetans s'han aturat fins de pensar, i jo ara ja no me'n puc moure. Ja sóc un d'ells i tampoc penso massa llevat de pensar alguna vegada en les coses que vaig deixar a la ciutat i amb aquell "Com el Vallès, no hi ha res!" Ací no hi veureu cavalls. Els que teniem segles enllà ens els van prendre, però la gent sempre ha estat descontenta d'anar a peu, però no hi ha cavalls. Ens havem de contentar, en moltes coses, amb la intenció. També voldriem menjar altres plats que plats de sargantanes i formigues, però aci no hi ha res més. I, amb tot, no se'n volen moure. Són a casa seva. No volen que ningú els mani. Són irreductiblement independents. Amb això són ells i llurs passats els que degueren escampar el nom de "nosaltres sols"...Tindreu una sorpresa quan co-

negueu el rodal, que ja és el meu, ja Sabadèll vaig veient que només és en el record com Babilònia o Sodoma, malgrat que com us deia, algun cop em voldria passejar per la Rambla de la vella Arragona i sento el desig de menjar amb plat tovalló i forquilla que aci desconeixem...però em penso que ja he fet tard. Tindreu, deia, sorpreses. Aprofitant el prestigi que com a mag m'han donat he batejat coses amb noms del Pais on vivia abans. En el petit poblat, gairebé sense cabanes, hi trobareu el Passeig de Gràcia, la Plaça de Catalunya i la Gran Via Laietana. I els més coneguts del clan porten i ja es coneixen amb noms nostres. El cabdill es diu ara Roger de Flor. Els caps de fila, quan hi ha batalles, són coneguts per Rafel de Casanova, Comte de Plasència, general Villarroel, comandant Moragues i Xic de les Barraquetes. Tenim el músic Tàrrega, el cronista Muntaner, el poeta Munyanyagol, el recader Sant Martí, el pintor Fortuny, el diputat Albert... Com que quan era a casa no vam passar d'una modesta Diputació, aci he volgut fer la pau i he fet sortir gent de quan celebràvem Corts i no hi havia necessitat d'haver-hi catalanistes. Entrant al poblat amb mi, segur que us acceptaran com si fossiu parents. Són bona gent encara que vagin sense calces, i només perden una mica els estreps quan tips de menjar arrels organitzen una cacera i la cacera raja. Generalment els veureu més aviat ensopits ja que menjar seguit formigues i sargantanes no donen precisament eufòria en demasia, però quan la cacera dóna bons resultats canten i ballen dies seguits. I de les peces cobrades només en deixen els ossos i encara...I les dones, ja us ho he dit, la seva millor arma són els fenomenals darreres que traginen. El cabdill Roger pot tenir les que vol. En això ens passen la mà per la cara. Digueu-los-hi endarrerits, però fan anar quatre o cinc dones a cop. Es un dret establert, i jo penso que la majo-

ría de la gent d'Europa si pogués triar i renovar existències com fan els d'ací ho farien.. Si quan es considerava un dret que els consellers no es descobrissin davant el rei s'hagués considerat també un dret aquest emmagatzemar dones, avui, per catalanitat es podria reivindicar. Es difícil que se'ls tregui aquest dret. Segur que no es volen passar a la civilització perquè no se'ls tregui, i si algú mai ho vol provar serà a costa de moltes baixes...Quan jo vaig arribar i vaig substituir el mag vell, com que encara era jove i venía vitaminitzat, les noies no em deixaren patir. Ara, com podeu comprendre i després dels arrels que porto consumits, només puc donar consells...I tot aniría bé si no fos un enemic mortal el qual ha jurat treure'ns del mapa, o canviar la poca llengua que tenim i posar-nos gent seva a governar el rodal. Es conegut per Panellets, i ell diu que ha tingut tractes amb la civilització, i que som uns retrassats mentals. La gent, en general apàtica pel sistema alimentari, quan parla de Panellets, que segons la veu popular el que vol es agafar-los-hi les dones, és desconeguda. Per les seves dones es batria amb qui fos. I sempre hi ha un joc de tambors escampat als quatre vents que vigilen. S'ha tingut més d'una agafada amb Panellets, però fins ara ens n'havem sortit...

Som al poblat dels bosquetans, del qual el mag Benjami n'ha fet dir Camps Catalàunics. L'home s'ha avançat a donar la nova de la vinguda dels forasters, i la rebuda és cordial. Roger, voltat del seu estat major de dones, espera els nous vinguts. Els tambors i bufadors de corns toquen Els Segadors, i, acte seguit, l'himne dels bosquetans. Uns escamots de guerrers armats de llances i fletxes, desfilen davant els forasters. En honor dels arribats es veuen ciutadans amb grans plomalls blancs al cap, però la majoria es

presenten amb devantals de proporcions mínimes. Els forasters veuen que, efectivament, les dones del poblat posseeixen unes regions glútees que amb un cop de mirar-les no es dóna l'abast. El mag Benjamí fa de traductor de les paraules de presentació de Celdoni.

- Ací, les noies. Aquesta és la senyoreta Camila i aquesta la senyoreta Juny. Al seu país, si volguéssin, farien parlar d'elles. Ací ja veiem que sou diferents, però us puc dir, dones que m'escolteu, que amb aquestes popes tan ben posades que teniu, segons a on farieu tronar i ploure...

La totalitat de les dones del clan interrompen l'orador picant de mans. La diplomàcia de Celdoni fou una gran carta de presentació. Era la primera vegada que algú, en públic, lloava aquells darreres de transcendència.

-...i aquests són els homes forts de la colla. Aquest és Victorí, el qual al poble era conegut per Cavall Fort, i era sabut que mai ningú podia alçar la veu al seu davant...I aquest és Ramonàs, el seu nom originari era Ramonet, però amb el temps es feu mereixedor de l'augmentatiu. Era camàlic i posseia l'esquena més cobejada del seu lloc. Deixà l'ofici quan vingueren les grues que són unes màquines que fan la feina de deu camàlics i provoquen l'atur entre el gremi. Però ell llavors ja era Ramonàs i enlluernà la gent alçant pedres de mal alçar. On vivia s'arribà a publicar un ban recomanant a la població que se li donés sempre el bon dia i que tothom que pogués li pagués la consumició pertot on se'l trobés...I aquest és Fortià. Tenia prohibit tocar la mà a ningú d'ençà que, a cap edat molts saludats quedaren amb deslligaments de consideració. Aquest home passejà a pes de braços una diligència per la plaça del poble. I una diligència és un estri que es

necessiten almenys tres cavalls per a moure'l...I aquest és Macabeu. No és cap pes fort, però fa jocs de mans. Quedareu parats veient-li fer sortir coloms de dins d'un barret buit...

El mag Benjamí diu a l'orella de Celdoni que s'haurà de rectificar ja que els coloms són desconeguts al rodal.

-...i si no pot fer sortir coloms, en farà sortir sargantanes!

I ara deixeu que em presenti jo. Jo em dic Celdoni Repunt i Repunt. Fins a la primera edat, era un primera edat com els altres. Però de sobte, i igual que a n'aquests altres companys d'equip, em va entrar un impuls d'anar on semblava que deien que anés unes veus interiors. I ací em teniu a la vostra disposició.

Ara el mag Benjamí fa la presentació de la gent bosquetana.

- Ací teniu, amics que arribeu d'altres terres, el que mana més, el cabdill Roger de Flor,portador d'aquest gran garrot regalat al nostre cabdill per subscripció popular, el garrot de la llei, el garrot de la independència, el garrot de la justicia, el garrot de la llibertat...els caps de fila en pau i en guerra, Rafel de Casanova, el Comte de PLASÈNCIA ~~Santa Coloma~~,Antoni de Villarroel i Pelaez, Josep de Moragues, i el senyor Xic de les Barraquetes, el músic major, senyor Tàrrega, el cronista senyor Muntaner, el poeta Muntanyagol, el recader Santmartí, el pintor senyor Fortuny, i el diputat Albert i Rey... *

A cada personatge presentat hi ha una curta però general tocada de tambors. Quan s'hagué presentat el cabdill Roger, la tocada fou doble.

Les dones foren presentades en bloc, i totes elles es tombaren d'esquenes als forasters fent una reverència al revés per tal de que aquells s'adonessin del seus voluminosos pompis, orgull nacional femení.

El cabdill Roger feu el discurs de benvinguda. Fou un discurs a sups i de tant en tant deia mots catalans, Benjamí, el Coll de Panissars, rei moro, Colom, Consell de Cent, Fiveller, la Generalitat, Martí l'Humà, el Compromís de Casp, en mig la seva llengua nativa. El mag Benjamí traduí:

- Diu que li plau molt que hagiu vingut. Que ells són pocs però que s'avenen molt, que aquest garrot que porta és, per a ell, com l'espasa que portava el rei Jaume, que pel mag Benjamí, que sóc jo, ha sabut que havieu estomacat ffancesos al Coll de Panissars, que sóu d'un País que té un monument molt alt al senyor Colom que va ser el primer que va anar a Amèrica a la vela, amb tres barques i cent-vint persones, que teniu un carrer que se'n diu Consell de Cent i que això vol dir que hi havia cent persones que en donaven, que un d'aquests concellers que s'anomenava Fiveller va tenir llengua a tot un rei, que aquell rei Jaume que portava una espasa comparable al meu garrot actual va estirar per la barba a un rei moro, que durant anys vau tenir una Generalitat i que segons a on si haguéssin pogut us n'haguéssin elemintat tots els presidents, que el rei Martí l'Humà fou el darrer d'una colla de reis i que a Casp us van fer trampa...Ací tenim poques coses i només ara comptem amb el cronista Muntaner el qual s'ha de refiar dels vells per a fer cròniques i els vells d'ací moltes vegades li han dit al preguntar-los-hi una cosa: "Què n'has de fer?", però tenim les dones amb els millors darreres del món. Som pacifics si no ens emprenyen, cosa que unicament fa de tant en tant l'enemic etern Panellets. Les nostres dones van molt buscades i a vegades algú ens les vol prendre. Es veritat que en tenim moltes, però si no ens hi fessim a garrotades ens en podrien deixar sense...

Aquí Roger va dir tres vegades:

- Amalud-ga-ga!, que fou corejat per la general.
- Això vol dir - feu Benjamí-, que ja us consideren almenys com a cosins, i que sou ben rebuts.

Els primers dies de la nova vida, com el commençament de totes les coses noves, foren relativament de bon passar. Tothom es desvivía per tal de tenir els forasters contents. El poeta Muntanyagol els recitava versos de la seva producció; el cronista Muntaner contava accions bèl.liques d'antecessors de Roger els quals mai perdien i apallissaven abundosament llurs enemics per gran nombre que fossin; el músic major Tàrrega, al front dels seus tambors i banyes de bou, dirigía sonors concerts; el pintor Fortuny els convidava a veure'l pintar, cosa a la qual molts pocs pintors accedeixen...Sí, allò que practicava aquella gent eren les primeres planes que portaven a coll d'uns passats seus, les vocacions que s'escamparen arreu, i amb el temps en sortiren l'Eneida, el Llibre dls Fets, la Cançó d'Amor i de Guerra i el Guernika...però cap dels autors d'aquestes obres menjava, que se sàpiga, formigues alades per dinar i arrels i sargantanes per sopar. Allò era molt fort. Massa. I la gent es queixà amb Benjamí.
- Jo també he passats per aquests moments, i els primers dies només pensava amb bullaveses i conills a la jardinera, però pensar això era donar-se al mal viure i, com que no hi havia altre remei.. Al principi tot jo era un sospir continuat. Trobava a faltar prendre cafè a la Rambla, veure passar modistes, anar a veure sortir gent mudada del Liceu i cama al Paral.lel...però m'he hagut d'acostumar als plats d'aquesta bona gent, i us puc assegurar que amb el temps no maten. Al menys jo encara bellugo. El cos acaba acostumant-s'hi i estic segur que si ara algú em portés un llenguado a

la Cuixart i me'l mengés, potser no ho podria contar. Es una vida especial, però és la vida d'ací. No n'hi ha d'altra. Ells no n'han coneguda cap més i probablement no en coneixeran d'altra. I la troben bé com nosaltres trobavem bé la nostra, o la troben malament com nosaltres trobavem malament la nostra, però és la seva vida. Arrels per a us diari són molts arrels, ja ho sé, com ho són formigues alades i sargantanes, però és el seu menjar. Sí, ací hi fa un sol que s'hi podrien coure ous, però és el seu ambient, són a casa seva i no se'n volen moure. Tampoc es mouen els esquimals del seu rodal ple de gel i que han de menjar peix tot l'any, com tampoc es mouen del desert els beduins, els quals per dàtils i altres coses que mengin les han de menjar barrejades amb sorra...Jo la temperatura no la puc pas arreglar...Ara, com que Roger de tant en tant decideix fer una sortida per caça major, miraré de parlar-hi...Potser ell també n'està una mic tip dels àpats de cada dia.

Els arrels, encara es menjaven, però les sargantanes i formigues alades les tenien els nostres set amics, de molt mal passar. I es començava a pensar si no hi havia hagut una embolicada general. Haver sentit una crida per apuntar-se a un safari, n'hi havia molts que s'hi havien apuntat, però haver-se pensat sentir una crida per anar al Pais Primitiu i trobar que s'hi havia anat per a passar el temps fent aquella mena de repassos, tenia preocupada la gent. I la setena pensa i més pensa. Els tres homes forts tenen les conviccions més fortes que els altres. Per això eren homes forts. I de moment mengen el que veuen menjar als altres, i estan a veure venir.

La senyoreta Juny feia de mecanògrafa a casa el senyor Valenti, i era molt més guapa que mecanògrafa. Sí, els companys de treball, tot

passant o entrant i sortint de la feina, li tiraven moltes floretes, però no passaven d'aquí. I eren molts que ho feien. Si hagués estat un sol, potser quan va sentir aquelles ganes galopants d'apuntar-se al safari s'ho hagués deixat córrer, però tots li deien les mateixes coses i al despatx del senyor Valentí hi havia molta gent. No els podia pas festejar tots a la vegada, ja que hauria estat un festeig mai no vist...Aquest és l'inconvenient que tenen les dones de ser massa guapes, com era el cas de la senyoreta Juny. Molta gent no es veu en cor de demanar-lés per a fer societat per mor de l'excessiva guapesa d'elles. No sempre surten prínceps de l'India,els quals es fan pesar amb or i hi pesen tot allò que els plau incloses dones i com més guapes millor, i molt menys aquests prínceps van a veure quines mecanògrafes té el senyor Valentú...I veient que ningú es veia en cor amb ella, la senyoreta Juny es va apuntar al safari. Per què va formar part dels set que el deixaren el safari? Gairebé perquè ja havia vist Celdoni que se la mirava d'una manera que no se l'havien mirat altres. Ja ho veurem.

Camila, a la qual també es pot dir senyoreta si és que aquest títol es perd quan jutges i capellans escolten amb papers al davant l'afirmació que més vegades se sol dir en actes quan hi ha un casori a punt, ja n'havia festejat molts. Es va creure el primer que li ho prometia tot, i va descobrir que el prometedor ja tenia compromís. I, un darrera l'altre, se'n va creure una pila i tots li donaren el mateix mal resultat. I la noia maldava per a trobar-ne un que valgués la pena creure-se'l i no prometés en fals. Però no el trobà, i la noia tingué un mal concepte dels homes. I li fou encomanat el desig de canviar de món, i després de pensar-s'ho bé va creure que aquell safari potser seria la seva solució.

Macabeu ja sabem que no sabia fer altra cosa que jocs de mans. Si en un entorn d'ascensors i partits politics no se n'hi feia el cas que ell volía, potser en un lloc sense una cosa ni l'altra se n'hi faria més. I per a fer jocs de mans tampoc es necessita una alimentació especial.

També sabem que Celdoni havia vist Juny. Ara hem de saber que el noi l'havia vista d'una manera que cada vegada li agradava més veure-la. Són mirades especials, aquestes. I les dones són les primeres que saben com se les mira. Si algú vol conèixer més detalls que en parli a alguna noia que s'ha sentit mirada així i sortirà de dubtes. Celdoni, doncs, també era dels pensadors. Ja, per a ell, no hi havia més que una cridada certa: la de Juny. Hauría d'haver anat al capdavall de l'Africa per a tenir aquest pensament, un pensament posat en circulació sense cap dubte per els primers festejadors. I l'home havia sentit a dir que per a tenir una reciprositat de mirades s'havien fet molts sacrificis. Sería prou sacrifici aquell menjar repetit d'arrels i formigues? I es podria aguantar aquell sacrifici? El valia el mirar prometedor de Juny?

Fou pensant tot això i precisament amb el coze al genoll, la mà a la barba i a la fresca com El Pensador del senyor Rodin, que la senyoreta Juny el va trobar.

- Celdoni, què fas?

- Penso.

- Ja ho veig. Coses bones o coses dolentes?

- Bones, quan pensava amb tu. Dolentes, quan pensava amb la taula d'aquesta pobra gent. Vols dir que ho aguantarem això?

- Prefereixo que parlem de què pensaves quan pensaves amb mi...

- Juny, de debó?

- Si.

- Doncs, va si tu ho vols...Jo, com tothom, havia pensat una pila de coses. Adhuc vaig arribar a pensar que la solució de pensaments anteriors era venir ací. No sé què em pensava trobar-hi. Ara ho he sabut. He trobat dinars de formigues alades, i t'hi he trobat a tu. El viatge, per aquests dinars, hauria estat en va, però ha valgut la pena trobar-t'hi a tu. Jo no sóc telèpata, que ara s'estan posant al dia, i no puc saber tu com penses. No puc saber com penses d'un home com jo, que darrerament no ha fet més que caminar, que es diu Celdoni, que tampoc és un nom per a esperar-ne massa coses...Però un home que ara ha vist quina cosa cercava al final d'aquestes copioses caminades: Tu.

- I si jo et digués que a mi també em sembla que aquest viatge m'ha fet obrir els ulls? I que m'hauria agradat més trobar-nos en un altre lloc? Jo, malgrat sentir una emoció nova al veure't tots els dies, aquests dinars que dius em penso que no els podré aguantar gaire més. Ara, si no hi ha més remei...

- Juny, tu ets una senyora dona. Vols dir que si ens haguéssim trobat en un altre lloc, amb gent mudada , joieries i rams de flors, m'haguéssis vist tu que ets una pura glòria i jo que, com a màxim, sóc un de tants?

- Celdoni, nosaltres en podem veure molts, però ve un moment que només en veiem un.Potser en mig de gent mudada, joieries i rams de flors, com dius tu, això no t'ho hagués gosat dir, però ací que no hi ha trampa, t'ho dic. Jo he passat de mirar-te ja...

- Juny... festegem?

- Festegem.

- Amb arrels i formigues?

- Amb arrels i formigues!

Fos per la intervenció del mag Benjamí, fos que el cabdill Roger també venia un moment que les sargantanes l'atropellaven, la cosa fou que un dia, de bon matí, els tambors sonaren alegrament. Benjamí anuncià que es tractava d'anunciar una sortida cibegètica. Efectivament s'hi tractava. Al poblat no hi quedà ningú llevat de dones, criatures i sargantanes. Els cinc forasters, ja considerats de la casa, foren proveits d'arc i fletxes. Les dones acompanyaren els expedicionaris fins al terme del rodal entre somriures pressentint que hi podria haver una bona caça amb les festes que en vindrien. Juny i Celdoni s'acomiadaren somrient i agafats de mans. Ja festejaven.

I fou Camila, al tornar a casa, qui digué a Juny:

- Has rebut, oi Juny?

- Sí...

-Per tu ja haurà valgut la pena haver vingut ací.

- Sí, però aquesta dieta de formigues...

- Potser ara es dediquin més a caçar i les coses canviin, perquè si aquesta dieta segueix tindriem raó al pensar-nos que tots plegats ens hauriem embolicat. Jo estava acostumada a una altra classe de vida. El safari ja em venia bé, però deixar aquella nit els companys de viatge, no sé d'on va sortir. Jo, la veritat em pensava qui sap què. Ja havies guipat Celdoni, tu?

- Sí i no, veuràs. En aquell moment vaig pensar que si ell s'hi atrevia també m'hi atreviria jo...Són molt bona gent aquests amics d'ara, però aquests menjars, Camila, aquests menjars!

-mSi Celdoni ha de ser, és el teu home, al menys si jo m'hi hagués trobat, l'hagués seguit a la fi del món, que és la d'ací. Si ell et veu a tu com t'ha de veure, i, amb perdó, seria un animalàs si no

t'hi veiés, viureu al paradís siguin quins siguin els repassos que feu. Jo n'he seguits molts d'homes, però dissosrtadament sempre he quedat amb la canya sense peix. Es el primer, Juny?

- Em penso que sí.

- Si és així, amb arrels o sense ja pots dir que has quedat ben Celdoniada. A mi no em fa el pes cap. I tots aquests negres amb devantal ja te'ls regalo! I això que tenia dit que tot era questió d'aclucar els ulls...

Es bescanvien per què's d'aquella anada a terres africanes, i surgeixen dubtes sobre determinades crides. Ja ho haviem anticipat que no tothom era bo per a seguir-les.

Celdoni feu la cacera pensant amb Juny. Ara s'ençà que havien decidit festejar, ja hi pensava dia i nit. I s'anava cànvencent que aquella veu que havia sentit era per a portar-lo al costat de la noia encara que ell, al principi, l'hagués entesa malament. Estava segur, segurissim, que havia escoltat la veu del festejar. No tots els que escolten crides han d'acabar tenint Premis Nobels, monument i carrer. Trairía a algú si ampliant la festejada es decidís a deixar algun dia el terreny dels pobres bosquetans? D'altra banda si això era impossible, si mai algun antropòleg de gran anomenada trobés la seva barra anys després, sabria que ell havia pensat fer el sord a com es festejava a Bosquitània i emportar-se'n Juny a festejar a llocs on els menús permetéssin festejar amb més vitamines? Se sabria, per les dents trobades a la barra i la disposició del crani, que ell, Celdoni, havia arribat al País Primitiu i no havía fet cas d'aquelles dones carregadíssimes d'anques? Sería la seva, si restava amb Juny a la terra més inhòspita del continent negre, una història d'amor digna de ser contada per poetes o literats guar-

donats? O ho sería una gran història d'amor, la del seu amb Juny, que només la sabrien ells dos sense ningú que s'hi guanyés la vida publicant-la?

Els pensaments de Celdoni provaven la teoria de la llibertat de pensar. Pot pensar tothom i modernament s'ha vist que es pot variar de pensament. Com que variar de pensament també és pensar, la teoria de la llibertat de pensament no perd cap punt. La gent pot pensar tothora, fins dormint. Se sap que compositors de gran renom han pensat una melodia fenomenal, dormint, cosa que no té rés a veure que més d'un escoltador d'aquella melodía quan l'han sentida a gran orquestra s'hagin adormit. Es pot estar lluny d'algú que es voldria tenir a prop, però s'hi pot pensar. En temps difícils no es poden dir coses que es voldrien dir, però es poden pensar. Es pot aplaudir el pas de determinat ciutadà si tens l'amo al costat, i fins i tot se li poden tirar flors, però un pot pensar la gran alegria que tindría si junt amb les flors se li pogués tirar el test. Es pensa, es pensa, i mentre es pugui anar pensant no està tot perdut. I si es tenen molts pensaments, pensaments variats, potser algun passi, de pensament, a la realitat. Pensa mal i no erraràs, pot pensar un que temi girades de truita. No es pot passar de pensar. Quan un dubta davant una senyera, una acció d'un esquadró de cavalleria, o de si es fa treure un queixal, ha de fer un pensament. Cap d'aquestes coses es poden fer sense pensar-hi bé. En front de coses de mal fer, un no té altre remi que dir: Ni pensar-hi! Davant un fet imprevist, treure una rifa, perdre unes eleccions o que s'abaixi el preu del peix, un ha de declarar: Qui ho havia de pensar! Quan un està afectat per diversos mals comportaments físics, i sent algú que li diu que el veu molt bé, "Ja pots pensar!" sol ser la resposta de l'afectat. Malgrat tot hi ha coses que venen sense pen-

sar, el Sant de la sogra, un atac de gota o la caiguda d'un ovni. Però la cosa millor és pensar, i pensar com més millor, i així, pensant-se-les totes alguna se n'endevina. El que no n'endevina cap és el que no pensa mai res.

Pensant o no, l'equip de bosquetans matà sis bous, possiblement esgarriats d'un ramat manat per basuts. Examinada bé la cosa es veié que els escapats eren cinc bous que es perderen empaitant una vedella en la seva millor edat. S'ha de creure que un bou quan veu una vedella ha de sentir les mateixes coses que sent un humà qualsevol,provist o no de carnet d'identitat, quan veu una fembra que paga el tret veure-la. I a favor del bou hi ha el fet que desconeix si la vedella sosté relacions o si està no casada, coses que els bous, per aixerits que siguin, no estan, fins ara al menys, en condicions de saber.
La tornada al rodal fou una tornada triomfal. Començà la Festa Major. Aquell dia, en honor dels forasters, es feu foc, ja que normalment es penjaven la carn crua, cosa que alguns metges moderns recomanen, dient que coent la carn es perdien moltes proteïnes.
Els bosquetans, anys enllà, disposaven de bona terra, abundosa en vegetació i caça, i fins i tot el seu territori s'allargava a una franja costera i havien estat navegants i pescadors, però hotentots i bantús els havien foragitat de llurs antics dominis per no haver-se volgut integrar á n'els rengles d'aquells pobles. Van preferir malviure independents a n'el pobre terreny que ara vivien, que a viure bé sota domini forastar. Per això, en recordança de temps passats de tard en tard feien una sortida a la recerca de caça.
A vegades en trobaven i a vegades, si n'haguéssin portades, haguéssin tornat amb les mans a la butxaca. Aquell dia n'havien trobada, gràcies a una vedella jove fugint d'un ramat al pensar que cinc

bous eren massa bous per una fembra encara soltera de debó, però n'havien trobada i es disposaven a la gran festa del bou. Llevat de les dents, determinats ossos i peungles, s'ho menjarien tot. No sobraria res. Començarien a menjar i no pararien fins que bous no hi hagués...

Fou, en veritat, una gran festa aquella. Es feren sis fogueres. La constant dieta d'arrels i formigues, permetia menjar carn a la brasa sense fronteres. Les banyes s'acondicionaren per l'orquestra del músic Tàrrega.

Els forasters, si bé tots anaven fent una mica la pau dels plats de sargantanes, es feien creus que aquella gent pogués menjar en tanta de manera. El que menjava més era el cabdill Roger, ja que si era el més valent i el que tenia més dones, era el que tenia dret a menjar més, però els tres homes forts de l'expedició estigueren a punt de fer-lo quedar malament. Sort de la intervenció del mag Benjamía el qual avisà a Victori, Ramonàs i Fortià que els hi anava enemistar-se amb el cabdill Roger si menjaven més que ell.

Després de la festa del bou vingueren les altres. El cabdill Roger cantà la Cançó dels Bosquetans voltat de les seves dones. La seva veu de xantre contrastava amb l'espiguet de les seves dames. Benjamí anava traduint la cançó:

Tam-tam-tam!
Bantús de coll d'aranya,
quan al bosc ens trobarem,
com els bous us deixarem
sense pell i sense entranya.
Tam-tam-tam,
Tam, tam, tam...

El músic major, senyor Tàrrega feu una brillantíssima actuació tocant diversos tambors a la vegada, i el cor general engegà una cançó que tenia de protagonistes crits guturals i ais de tota mena.

- El jazz d'on ha sortit és d'ací! - repetia Benjamí -. Ja en po-

deu estar segurs. Els negres el portaren a Amèrica, però s'inventà ací. I si a Amèrica no ens haguéssin pres negres avui encara no en sabrien res del jazz.

El poeta Muntanyagol estrenà unes rimes dedicades a les dones del rodal. Els poetes, tant a l'Africa sudoccidental, com a Torroella de Montgrí, un moment o altre han de raspallar les dones. O a la primera edat o a la darrera, però raspallen les dones. Segons Benjamí, les rimes que provocaren crits de joia entre les bosquetanes foren aquestes:

Som més negres que el carbó,
i se n'és de cent maneres,
però que vinguin uns darreres
com hi ha en aquest racó.
Que les anques que porteu
són l'orgull de casa nostra,
i tothom mira la mostra
d'aquests culs que ens ensenyeu!

Actuà tothom. El mag Benjamí, després de desitjar bon profit a la gent, dedicà la menjada de bou als déus de les herbes i, pel seu compte hi afegí que aquelles menades de bou s'havien de repetir més sovint, que els déus de les herbes li acabaven de dir...

Els caps de fila dançaren dances guerreres i portaren a cap simulacres d'epissodis bèl.lics. Gens envejosos ells, cada simulacre el guanyava un cap de fila distint. Quan un perdia, el guanyador el deixava vèncer en el nou atac...

De cop, la general es mira els forasters, esperant. Fortià alçà pedres de gran tamany i él clou fou alçar al damunt d'una pedra de consideració la dama amb el pompis més desenvolupat del rodal. Victorí i Ramonàs s'emportaren l'aclamació de tots portant a cap un espectacular combat de lluita lliure. Entrà en joc després el senyor Macabeu. Del paquet de roba que havia portat en va treure un barret de copa i actuà amb frac. De moment la gent es posà a riure, que es la cosa que solen fer els que viuen despullats quan

veuen algú que corra vestit. però les rialles es convertiren en astoraments quan Macabeu feu sortir del barret sargantanes a desdir i quan es dedicà a treure monedes d'orelles i nassos dels reunits. Un silenci impressionant plana damunt el respectable. Només Benjamí deixa anar de baix en baix:

- Aquestem fotarà la plaça...

Celdoni també actuà. Era home de poca veu i més aviat desafinada, i cantà "Rosó" pensant, molt ben pensat, que aquella gent no l'havien sentida mai. Ho endevinà. Les dones del rodal obriren molt els ulls. Juny i Camila s'ho agafaren rient. Les dues noies desapareixen una estona i, per tal de contribuir a la festa, es presenten vestides com hi anaven quan no sortien despullades pel carrer. Un "Oh!" general anà a càrrec de les dames del clan. Mai no havien vist ningú vestit. Allò era nou, impensat, extraordinari. Estem assistint a un moment que pot fer perillar la discutida crida de baix a dalt perqué es senti de dalt a baix, que la veu del món modern es fiqui al món primari. Les dames no saben què fer. Es miren elles amb elles, i Benjamí tradueix uns comentaris.

- Es que hi ha llocs que la gent no va despullada?

- Com ho saben els homes com són les dones amb tanta roba al damunt?

- Es que se'n dónen vergonys de que les vegin tal com són?

I és Roger, qui vetllant per la puresa de la raça i perquè el món exterior no es fiqui en el seu, qui diu, segons Benjamí:

- Fins aquí podiem arribar. Fora roba!

Les dames de Roger les quals se'l creien, es veu, a ulls clucs, deixen les dues noies tal com les havien vistes fins llavors i tal com les veieren uns passants el dia del famós judici.

La cabdilla Ninafosca es posa un moment les faldilles d'una de les noies i es posa a ballar desaforadament. Les altres dames riuen, fins

s

que, agosarades, les peces de compromís de les forasteres van a parar al foc.

El cabdill dictamina:

- Ara ja tornem a ser tots iguals.

Juny, de nou nueta, diu a Celdoni:

- Ara sí que no ens podrem mourè mai més d'aci!

Ja hi pensava, ja ho sabem, Celdoni en moure's o no moure's, i quin podria ser el comportament en els dos casos. Si s'havien de quedar, amb els homes forts de l'expedició no hi hauria problema. Ells, com a tals, semblava que les dones volien que n'hi hagués i, a n'aquest punt, amb les dames del rodal no hi havia cap dificultat. Macabeu no el preocupava gens ni gota. L'home mentre pogués fer jocs de mans de tant en tant ja no volia res més. La gent principal, generals, cronista, poeta, governadors i músics ja tenien el seu harem ben proveit i no era de preveure que cap d'ells es volgués posar al serrall les forasteres les quals desentonarien de les altres dones...Però hi havia algun element a la host que es mirava Juny amb ulls de golosía trencant les regles del territori. Sempre hi ha algú que va contra compàs. El caixer considerat com a més honest, un dia fuig ell i caixa; el maquinista més segur, una nit s'adorm i el tren, amb tot el passatge que no hi té cap culpa descarrila espectaculament; la casada més fidel, una matinada agafa la roba, se la posa dins un mocador de fer farcells i, si hi és a la vora, passa la frontera amb un cafeter amic del marit; el defensa central més segur, una tarda es fa un gol a la seva mateixa porta...Ell sabia, Beldoni, que ministres de gran anomenada havien començat de laborista i s'havien fet conservadors, que gent monàrquica s'havia passat al camp republicà, que "forofos" de règims de "calla i no diguis res" acabaven dient que ells sempre

havien anat de bracet de la democràcia si no que no es veia...I si un d'aquells bosquetans que es mirava Juny sense reserves, per mèrits de guerra, amb dret a escollir la noia que li plagués més, escollís a Juny? Qui podria impedir que no es complís una de les lleis fonamentals del Pais Primitiu? No se sap per què, aquest darrer pensament no es mogué del cap de l'amic Celdoni i es feu donar lliçons de lluita lliure, d'amagat, per Ramonàs i Fortià. Només ho sabia el mag Benjamí, que es veu que ho havia de saber tot. Potser un dia ell, Celdoni, tindria l'oportunitat de fer quelcom extraordinari i escollir, com a premi, a la ja mentalment seva Juny....

Benjamí presideix una conversa entre Roger i Celdoni.

- El nostre mag ja me n'ha explicat coses del vostre País. Però fa molt temps que és ací i potser les coses hagin canviat. Una pregunta no em va contestar. Per què som negres?

- Es podria contestar amb una altra pregunta. Per què som blancs? Es veu que perquè no fossim tots iguals ens van fer de colors distints. Els xinesos són grocs i els japonesos, encara que treballin a meitat de preu, també. A Nordamèrica hi ha pells roges, els mexicans es passegen amb color de coure, part dels asiàtics són morenos clars, els europeus, tant els del pacte de Varsòvia com els de l'altre costat del pacte, som blancs., uns altres nordamericans són morenos tirant a fosc. Hi ha qui sostè que la raça blanca és una barreja de negres i grocs...

- Un moment...un moment. Has parlat, amic, del Pacte de Varsovia. Què vol dir això?

- Ui! Mira, cabdill Roger. Hi ha hav una guerra, una gran guerra que ens pensàvem que hi petariem tots. Tirava canonades tothom. I els que s'havien aliat durant aquesta guerra, quan s'acabà es desalia-

ren. Això, en l'altre món, sol succeir sovint. Tenim gent que no pot passar sense fer guerres, i en fa. A vegades contra uns i a vegades contra antics aliats. El món es preocupa quan surt una epidèmia, i els nostres savis no dormen mirant de privar que l'epidèmia de torn origini baixes. I en canvi, ni savis ni ningú es basqueja per a desterrar aquesta epidèmia perpètua de la guerra...Doncs com et deia, quan s'acabà la darrera guerra gran, els aliats es desaliaren. No és que renyissin en tòtum, ja que quan es veien es feien petons a la francesa...

- Petons a la francesa?

- Sí, vol dir que es feien un petó a cada galta, que és un sistema de petonejar-se inventat pels francesos que són una gent que temps enllà es distingiren per les seves maneres elegants... Doncs, malgrat fer-se petons a la francesa, cadascún dels dos antics aliats grossos va emmagatzement bombes, unes bomes que si se'n tira una ja no quedarà res de res.

- I de què ha servit que els homes del vostre món fessin, tal com el nostre mag ens ha dit, l'Arc de Triomf, la Sagrada Familia i la Rambla de les Flors, si hi han aquestes bombes a punt?

- La sort, per ara, és que només les tenen a punt, saps?

- I ací també hi arribaràn aquestes bombes?

- Com que cada dia se'n fan de noves, les d'avui no ho sé, però potser ja hi arribin les que es facin la setmana entrant.

- I no hi ha ningú que els hi arribi a la cara a n'aquests que fan aquestes bombes a cada costat?

- No.

- I vosaltres, passeu per homes?

- Ja ho veus...

- Ja us el regalo aquest món vostre.

- Es la civilització, amic Roger.

- La civilització, la civilització...Ja el mag ens ha dit que Amèrica és plena de negres que s'emportaren d'aci i que no poden fer el riu al mateix lloc que el fan els blancs. Ací ens pixem on ens dóna la gana! I quantes dones us deixa tenir la vostra civilització?

- Segons a on, oficialment, una.

- I de les altres?

- D'amagat les que es pot.

- Ací tenim les que volem i no ens n'havem d'amagar per a res.

- Oh, ja hi ha llocs que poden tenir variació i sense que ningú ens n'hi demani comptes. Amb això el senyor Mahoma ho va endevinar.

- El senyor Mahoma? Qui era el senyor Mahoma? Per què no me n'ha dit res el nostre mag?

- El senyor Mahoma era un senyor que ha fet parlar molt d'ell. Va deixar una mena de guió per anar per aquest món i per l'altre. En questió de dones, com et deia, ja va pensar que com que n'hi havia tantes, un home amb una sola dona no anava en lloc. D'oficials se'n podien tenir quatre i, de les altres, sembla que no hi havia nombre fixat. I després, encara, al seu paradís, lloc on anaven els que seguien el seu guió, era ple de noies de quinze anys, segons es diu. Es per això que hi ha tants mahometans. Dones ací i dones a l'altre costat.

- Jo en faig seguir més de quatre. Vols dir que un home que com ell donava tanta importància a les dones, li ha de venir d'una? Tu, quantes en vols?

- Amic Roger, jo només en vull una.

- Per tu faràs, Celdoni. I si mai renyiu? Jo si renyeixo amb una me'n queden una pila!

- No és pas obligació renyir amb les dones.
- I si en trobes una de rondinaire?
- T'has d'aguantar, Roger, t'has d'aguantar.
- I a nosaltres en dieu atrassats? Gent que ~~xxxx~~ es proveeix de bombes que poden migpartir el món, altra que no permet que els negres s'orinin al mateix lloc que ella, no poder despatxar una dona que et surti rondinarie...Això és la vostra civilització? Em quedo, amic, amb les meves llances, les meves dones carregades de pompis, les meves sargantanes, el mag Benjami i el poder fer el riu on el fan els altres. I segur que, amb el temps, tu acabaràs pensant igual que jo. S'ha acabat la reunió.

Hi ha esdeveniments. Els tambors detecten la presència de gent armada. Diuen que una tropa es prepara amb la intenció de voltar el territori. Es la guerra. Es mobilitza tothom. Segur que es tracta de Panellets el qual ve a fer baixes per venjança i per a carregar de dones. Però el temps passa i els tambors només van dient que l'enemic segueix la seva tàctica envoltant...
Mentre s'espera l'atac, vegem qui era Panellets, enemic de Roger pel que es veu.
Hem de recular anys, però és igual. Hi ha temps. Ens havem de traslladar al temps de Carallarg el Gran, famós entre els famosos per la seva traça batallant o dictant sentències. Era un cabdill envejat i temut, i les seves decisions eren tan assenyades que ningú no les discutia. Quan sortia un decret al seu territori, la gent solia dir: "Si ho ha dit Carallarg, és que té raó!". Fou l'únic cabdill conegut que rebaixà els impostos els quals en el seu temps es pagaven amb viandes fresques, peix, vaques o dones. I ho feu tot bé. Tot llevat de la darrera cosa que feu. A l'hora de plegar va tenir

la gran afluixada de repartir el seu territori entre els seus descendents, que eren molts. I tothom quedà descontant. En el món que les senyores van a fer-se pentinar, i els cavallers es posen flors al trau, els estats acostumen a dividir-se en fronteres i a vegades se sap on comencen i on acaben, sobretot els que disposen de fronteres tirades a nivell, sense corbes, en evitació que cases veïnes caiguin en estats distints o que hi hagi cases amb l'entrada que correspongui a un país i l'hort a un altre. Els territoris de Carallarg no ténien fronteres perquè en aquell temps no hi havia mapes que van tan bé per a pintar de colors diferents els distints estats per tal que no es puguin confondre i el repartiment es feu a ull. I vingueren problemes. Els candidats oficials eren dotze, però a darrera hora es presentaren nous pretendents volent que es respectessin llurs drets ja que ells sostenien que éren fills autèntics de Carallarg tinguts en els contants viatges que en pau i en guerra feu el cabdill a tot el llarg i ample de la Bosquetania. Les senyores desencaminades per Carallarg resultaren ser infinites, i totes volien, pels fruits d'aquells desecaminaments la part de territori que els corresponia. I totes volien la millor part, les terres més productives i més plenes de recursos i belleses naturals. I és clar, no s'entengueren. De primer vingué la guerra, la guerra, per a dir-ne un nom, dels rabassaires, que sostenien que la terra era de qui la treballava. La guerra durà anys i els rabassaires tenien per enemics els que deien, guerrejant, que la terra era de qui la feia treballar. S'obriren molts caps a cops de destral i molts ventres a cops de llança de l'un i de l'altre costat. Després vingueren els que contaren els fets, que solen ser una gent que les guerres se les miren de lluny, i que quan en parlen ho exageren tot. Un dels fets contats, és el cas del cacic Malparlat el qual anava al

combat voltat de totes les seves dones les quals li feien la feina. Segur que les famoses amaçones copiaren el comportament d'aquelles fembres excepcionals. Elles, pel seu home, que se l'estimaven molt, acabaren totes assetejades, totes llevat de Dora la Mulata la qual tenia el poder de desviar les fletxes enemigues. Davant el sacrifici d'aquelles dones incomparables, els adversaris agafaren por i deixaren Malparlat en pau. I l'home es tornà a voltar de dones que tants bons resultats li havien donat, no reconeixent, com es mereixia, la intervenció decissiva de Dora. I, per primera vegada en la història, una dona es revoltà: Dora la Mulata. Abans d'actuar de manera fulminant es dirigí a Malparlat i li digué:

- Per això et penses que jo t'he fet desviar projectils?

I això havent dit li travessà el pit amb una sageta emmetzinada. L'home encara tingué temps d'exclamar:

- Però, Dora, si amb aquestes només ens expliquem rondalles...

- Haver-ho dit abans! - contestà Dora.

Les lluites per a tenir les millors parts de l'heretat de Carallarg foren inacabables, i destaca també el cas de Mà de Ferro el qual una vegada va combatre i guanyar el combat, amb sis sagetes clavades al pit i tres llances a l'esquena, aquestes no perquè fugis sinó perquè les hi plantaren pel darrera quan ell se les tenia amb els del davant. Mà de Ferro no es podia abatre per ferides que rebés, i aquella bona disposició del guerrer portà el pànic entre els seus enemics els quals deixaren el camp de batalla espaordits segurs que estaven en presència del mateix déu de la guerra que ja llavors algú en devia conèixer l'existència. Mà de Ferro no va volguer que ningú li treiés les armes que portava clavades, i mori de vell i tal com havia sortit d'aquell combat famós. A una de les voves del ro-

dal encara s'hi podia veure una pintura coneguda per La Batalla de les Llances, i s'hi podia veure Ma de Ferro ple de projectils clavats i combatent sense aturador. El pintor potser es passà una mica i exagerà el nombre d'armes clavades ja que es veia l'heroi convertit en un veritable eriçó de mar...

També es conta i no s'acaba amb les coses del Guerriller Girat el qual, cobrant, s'allistava al costat que pagués més.. Ell deia que era un professional de les batalles i que el seu ofici era aquest. I tan aviat batallava a favor dels uns com a favor dels altres. Girat no sols treballà contra o a favor de gent del seu país, sinó que s'anà a llogar fora fronteres, cosa que no ha d'estranyar ja que amb el temps seria un ofici que es posaria molt de moda. Naturalment en temps modern els que fan això diuen que actuen a favor de la democràcia, i Girat ho feia a favor dels que pagaven més, que, ara o abans ja se sap quins eren. La darrera actuació que se li sap fou quan després d'haver treballat brillantíssimament a favor del cacic senyor Biela el qual a l'hora de desprendre's de bens ja podia anat tot sol, i quan Girat es presentà a cobrar, questió de vaques i conserves de peix que mai havien fet mal a ningú, li va dir:
- Ja ho trobarem...
Girat s'ho agafà malamentíssim i envestí amb la seva gent les forces del cacic senyor Biela el qual no pogué mai més quedar a deure res. Fou la única vegada que Girat treballà de franc. De llavors endavant quan algú el sol.licitava, cobrava prima de sortida, com els ciclistes d'anomenada actuals.

En la gran contesa hi havia, però, una host neutral. La d'un parent llunyà, molt llunyà, és clar, del conegut Roger. El passat de Roger,

fill oficial de Carallarg, regia el territori que son pare l'hi deixà, que era un bon territori, i l'home n'estava content. I ell i la seva gent vivien en pau. I hi visqueren fins que es presentà un ascendent de Panellets, motejat així per tres voluminosos bonys que portava al front de résultes de tres cops de pedra quan les guerres es feien en aquella edat. Panellets cobejava de temps la terra de Roger, els seus fruits, la seva caça i les seves dones. S'ha de dir que Roger era pacífic, en canvi col.leccionant fembres era una primera figura. No se sap que hi hagués cap altre cabdill que en posseís tantes. I si bé era de natural quiet, per les seves dones, i això que en tenia moltes, era un home disposat a fer-ho tot, a bàtre's amb qui fos. I es presentà, com hem dit, Panellets. Li feu dir que li donava dos dies de temps per a sortir del terrer en vida deixant-hi bestiar, fruites, guerrers i dones. Roger no s'havia batut mai amb ningú. Havia passat la vida festejant, i així com un guerrer no pot passar sense batallar, ell no podia passar sense dones a prop. Aquesta afecció, deia ell, no hi havia Panellets per Panellets que fos, que li pogués privar. Ho deixaría tot, terres, vaques i combatents, ara, de dona no en deixaria cap. I, entrada la nit, burlant el bloqueig de la host enemiga, ell i les seves dones deixaren el rodal.

Passat el termini exigit per Panellets, aquest, al davant de les seves tropes, invadí el territori del gran festajador. De guerrers en trobà que deposaren les armes al comptat, de fruits en trobà, trobà bestiar, però de dona no en trobà cap. Això darrer no ho paí mai més Panellets, i deixà dit que no ho paíssin els seus descendents. S'anà perseguint l'exèrcit femení dels Rogers que vingueren, però tots demostraren la gran estimació que per les seves dones tenien, i una gran pericia en escapolir-se dels atacs dels successius Pane-

llets que vingueren.

La gran fugida del primer cavaller Roger acabà, segur que els Panellets per venir no hi arribarien mai, a les terres ermes de la Bosquetania on només, com sabem, hi ha herbes i formigues. La gran fugida de les dones d'aquell Roger a Bosquetania fou una veritable Odissea, amb la malaventura, pels lectors del món, que l'amic Homer no la va conèixer. Algunes fembres feren malves pel camí, i:

- No us atureu! - deien a les altres -. No deixeu sol al nostre home...

I les que restaren, per tal de seguir al seu estimat cabdill, travessaren selves, rius, llacs, deserts, plans i muntanyes, és a dir ho envestiren tot per un home. Això són dones! Patiren de no dir pel camí, però festejaren patint, cosa que no està a l'abast de tothom ja que normalment es festeja rient, però a la fi estaven en un lloc on no Panellets, sinó cap home amb seny es veuria en cor de viure-hi. Menjaven arrels i sargantanes, però tenien l'home, el seu home, gairebé sempre a la seva disposició. Encara se'n parla molt d'aquelles esforçades senyores. I si mai algú perdut o rerassegat d'un escamot s'ha trobat a l'actual rodal de la Bosquetania, la primera cosa que ha demanat no ha estat aigua, ni aixopluc, ni menjar, ha preguntat per aquelles dones d'anques extraordinàries. Aquestes demanades, que en veritat han estat poques, han resultat fatals pels demanadors ja que Roger si tingués or el donaria, però de dona no en deixa anar mai cap. Ell diu que quan algú demana per les seves dones, no ho demana per a veure-les i prou. I l'actual Roger ja no és aquell passat pacífic que hem conegut i que fugí carregat de dones, el d'ara les seves dones les defensarà a tot defensar. Se sap que algun Panellets ha intentat algun cop, ja fa anys, emportar-se'n dones del rodal, però segons les històries dels vells del poblat, mai

se n'ha sortit...

Per això ara que els tambors avisen la presència de gent armada es creu que és gent d'algun Panellets disposat a venjar la mala partida que anys enllà un parent de Roger li feu desapareixent amb les dones que el Panellets volia. Les dones es porten a la Cova Gran, sobretot les joves, i s'hi fa guardia escalonada. Cada general comana un escamot. Es temps de guerra i s'ha de mobilitzar tothom. El mag Benjamí va de grup en grup dient als homes que es recordin del Coll de Panissars. Els homes forts, que encara n'eren, es destinen a primera línia per tal d'aguantar les envestides inicials. A Macabeu, a instàncies de Benjamí, se li permet actuar amb barret de copa per si convé distreure enemics fent-ne sortir sargantanes. El troter Santmartí està entrant en calor per a portar encàrrecs a la gent amagada a les herbes. Roger va dient que ell passarà perquè li deslloriguin algun guerrer, ara, de dona no n'hi tocaran cap mentre ell es pugui mantenir en peu. Els dispositius eren ben presos. Tot anava bé, però de cop, amb les dones al cap, Roger ordena un canvi de tàctica. Si Panellets obté la trencada de front i no veu dones, deduirà que són a la Cova Gran, cosa lògica, i hi dirigirà l'atac del gros de la força. Panellets devía volguer, naturalment, les dones com sabia que eren, amplíssimes dels darreres...Si deixava veure les dues forasteres potser Panellets pensarà que amb el temps les dones han canviat anatomies i deixarà d'atacar...Exposa el canvi a Benjamí, i aquest li diu:

- Roger, pensa que a Panellets potser el mou més un sentiment de venjança que les dones...

- Un no pot pas pensar en tot, Benjamí...però una idea meves és una idea meva i no es pot contradir. Fes sortir aquestes dues noies a

n'aquest clar...que es revengi amb nosaltres, però que es pensi que potser les dones d'ara ja no són com les d'abans que eren les que agradaven a tots.

Quan la nova fou coneguda per Celdoni, reclamà fer de guarda-espatlles de les dues noies. Si les coses anéssin bé i la batalla es guanyava, ell a l'hora de triar podria escollir Juny...

Abans de començar les batalles, sobretot els que hi van al davant, sempre hi ha, es digui el que es vulgui, una mica de por entre els guerrés fressats i molta, entre els que no ho són tant. Potser se'n té més en les guerres del progrés tenint en compte que els canons poden tirar de molt lluny i que per tal de fer les guerres més interessants, de fa un temps s'hi fan intervenir avions que deixen caure bombes sorollosissimes. Degut a l'armament modern, les guerres progressistes han escampat la por, que abans només se sentia anant al davant, fins qui sap a on. Ara té por tothom en les guerres modernes. I ja se'n té de pensar amb les que poden venir. Es per això que hi ha gent que fa tantes coses fora de la llei en qüestió de bancs, senyores i moneders públics, pensant que si ve la guerra que diuen potser no hi seran a temps a fer-les. Es té por doncs, i en tenien els homes de Roger els quals les guerres les feien sempre anant al davant. L'enemic es veu més enemic del que realment és. Un es pensa que els que té al davant en saben més que els seus, que són més, que tiren més dret...Uns volen que la cosa ja tingui lloc, altres pensen que potser els altres se'n desdiran...Hi ha un relatiu consol entre els que batallaran per primera vegada.Si les coses surten bé hi haurà aquella rifa de noies tendres. Roger ho sabia que entre alguns guerrers existia aquella por, la por precombat, i passava animant els grups que ho precisaven.

- En tenim moltes de dones, és veritat, i si se n'emporten alguna

i no ho podem evitar, mira...però si són molts i se les emporten totes ja em direu com ens arreglarem. Per tant, cadascun de vosaltres ha de valer per set, que és el nombre de dones més que nosaltres que tenim...

Hi ha un gran silenci. Imitant el cant dels pocs ocells que de tant en tant, perduts segurament, volen pel rodal, les avançadetes van anunciant les novetats. Per ara les novetats són que no hi ha novetat. Roger fa anunciar pels cantadors de reraguarda que es vigili bé, que si no es veu clar per mor de les herbes, que es faci com els Xiquets de Valls de quins castells el mag Benjamí n'ha contat moltes coses i la manera de fer-los.

Quan fa vent, moure's per aquell herbei altíssim és cosa de bon fer ja que els homes s'hi poden moure sense despertar sospites. Però aquell dia no en fa ni gota de vent. I, en canvi, hi ha homes que van d'un lloc a l'altre i les herbes no es mouen. No tot és menjar arrels a Bosquetania...I quan algú pensava que tot havia estat una falsa alarma dels que anunciaren l'aparició de tropa enemiga, de tots costats se senten tambors aliens. Mestre Tàrrega va traduint:

-- Us tenim voltats. No teniu escapatòria. Som deu vegades més que vosaltres. Però aquesta vegada venim, depen de vosaltres, en so de pau.

Roger fa traduir pels seus timbalers:

- Mentider!

- No siguis beneit, bosquetà. Han passat el temps de les batalles. Només hi penses tu que vius fora del món i et creus que el temps no ha passat. Ara les coses es discuteixen i s'arriba a un acord. Jo t'he fet dir que us teniem voltats només per si no ens enteniem. Ja no m'agraden aquestes dones que tens amb aquests culs tan grossos. Han passat de moda i tu no ho saps.

- Doncs si han passat de moda, què hi vens a cercar ací? Només tenim

arrels, formigues, llangardaixos i, per les festes, mel.

- Vinc per aquestes dues forasteres blanques que tens.

- Aquestes han vingut pel seu antull i ja no ho són de forasteres. Ja són de casa.

- Menjant formigues?

- Els hi ha costat una mica però ja s'hi van acostumant.

- A casa ténim calefacció central, minyones i vestits de moda.

- No maldis Panellets.

- Pregunta-ho a elles si volen canviar!

- A casa mano jo.

- Es que jo tinc quartos, bosquetà, cosa que tu no has tingut mai.

- I què en fas dels quartos?

- Desgraciat! Amb quartos ho tens tot. Dones...

- Les meves em fan moxaines de franc.

- Amb quartos pots tenir telèfon, escriure a màquina i anar a cavall.

- Aci ens telefonem a cops de tambor, no sabem escriure i sempre hem anat a peu.

- No siguis dropo, bosquetà, si no me les dónes pagant, me les hauràs de donar per força aquestes dues noies. Us passarem a tots per l'adreçador.

- Merda faràs. Ja no fugim com abans ara. I tenim armes...

- I et penses que jo he vingut amb les mans a les butxaques?

- Aci no n'havem gastades mai de butxaques.

- No en podreu gastar a partir d'avui encara que vulguéssiu. Tu t'ho has buscat. A les armes, ciutadans!

Els timbalers d'ambdós bàndols executen marxes militars. Les herbes es mouen de molts llocs a la vegada. Es la guerra....

Un escamot de Panellets es troba amb el senyor Macabeu tocat amb barret de copa. Per entrant a la civilització que fos el seu capdill

per aquella gent veure un home que anava a la guerra amb barret de copa, fou un esdeveniment, quedaren parats. I quan el prestigitador feu senyal a l'escamot d'aturar-se, s'aturà. I davant l'astoració dels homes armats Macabeu fa sortir del barret tota mena de petits sauris i de reptils. I, darrera la sortida d'animals, comença a descapdellar una cinta inacabable fent-li fer tota mena de dibuixos. L'escamot creu que se les heu amb un element sobrenatural i fuig herbei endins llençant les armes. Uns homes de Roger es llencen en seguiment dels fugitius i aquests s'arriben a creure que els atacants han sortit del barret del senyor Macabeu. Els timbalers de Roger proclamen la primera victòria del dia. Unes noies es comencen a posar flors blanques al cap, Roger fa telegrafiar:

- Què et sembla, Panellets?

- Ami no em fots, bosquetà. D'un barret de copa no en poden sortir homes amb llances. I a n'aquest del barret de copa el farem amb all i julivert!

El senyor Macabeu rep encàrrec d'actuar en altres sectors, i ho fa amb els mateixos bons resultats anteriors. Ara s'ha trobat amb homes del batalló de la guàrdia personal de Panellets, que es presenten incrèduls. El senyor Macabeu fa convertir a quatre dits dels nassos dels nàu vinguts, un mocador en un magnific bastó. El joc és tan net que els atacants dubten. Aprofitant els dubtes, el senyor Macabau els fa sortir monedes del nas, de les orelles i dels devantals. Com que l'astorament segueix:

- Agafa una carta! - diu imperiosament a l'enemic de més a la vora. L'enemic no pot fer altra cosa que creure.

- Mira-te-la bé...Fes-la mirar per aquests que t'acompanyen...Ara posa-la al mig del joc...Carteja bé....Ara mira dins el morral del teu veí...Es la mateixa carta que haveu mirat?

El nou escamot fuig cames-ajudeu-me, perseguit per homes de Roger. Es bastí un monument al senyor Macabeu en aquella terra inhòspita, monument que anys a venir el savis dirien que era un monument al sol. S'errarien, malgrat que de sol n'hi feia molt i n'hi faria sempre. Seria un monument al senyor Macabeu el qual feu una guerra a joc de mans que era la única cosa que sabia fer. I si algú anys a venir li trobés els ossos no sabria com aclarir que fossin distints dels altres que hi hauria pels voltants. Potser diria que es tractava del cap d'un bosquetà més intel.ligent que els altres. Mai podria deduir per la forma del crani que el cervell pertanyia a un prestigitador de La Barceloneta que feu temporada a la Bosquetania el temps que el petroli s'apujava cada mes, que s'havien donat autonomies sense pensar si la gent volia ser autonomista, i que el senyor Fraga deia que les coses passades no valien.

La batalla segueix. Victorí, Ramonàs i Fortià llencen enemics herbei enllà que dóna gust. Si aquells homes no haguéssin fet ja tants àpats d'arrels haurien estat invencibles. Però Panellets es veu que vingué amb molta gent, i el treset s'anava donant davant la superioritat numèrica de l'enemic. Ja no es combat a cops de llança. Ja es fa a manès. El cercle dels assetjants es va estrenyent. El mag Benjamí,que sap història, pensa amb Numància, Cartago i Girona. I fou en aquest moment tan greu, que les dones, que temps a venir voldrien amb tot el dret, igualtat de drets, al veure que podrien quedar sense homes, posen en joc un fenomenal estratagema sortint dels seus amagatalls. Llevat de Panellets, que segons deia n'havia vistes de modernes i mudades, elles sabien que la majoria dels assaltants les volien com les havien volgudes sempre, negres i ampuloses d'anques. I les magnífiques dones de Roger, emulant aquella Odissea d'anys enllà, per tal de restar enemics fugen, segures de ser seguides, dei-

xant-se veure, al fugir, aquells pompis únics. I, efectivament, els assaltants, al veure aquell estol de dones tan cobejades de sempre, deixen el combat i van a l'empaitada d'aquells darreres somniats. Era en va que Panellets cridés:

- Deixeu-les estar ara. Primer és una cosa que l'altra!

Però la majoria no en fa cas, i surt en seguiment de les belles les quals en aquella batalla també hi aportaren el seu ajut, eficassimim per cert, el d'uns malucs sense parell.

Els que no han vist la fugida de les dones ataquen amb més fúria que mai. El front cedeix malgrat que el mag Benjami s'hi fa amb la Pedra del Llamp que es considerava sagrada i intocable. Va arribant el moment decissiu. Panellets al davant d'una secció d'assalt, es planta al clar on Roger havia fet posar les noies blanques. Es Panellets el primer de parlar.

- Bosquetà...

- Un moment, Panellets. Si és que em vols dir quelcom, jo, de fa temps que em dic Roger de Flor.

- Roger de Flor, doncs. Jo he vist més món que tu que no n'has vist més que aquest que téns i que és com si no n'haguéssis vist cap. Jo..

- Has vingut a batre't o a fer discursos?

- Espera't, Roger de Flor...Es cosa teva aquest nòm?

- Què n'has de fer?

- Res. Però espéra't. Estàs a punt, ho sé, de demanar la pau.

- Jo no l'he demanada mai la pau, i si no l'he demanada mai tampoc la demanaré avui.

- Ets tossut i hi faràs petar molta gent que no té cap culpa. Això és cosa passada que els altres hi petin per un. La cosa està entre tu i jo i no cal que hi fem embolicar altres. A mi em convenen aquestes dues noies blanques que tu no em vols donar ni pagant. Et

proposo bàtre'ns, i el que guanyi...Si guanyo jo m'emporto les noies. Millor dit, una, aquesta més jove. L'altra te la deixo. Què respons? El cabdill Panellets es mirava Juny. En aquell moment es veu a Celdoni dir quelcom al mag Benjamí.

- Vols dir?

- Sí!

- Alto! - diu Benjamí -. Aquí, censat a casa nostra, reclama l'honor de ser ell qui es bati per aquesta noia a la qual diu que festeja!

Tothom es mira Celdoni el qual comparat amb el senyor Panellets era com un zerga l'esquerra. El senyor Panellets veu que no en tindrà ni per a començar d'aquell home, i avança somrient. També riuen els seus soldats. La gent de Roger fa cara d'espantada. El mag Benjamí dóna les darreres instruccions a Celdoni.

-...è recorda' de les tres claus, sobretot la número setze.

Panellets diu:

- De quina manera et vols batre? A llança, a destral o a fletxes?

- A manès! - fa Celdoni.

- Et fotaré un gec que no seràs mai més altre. No sé d'on has vingut però demostres tenir molt mal gust haver-te censat en aquest rodal on només s'hi mengen arrels i formigues alades...I menjant aquestes coses et vols batre amb mi que estic avesat a menjar popets amb ceba i conill al jaç? Mai una dona m'haurà sortit tan bé de preu. Ja te'n pots acomiadar d'aquesta noia la qual faria molt bé de seguir el combat tapada d'ulls.

I sí, Celdoni s'acomiadà, davant l'astorament general, besant xardorosament a Juny. Allò era nou per aquella gent avesada, quan es tractava de demostrar afecte a una senyora, a organitzar una gran refregada de nassos o a tirar-la enlaire tres o quatre vegades segui-

des.

- Un moment, duelistes! - diu Benjamí -. Guanyarà el que primer es dóni. Entesos?

Els dos batedors fan que sí amb el cap.

El senyor Panellets vol acabar de pressa i llença un formidable cop en direcció al cap de Celdoni. Segur que si el toca l'esquança. Celdoni evita aquella mena d'obus i aprofitant la posició de l'atacant li agafa un braç i li fa fer un espectacular capgirell de dona. Hi ha canvi de cares en els dos grups. Ara rieun els homes de Roger i fan cara de veure visions els del senyor Panellets. Aquest s'alça dient segurament paraules gruixudes ja que algunes dames es tapen les orelles, i envesteix obrint els braços amb el ben pensat propòsit d'embolicar-hi els modestos quilos de son enemic. Aquest sap que qui pega primer pega més cops, i es llença d'esquenes als genolls contraris els quals deixen anar un fenomenal "ai!" posant-se les mans a la regió afectada pel magistral acte de Celdoni el qual s'aprofita de nou de les consequències del llastimós "ai!" aplicant-li en ple clatell el cop conegut per "mort de conill", i Panellets cau al sol tan llarg com era. La gent del ja masegat cabdill no s'ho sap acabar, i la de Roger no es cansa de cridar Cel-do-ni! Cel-do-ni, Cel-do-ni! Juny segueix la lluita amb una mà als llavis i de tant en tant si algú se l'hagués mirada bé hagués vist com tirava besos al seu cavaller enamorat, jove, fort i galan.

S'alça bufant Panellets i de nou, cec de ràbia, torna a envestir Celdoni, aquesta vegada amb una mà al clatell. Celdoni fa una nova entrada i li arriba fulminantment a la cara amb els dos peus, acció que mai ningú dels presents havia vist, i el manté una estona espeternegant enllaçant-li el coll amb els peus.

- Em fas mal, home blanc...em fas mal!

- Et dónes?

- No! Però em fas mal...

La clau número dotze s'estreny i Panellets no pot fer altra cosa que picar repetidament a terra amb les mans sense que pugui afluixar l'anella pediàtrica que li fa de corbata de força. Amb un darrer esforç agafa un peu de Celdoni i quan els seus es pensen que el llençarà qui sap a on,

- La clau número setze! - diu Benjamí.

I efectivament, Celdoni aplica l'esmentada clau al braç dret de Panellets revlincant-li darrera l'esquena tan fortament que pot.

- Que ets boig, home blanc?! Em fas mal...Prou...prou...que es foti aquesta noia blanca!

- Et dónes?

- Em...em penso que si...però deixa'm anar!

- T'ho penses o et dónes?

- Em rendeixo incondicionalment.

El mag Benjamí pren el jurament i l'amplía.

- Jures al davant de la teva gent que deixaràs en pau aquestes dues blanques i als homes de Roger?

- Sí, juro.

- Jures que ni tu ni els teus s'emportaran mai cap dona del poble?

- Ja t'he dit que jurava en blanc, però digue's a n'aquest home que em deixi anar aquest braç que només en tinc dos.

- Ordena als teus timbalers que toquin posar fi a l'empaitament de dones per l'herbei.

- Sí, però que em deixin estar el braç.

- Dóna l'ordre.

Els timbalers donen l'ordre. Les dones perseguides es reintegren al clar de les herbes, una mica esperrucades per la brillant cur-

sa, i tot el clan de Roger i l'exèrcit de Panellets contempla la rendició en tòtum del cabdill invasor.

I quan Panellets, encara aguantant-se el braç de resultes de la famosa clau número setze, passa al davant de les dues blanques,

- Roger, he perdut, ja ho sé, però mirar-les sí que me les deixes mirar, no?

- Mirate-les, però sense fer estaries.

- Jo no sé que punyeta hi han vingut a fer aquests forasters en aquest lloc. I si no hagués estat aquesta clau que m'ha deslligat aquest braç, aquestes dues senyoretes d'anques de moda d'aquí a tres dies serien a casa, ben peixades i amb calefacció central. I vostès, senyoretes, ja ho saben. Jo he jurat no venir-vos a treure per la violència, però sempre que vulguin a casa hi trobaran tot el que no troben ací: comoditats, distraccions, bona taula i tota l'empenta d'un servidor de vostès...

Les festes que seguiren després d'aquella batalla, que el cronista Muntaner registrà reduint baixes pròpies i augmentant considerablement les enemigues, foren brillantíssimes. Les noies per a donar s'arrenglanaren amb flors blanques al cap, i, en mig d'elles hi havia Juny. L'home del dia, ja va sense dir, fou Celdoni el qual tingué preferència a l'hora de triar. I naturalment escollí Juny, amb alguna arrançada de nas de les dones lliures que no es podien acabar que algú preferís natges d'estar per casa per damunt de les que elles creien que es podien exportar.

Lamentablement hi havia una baixa. Camila, entre no poder menjar calent més que a cada fi de temporada i d'haver de menjar formigues tot l'any, es decidí per la calefacció central anunciada per Panellets. Algú pot dir que es tractava d'una traició, però també algú

es pot decantar a favor del partit que prengué la noia ja que fer massa repassos seguits d'arrels i sargantanes és una mica fort, desen ganyem-nos. Ultra això a Camila, com sabem, els homes forts no li feien el pes, Macabeu no sabia fer res més que jocs de mans, Benjamí no tenia, segons ella, altre mèrit que tenir infinitat d'arrugues, els negres trobava que feien pocs compliments a les dones i, a més, sabia que Juny tenia, de temps, els ulls posats en Celdoni.
Quan es portà la nova a Roger, si bé es disgustà una mica, va declarar que més s'hagués disgustat si li hagués desaparegut alguna de les natives a les quals ell, encara que no tingués el món que digué que tenia Panellets, hi tenia una confiança absoluta, i podia comptar, com hi comptaren passats seus, amb la fidelitat a ultrança en guerra i en pau de les seves dones. Al cap i a la fi Camila, segons ell, no tenia anques per a mitja vetllada i, ultra això, no se l'havia emportada el seu enemic. La noia hi havia anat voluntàriament.
La festa seguí. D'acord amb la tradició es ballà fort hores i hores. Les refregades de nassos tenien lloc sense interrupció. Quan es feu de nit s'organitzà una mena de ball del fanalet dançant amb torxes enceses. I fou en plena ballaruga que el senyor Macabeu, que ningú ho hagués dit, pregà a Benjamí que digués al music major Tàrrega que toqués un tango. Benjamí se'n sentí molt content de la petició del senyor Macabeu ja que quan ell era a Sabadell els sabia tots. El músic major entrà totseguit amb les variacions del premi d'honor de la música argentina. I el senyor Macabeu feu més, convidà a ballar a Juny, i Roger i la seva gent restaren literalment boca-badats davant l'exhibició. Aquella vegada sí, aquella vegada el món primitiu es pasaà amb armes i bagatges al món modern i, quan clarejava, el poble en pes tanguejava desesperadament...

Festejar és antiquíssim. Es festejava ja abans de trobar destrals de pedra i senyals d'haver fet carn a la brasa. Si no s'hagués fet altra cosa que festejar, el món seria avui una bassa d'oli. S'ha volgut fer seguir tot i ja es veu on havem anat a parar! Bé prou que els primers que festejaren no es cansen de fer tota mena de crides dient que com festejar, res. La gent no creu, la gent no vol creure. Sí, ja es festeja, però en lloc de passar la vida festejant i prou, la gent compra accions, fuma, telefona, s'apunta a partits polítics, fa vagues, guerres, rapta avions, compra diaris, es muda i mira la televisió, i és clar, el festeig se'n ressent. La gent no vol escoltar consells autèntics, i això que festejar bé és potser el millor invent que han portat a cap homes i dones, ja que els festeigs entre personal d'un sol sexe, si bé modernament hi ha algú que els reivindica, no són festeigs massa recomanables, i no se'n parlarà mai com s'ha parlat des festeigs bisexuals que tants partidaris ha tingut durant segles. Es clar, no tots som anarquistes, notaris,ni presidents de consells d'administració, però si no és que tots plegats ens movem influenciats per les bombes de neutrons, encara no s'ha trobat un festeig més convincent que el festeig entre mascle i femella.

No se sap qui fou la primera parella que festejà en propietat si s'ha de donar la raó a n'aquells savis que sostenen que fa centenars de milers d'anys qué pel món hi han ossos enterrats d'homes i dones, i tenint en compte que qui sap quins ossos hi poden haver en regions avui cobertes per la mar o per muntanyes de sorra...però tampoc se sap qui feu el primer ou ferrat i mirin que les gallines fa anys que existeixen, qui fou el primer nedador i el primer que portà calces. Són falles dels historiadors que han trobat que aquestes coses no són per a posar en històries serioses. Els afeccionats

~~Xxxx~~ a prendre cafè se sentirien molt contents de saber qui fou el primer que en prengué, com se n'hi sentirien els manillaires de saber qui fou el primer que cridà: "Canvi de coll!". Hi ha molt primers desconeguts. Potser aquí s'hauria de deixar pas als poetes. Els poetes els quals quan les històries fallen s'arrapen a les llegendes, i, si no hi ha llegendes, se les inventen i, si són ben inventades, valen més que les pròpies llegendes i, naturalment, molt més que les històries.

Festejar, pels festejadors, hauria de ser la felicitat inconcussa. I quantes més dificultats s'oposin al festeig, millor. Un festeig fent volts per plaça, anant a ballar els diumenges, demanar, ell, la mà d'ella, casar-se, fer convit i nit de nuvis, ja és un bon festeig i molta gent ho ha pogut fer, però un festeig amb contraris, amb vets paternals, amb diferència de butxaques, de sang o de partit politic, un festeig amb dificultats en fí, això és un gran festeig. Aquests són els bons. Guanyar a la guerra quan uns són molts més que els altres, no té cap mèrit. Que la guanyin els que són menys, ja en te més. Guanyar contra encamalletes, diners o garrotades, mereix premi, medalla i barretada. Els festejadors que festegen contra vent i temporal, són els tocats per la gràcia del festejar, com ho són en altres camps i per altres gràcies, ebenistes, venedors de diaris i viatjants...

Celdoni i Juny s'anaven convertint en grans festejadors. Festejaven i prou que és la cosa que haurien de fer els festejadors legítims. Però és clar, pobrets, una cosa és festejar ballant dins un envelat per la Festa Major, darrera una reixa plena de clavells o escoltant La Traviata, i l'altra festejar en un país d'herbes formigues i sargantanes i voltats de senyores negres amb darreres de campionat. Potser els festejadors integrals diran que quan es

festeja es festeja i s'ha de prescindir de paisatge, veins i règim alimentari. Però si es pot festejar amb la mateixa dedicació en un ambient més recomfortant, els festejadors tenen tot el dret a festejar amb comoditat...Un primer violí pot tocar el Moviment Perpetu de Paganini a l'aire lliure un dia de vent fort i a les fosques, però segur que el tocarà millor dins una sala ben il.luminada, plena de dames amb medallons a l'escot, i cavallers amb coll i punys planxats. Doncs de la mateixa manera un té dret a festejar de la millor manera possible. I qui alçà la llebre fou el mag Benjamí el qual en pati de no dir de veure que Celdoni i Juny festejaven amb reserves, quan dirigint-se a la parella digué:

- I no us agradaria festejar a la Font del Gat?

Durant uns dies aquesta senzilla pregunta fou el somni secret de Juny i Celdoni. I, quan comenaven el festeig de tots els dies,

- No t'agradaria anar a festeja a la Font del Gat? - deia ell o ella.

I quan s'acostava Benjamí,

- Benjamí, per què ens has posat la mel a la boca? - se li deia.

- Jo ja no ho puc fer...Ja veieu les arrugues que traginc, però m'agradaria que ho poguéssiu fer vosaltres...No ho sé, hi estic molt arrelat ací, però potser us podria ajudar...i m'agradaria venir amb vosaltres. De fa dies Sabadell em tira...Algun dels vells del poblat sap potser com sortir d'ací....Ho podem provar...

- Vols dir, Benjamí?

- Ells, ja els veieu, ja festegen, però no riuen mai, ni festejant. Festegen a la seva manera perquè no n'han coneguda d'altra. I també festegen els esquimals, les parelles de Sibèria, les dels pell-roges i les de Nova Guinea. Ells han nascut en aquests llocs i hi tenen les parelles. Jo sé que anar a festejar a la Font del Gat no és

cosa fàcil, que trobarem perills i gent que es pot passar mestre de tots nosaltres, però ho provarem. Si tot t'ho donen fet, està a l'abast de tothom...Ací no canviaran ells, ni les coses que mengen. No es volen moure del rodal i tenen un mèrit imponent. No volen saber res amb el progrés. Deuen intuir que el progrés ha portat els carnets d'identitat, els despertadors i l'oli de fetge de bacallà. I agafat-se les coses així serà molt dificil que es vegi cap esquimal a governs occidentals, i que cap bosquetà faci de dentista a Reus o de notari a La Bisbal. Ells volen ser ells, volen seguir menjant formigues vives i mai posaran faldilles a n'aquestes dones que presenten, això sí, unes incomparables regions glútees....

I, una nit, quatre personatges surten del rodal: Juny, Celdoni, el mag Benjamí i el vell Trifulgues. El senyor Macabeu es quedà de mag ja que ell digué que els seus jocs a la civilització la gent se'ls prenia rient i que a Bosquitania hi tenia la vida guanyada. Els homes forts tampoc volgueren retornar a un món que s'hi pagaven contribucions i, a més a més, per a ells, digueren, aquelles dones bosquetanes eren una troballa.

Benjamí volgué quedar bé amb el cabdill Roger.

- Cabdill Roger - li digué-, Surto en acte de servei a acompanyar a Juny i Celdoni a festejar a la Font del Gat, que, la veritat sigui dita, és una mica lluny. No sé com trobarè el món que vaig deixar, però potser torni...

El cabdill Roger està uns moments callat. Benjamí potser esperava la cosa pitjor, però Roger diu:

- Si tornes, estimat Benjamí, m'agradaria sentir-te dir que en un lloc o altre hi ha hagut a casa teva, un altre Coll de Panissars!

I dit això es tombà d'esquena i marcialment es dirigí a la cova on

tenia les dones les quals sempre que el veien arribar l'aplaudien calorosament.

La nit sempre ha fet por a la majoria dels negres, i la nit de la sortida, el vell Trifulgues guià espantat i s'errà de camí. I es veié que s'havia errat perquè quan va dir:

- Ja som a la mar!

La mar no era altra cosa que el llac Ngami. S'havia de desfer camí, i per tal que Trifulgues no es tornés a errar caminaren de diés. De díes Trifulgues era un guia fenomenal, però de nits no passava de tenir por i prou. Amb sol, que era el seu element, l'home sentia sfrolls que els demés no sabien, i feia fer unes grans voltes al petit grup evitant trobar inconvenients d'empenta amb gent busca-raons que llavors, a l'Africa, encara n'hi havia molta.

Dels negres, els blancs en saben poques coses i, més cert, és que no en volen saber masses. A molts, els negres els fan nosa. Creuen que el món aniria fent igual si no n'hi haguéssin. Encara avui, veure un negre amb coll i corbata origina comentaris. Molta gent creu que els negres no n'haurien de portar de corbata. Els negres s'havien vist sempre escassos de devantals, en llibres de geografia humana, i recollint cotó a preus rebentats. Per tal de tenir mà d'obra franca els americans van treure milions de negres de l'Africa. Això , un món en el qual ja hi havia grans literats, grans pintors i grans cardenals, ho trobà natural durant anys i anys. Els negres portats a les Amèriques no podien manar, havien de creure sempre i no podien tenir llengua a cap blanc. Com a màxim, els esclaus passius i les negres grasses, es convertien en criats i minyones. No podien anar a les mateixes escoles que els blancs, ni als mateixos teatres i, segons a on ni a les mateixes esglésies. Si volien anar a missa i sentir sermons

havien de tenir església pròpia. Eren negres. I amb el temps es va veure que la població negra anava creixent i més creixent. I potser més que els bons sentiments en l'abolició de l'esclavitut hi jugà un important paper el pensar que podria venir un moment que els negres fossin més que els blancs. Ja hi hagué una guerra als Estats Units per mor dels negres, però aquella guerra no els acabà, i vencedors i vençuts quan veien un negre el miraven malament. Eren negres. I, en canvi, els negres passen per moltes de les coses que passen els blancs. Les parteres negres parteixen, si fa no fa, com les blanques, però no es té en compte. Molts blancs pensen que tenir una criatura per una negra és com anar a festa major o estrenar un vestit. Com tampoc es té en compte que són uns ciutadans que han de menjar cada dia i fer altres coses a més de menjar. I hi ha qui troba natural que passin gana i que se'n morin molts. I que voldría que els negres s'acabessin. Però els negres, ultra tenir gairebé set vides com els gats, duren, i potser amb el pensament intim de ser més que els blancs, tenen negres petits que enamora. I els mirar-se'ls malament no para. Quan un blanc empaita una negra la gent se sol arronçar d'espatlles. Quan qui empaita a una blanca és un negre baixa tot. Per a posar-se mig bé entre part de la blancada, ha estat necessari que negres escollits es fessin boxadors, és clar que apallissant blancs i això pesa, arribessin davant de blancs en curses de Jocs Olimpics, que també pesa, i que toquéssin la trompeta en cases de nits, que segueix pesant. En els llocs que hi ha pocs negres, el públic en general els deixa anar fent i fins i tot es veu alguna parella bi-color, però en els llocs que n'hi ha molts, ser negres és un mal negoci. I malgrat el mal tracte que els negres reben dels blancs no volen tornar als seus llocs d'origen. Han sentit a parlar de drets humans i de democràcia i intenten viure en els llocs on han

nascut. No s'hi comptava amb la naixor de negres que han tingut lloc. Els primers que en portaren a les Amèriques per a recollir cotó de franc, fallaren al portar-hi dones. Si hi haguéssin portat homes sols ja no en quedaria cap. Gran falla aquesta, però en té tothom de falles. En tingué Napoleó, el senyor Lerroux i el senyor Giscard. I, ara, els negres, al veure's en progressió constant, molts esperen fer la seva revolució, la revolució negra que encara no s'ha fet, però que es farà segons opinen els que poden opinar d'aquestes coses. Hi ha blancs que ho saben això i al menys per a retrassar aquesta revolució, a segons quins llocs tenen alcaldes negres, governadors negres i contralts negres. Al Brasil tenen o rei Pelé, i pels Carnavals de Rio es cedeixen tots els primers papers a les dames de color. Actualment a la ONU per tal de veure si la cosa s'atura ja s'hi deixa entrar una pila de representants negres. I algú que diuen que sap on té la mà dreta ha organitzat l'Africa amb una col.lecció d'Estats i els ha ensinistrat amb les coses del nacionalisme i de la independència a fi d'evitar que es portin a cap els Estats Units Africans. D'un costat els deixen quartos i canons i de l'altre hi organitzen malsentesos perquè es batin ells amb ells i no es formi la temuda unió negra.

La gent en parla poc dels negres, tenint en compte els milions que són, i que han tingut pensadors il.lustres, corredors sensacionals, botiguers eficacissims, reis justíssims i dides fenomenals. El mag Benjamí, durant la caminadassa que es feu al sortir de Bosquitània en va contar coses dels negres...

El rei Solixent era tingut per un bon rei, malgrat que passats seus havien fet algun blanc a la brasa. Son pare s'escapà d'una collita d'esclaus prenent l'herba que feia anar de pressa. Quan es presentaren al rodal els recaptadors d'esclaus, el pare del rei Solixent, des-

prés d'unes tomes d'aquella herba, a cada deu passes s'havia d'aturar actuant amb devantal enlaire. Els colliters digueren que d'un home amb caguetes no se'n podien esperar gaire coses, i el deixaren. Solixent, però, com molts del seu mateix color restà ple d'odi contra els blancs, més amb resultats negatius ja que els blancs portaven escopetes i els pobres negres només disposaven de cames per a fugir quan podien. Els cens de molts poblats disminuiren notablement en aquella temporada. Cap dels emportats sabia on els portaven, i alguns que pogueren escapolir-se, mal vigilats del damunt d'un vaixell, només podien dir que se'ls emportaven a un lloc molt allunyat i que hi havia la mar pel mig. Les famílies dels pobres exportats no saberen mai més a quina part de món havien anat a parar. Només sabien que uns blancs se'ls havien emportat. L'odi quedà a dins, i l'odi és quelcom que aquest sí que es manté durant generacions i generacions. Per això no s'ha de trobar estrany que boxadors negres els quals han arribat a campions, donessin aquells cops de puny tant forts quan es batien contra blancs...

Solixent tenia un recader, el recader Buau, el qual li portava encàrrecs per lluny que hagués d'anar. I un dia, el recader Buau va dir al rei que havia vist dones blanques, dones blanques que portaven barret i talons alts. I al rei Solixent li començà a barrinar cap endins la idea de tenir una dona blanca. Què seria, pensava el bon rei, una sola blanca comparat amb els milions de negres que a nosaltres se'ns han endut? I ordenà a Buau que li portés una blanca. A l'home no li venia massa bé de fer aquell encàrrec, però el rei li va dir que, en primer lloc, allò era un desig reial i, en segon lloc, que un recader, si és un recader com cal, ha de fer els encàrrecs que se li manin....I sí, Buau complí l'encàrrec i tornà amb una blanca al territori del rei Solixent. No portava ba-

rret ni talons alts, però era una blanca, i, amb el temps, es convertí amb la reina Conxita, de la qual cosa n'estigué però que molt contenta ja que ella d'allà on l'havia treta Buau hi feia de minyona i passar de minyona a reina, no es veu pas tots els dies.. Hi ha molts negres que s'han enamorat de blanques, més que pas blancs de dones negres. Alguns no han pogut d'estar enamorats i prou, cosa molt corrent, però Solixent era rei i, sobretot, la reina Conxita si bé quan Buau se l'emportà tingué un disgust molt fort, quan es va veure vestida de pells i amb corona, la cosa va variar. Sí, vivia amb un rei negre, però ella era reina.Després, entre els Tres Reis Mags, n'hi havia un de negre i mai ningú ha gosat treure'l perquè no era del mateix color dels altres...Conxita era una gran cuinera, i el rei Solixent, si bé li deia que una reina no havia de cuinar, s'hi hagués fet amb les dents si algú li hagués reclamada.

Fou la bona feina que la noia feia a la cuina dels seus antics amos la causa de que aquests ho remenaren tot per tal de tornar a tenir-la fogons endins. El majordom Elwis va dir que havia sentit Conxita cridant:

- Socors! Un negre se m'emporta!

Reberen molts negres, sense culpa, ja que els blancs a tots els veuen iguals, que res no sabien del rapte de Conxita i, entre ells, el negre Panotxa el qual sempre solia rebre per culpa d'altri. Però Panotxa en sabia de rebre. Rebia amb paciència. I quan passava quelcom, fos la cosa que fos, amb negres pel mig, ell ja sabia que rebria.. Ja havia fet alguna cosa el negre Panotxa. Una sola. Havia pintat de negra a la criada blanca del comadant del districte, Méss que per la pintada se'l condemnà per immoral ja que ell no s'acontentà a ennegrir la cara de la criada sinó que la deixà sense ro-

ba i li aplicà a tot aplicat una gran capa de fum d'estampa. I aquell dia, el negre Panotxa esperà haver rebut, i quan l'hagueren apallissat va dir que havia vist el recader Buau voltant prop del palauet del comandant. A la fi els blancs la van trobar la minyona Conxita, però quan es pensaven que la noia no tindria aturador regraciant-los, la noia anà a cercar la corona, el mantell de gala i va dir:

- Senyors, a casa seva jo no hauria passat mai de minyona. Ací sóc, ja ho veuen, reina. De tota manera gràcies pel seu interés, però quan una és reina no pot tornar a fer de minyona. D'una cosa a l'altra hi ha, com vostès poden veure, molta diferència. Jo em quedo i que vostès ho passin bé...

Les autoritats, potser pensant que amb els negres ja se n'havia fet més d'un gra massa, recomanaren que la cosa no es tirés endavant, i que amb els reis petits tampoc convenia massa estar-hi malament, sobretot si la minyona Conxita s'hi trobava bé fent de reina.

Segons contava Benjamí, ara al Continent Negre ja hi havien molts estats amb bandera, banda i constitució, però que abans d'aquests estats moderns de negres ja n'hi havien, n'hi havien hagut sempre. I foren els exploradors, una gent que té per ofici veure on neix un riu, quina muntanya és més alta i de quina manera viuen homes i dones inconeguts, els que explorant explorant possibilitaren que mitja dotzena de nacions és repartissin Africa com si fos un tortell. No s'ha de trobar, doncs, estrany, que molts negres esmorzessin d'explorador. Anessin on anéssin, els exploradors hi trobaven gent. Exploradors semitics es ficaren a Egipte, enduts potser per la llegenda de que tenien un riu molt llarg, i ja hi trobaren indigens. I entre els exploradors i els indigens portaren, amb el temps, els senyors Faraons els quals van tenir molta anomenada i foren reis

durant molts anys. Els aris, a través dels Balcans es fiquen per Europa i ja hi troben celtes (Benjamí es veu que no sabia res de l'home de Banyoles). Els fenicis desembarcaren al Mediterrà i ja hi havien ilergets (molta gent de Sabadell no ho deu saber que a Banyoles es va trobar una barra d'un home pre-històric). Germànics, vàndals, visigots i huns, pugen i baixen per Europa i es troben amb la mateixa cosa, amb gent. Els àrabs es passegen pel Turquestà, Nord d'Africa i la Península Ibèrica i també hi troben algú. Marc Polo troba gent on no es pensava trobar-ne. I quan Colom arriba a Amèrica veu que ell que havia patit tant i que havia passat tants dies navegant, ja hi ha gent que hi havia arribat abans a peu pla i caminant quan s'hi podia anar de Groenlàndia i hi anaven antics parents dels Siberians per l'altre costat. Els partidaris d'haver trobat ben posades les coses tal com són avui, són els que pensen, segons Benjamí, que si ara es pogués anar a Amèrica a peu com anys endarrera, s'hauria privat d'un gran negoci a companyies de vapors i d'avions.
Benjamí parla dels que haventtrobat restes de terrissa en fan històries de com vivien i es comportaven els que l'havien feta servir. I conta el cas de l'arqueòleg negre senyor Cardedeu. Aquest senyor, amb fragments de plats i olles, va bastir un dels molts episodis que han passat segles enllà al Continent Negre, que n'hi deuen haver passats molts, ja que de gent com el senyor Cardedeu no se n'han conegut masses.
Ningú no en feu mai massa cas d'aquelles restes de ceràmica primitiva. Sí, hi havia una mena de grafies, de geroglifics, i la gent, per negra que sigui a vegades no està per geroglifics. Els menuts negres com succeeix amb els menuts dels blancs, es dedicaven cada vegada que veien terrissa d'aquella, a provar qui la trencaria més bé a cops de roc. Lògics.. Què voleu que facin menuts de cinc anys, blancs o ne-

gres?.

I fou el senyor Cardedeu qui un dia es mirà més que del compte uns d'aquells trossos de terrissa que els menuts de color feien servir de blanc.. . Va veure una grafia molt repetida. No se sap per què, però l'home es pensa que es pot tractar del mot democràcia.. I aquella suposició li serví de base per a la petita història que composà. Hi havia també dues grafies molt repetides, i Cardedeu intuí que es podia pensar en dues repúbliques. No ens hi podem ficar en la manera que tenen els arqueòlegs de treure deduccions. Segons Cardedeu les coses van anar així:

Feia temps que al rodal manaven els reis. Però com que hi havia algun rei que no anava prou bé, ell que sí, que va i inventa els governs formats per ministres. Com que llavors les guerres estaven de moda, si bé amb les terrisses no es veia prou clar quin ministeri regentava cada ministre, sí que es veia clar que de ministres de la guerra n'hi havia més d'un. Cosa a tenir en compte pels governs moderns. Es natural que en temps de guerra moltes vegades amb un sol ministre no es fa. Com no es fa amb un sol ministre de Sanitat quan hi ha molts malalts, o amb un sol ministre de Treball quan hi ha molts treballs. El govern retallà les prerrogatives del rei, i la gent no ho trobà bè. El rei era el rei. I la gent es comença a queixar. I surt un sector que segons Cardedeu es deia republicà, i comença a fer discursos que hi havia un senyor republicà que en sabia molt. En aquell temps es convencia molta gent fent discursos. Un rei es posa malalt, i com que la majoria del pais era monàrquica, es va a cercar un rei a fora. Però aquell rei de fora va veure les coses molt embolicades i s'ho va deixar córrer. I hi han aldarulls a molts llocs. Llavors, segons Cardedeu, es veuen grafies a la terrissa que volen dir, ell ho jura, clarament:"Visca la República!" I els republicans es fan amb el govern. Expectació general. Ja hi ha República. La gent es pensa que

tot canviarà, que es guanyaran més quartos i que desapreixeran els impostos. Fou una falla dels republicans que això no fos veritat, deia Cardedeu. Esl generals eren els únics que cobraven de l'Estat, i els capitans-aranyes que sempre n'hi han hagut, van anar dient a la gent de tropa que no sols l'Estat no els apujaria les mesades sinó que possiblement les hi serien rebaixades. Davant d'allò, el general Maria feu fora aquella República a cops de pal. Ja no hi ha República, però resulta que hi ha republicans. I al venir un nou rei, si bé quan va arribar la gent cridava "Visca el Rei!" els republicans seguien cridat d'amagat "Visca la República!". I segons les inscripcions mig esborrades, això sí, que trobà Cardedeu, entre els republicans n'hi havien uns que volien una República especial, una República petita dintre de la gran. I si s'ha de creure al desxifrador de jeroglifics, aquells de la República petita que el senyor Cardedeu en deia de la ceba, es reuniren al poblet de Tanresa, sembla, i hi feren unes bases. Al nostre amic li faltaren peces per tal de saber de quines bases es tractava, però si ja havia fet altres suposicions, suposà que eren bases que no volien saber gaire coses amb els altres rodals que formaven el Territori...Passa temps, ve una nova República i s'hi fiquen elements que sempre havien fet grans compliments al rei. I la bona gent del país creu que no és res de l'altre món que els monàrquics es facin republicans. Però els de la ceba en proclamen una ells de República, i els republicans de la capital van corrents i diuén als de la ceba que han anat massa de pressa i digueren que amb una República n'hi havia prou. Els de la ceba s'enfaden, però, desgraciadament segons Cardedeu, es creuen als de la capital. La nova República va creixent i poc abans de posar-se calces llargues, quan encara anava de curt, ve un nou general, que segons el nostre amic algú es pensava que era un general repu-

blicà, i diu que ja n'hi ha prou de república. Tots els que no eren republicans piquen de mans, i es veu que n'hi havia molts. Però també n'hi havien que ho eren, i els de la ceba diuen que ara ha arribat la seva., i ve una guerra. Es veu que el senyor Cardedeu era republicà perquè prescindint de les troballes de terrissa va dir que aquella guerra no es podia perdre. Però amb gran disgust de l'historiador, els seus favorits, que segons ell no es van entendre prou bé, la van perdre aquella guerra. El nou general va guanyar, ajudat per pals forasters, i els governs republicans van anar a governar a fora, cosa que segons Cardedeu era una mala manera de governar. Falten molts fragments de terrissa, però l'historiador no deixa de seguir fent la història i diu que la gent de quartos, els quartos que hi havia en aquell temps en el qual la moneda encara s'havia d'inventar, era partidaria del nou general, i la que no en tenía, no. El nou general volia que tothom parles com es parlava a la capital i hi parlava tothom llevat dels de la ceba els quals d'amagat seguien parlant com havien parlat sempre. De tant en tant hi havia algun aldarull, però la gent del nou general, que no volia mai més cap república, els acabava aviat. Passà el temps, el nou general es feu vell i, un dia, s'acabà. Però abans d'acabar-se deixa les coses arreglades i vingué un nou rei. Es veu que se'n saltà un al qual li tocava ser rei abans del que fou fet pel general, però la gent, mentre hi hagués rei ja estava contenta. Els que governaven a fora veient que la cosa s'allargava decidéixen plegar. Segons Cardedeu, sembla que durant el mandat d'aquell general es feu molta gent a l'ast, però de mica en mica, i segurs que no hi hauria més repúbliques, els que disposen dels garrots diuen que els de fora, si volen, poden tornar. I la gent torna. Enyoren el menjar del país i pensen, erradament, que si els deixen tornar les coses poden ser com abans de mar-

xar. En devien estar molts segurs els que manaven, en opinió de l'historiador, que les coses no hi tornarien com abans, tant, que fins feren eleccions. Ja en feren de discursos els que vingueren de fora, però cosa curiosa, guanyaren els que no votaren. Fou una pena que els trossos de ceràmica no passessin d'aquí per tal de veure com havien acabat les coses, però per més que cercà el senyor Cardedeu no trobà més terrissa guixada. La mainada en va trencar molta i encara no es pot assegurar, segons Benjamí, que la versió de Cardedeu fos la veritable. Cardedeu, pel seu compte, va aventurar que com que ben poca gent estava contenta del nous governs, segur que en noves eleccions hi hauria girades de truita. Però això no és altra cosa que una opinió personal de l'historiador.

No tot han de ser fets de pes per a fer-ne grans relats els que tingueren lloc en territori negre. Al costat d'aquells hi han les coses de cada dia. I Benjamí conta els epissodis del pagès Collgros.
El pagès Collgros collia arròs,, carabasses, i criava bous, vaques, xais i gallines. Millor dit, feia collir arròs i carabasses, i feia criar bous, vaques, xais i gallines per les seves dones i noies. Ell no va treballar mai. Les noies es posaven amb qui Collgros volía, i totes s'hi posaven llevat de Raquel. La filla Raquel fou la primera que va trencar la regla paternal i es veia d'amagat amb el pastor Benplantat. Collgros ho sabé i va petruscar a Raquel a consciència, però Raquel, petruscada i tot seguia festejant. Hi han hagut festejadors cèlebres als quals els que no festejat mai n'han fet grans elogis en llibres i monuments. No fa pas tant ha existit una època que se n'ha dit Romanticisme durant la qual hi hagueren centenars de milers de posades d'ulls en blanc a càrrec de les senyores del temps ocasionades per casaques llampants i mitja blanca, gent de quartos, fotogènica o bandolera. Se sap de senyoretes

les quals han actuat en les esmentades circumstàncies, i de més d'una que s'han presentat als propis nassos de gent fora de la llei en els seus mateixos dominis del bosc o de la muntanya. Una posada d'ulls en blanc ha fet fer moltes coses, i quan els que n'han sabut ho han posat en solfa, les edicions de les planes parlant-ne has estat copioses. Però també han existit els festejadors que ningú no n'ha fet cas, ni llibres. Es el cas de Raquel i Benplantat.

Eren d'un poblat que le gent es llevava tard.. Es rar perquè als negres els plau matinejar. Però a n'aquell poblet s'alçaven tard,s'hi aixecaven tard tots llevat de Raquel i Benplantat que ho feien de bon matí per a no ser vistos. I de nits ningú no es movia de casa. Era tan perillós, es deia, com ara, sortir de casa de nits.

Al pare de Raquel aquell festeig no li venia bé, ja ho havem vist. Ell, a més de pagès teòric,era botiguer. I també ho eren a casa els Benplantat. Això volia dir que si en un poblet petit la noia Raquel i el noi Benplantat tiréssin la cosa endavant hi podria haver una altra botiga, i si ara dues no es guanyaven la vida, tres encara se la guanyarien menys. Després, el senyor Collgros deia que el botiguer Benplantat a la botiga hi feia trampa i que si el pare en feia a la botiga la filla en podia fer en altres coses molt més importants que malpesar gallines o afegir aigua a la llet...I tampoc venía bé al pare Benplantat aquell festeig puig qui feia trampa venent, segons ell, era el botiguer Collgros. O sigui, que no venia bé a ningú aquell festeig, només als dos festejadors. I sortí un tercer, aquell tercer que a vegades surt en festeigs o quan aquest ha passat a majors. Aquest tercer es deia Aiguadell i sostenia que ell tenía el mateix dret a festejar Raquel que Benplantat. Quan aquesta tesi ha tingut el quorum dels tres, doncs no hi ha conflicte, però a la proposta d'Aiguadell dient que les dones sempre s'havien partit, Raquel

s'hi oposà, i contestà que si altres havien repartit el seu festeig en parts proporcionals, ella seria la primera que no es deixaria fomentar per més d'un home i que el seu home era Benplantat. Aiguadell era considerat un bon guerrer i, com a tal, es prenia moltes llibertats. I anà a envestir Benplantat al qual les armes més aviat li feien nosa.

- Benplantat, a mi la Raquel m'agrada.

- També m'agrada a mi.

- Ja ho sé, però ens la podem partir. No serà pas la primera vegada.

- Veuràs, Raquel diu que amb mi en té prou.

- A les dones no se les ha d'escoltar.

- Tu no escoltis les altres, però escolta a Raquel com l'escolto jo.

- Però no ho veus que farà riure que tu tinguis una dona sola! ~~I que~~

- Es un pacte que havem fet. Ella diu que si jo no vull cap més dona ell no voldrà cap més home.

- No siguis llanut, Benplantat.

- Alto! De llanut,res.

- Que no saps amb qui et jugues els quartos?

- Per Raquel me'ls jugo amb qui sigui.

- No siguis babau, Benplantat.

- Primer llanut i ara babau...Doncs jo et dic dos cops animalàs. Animalàs i animalàs.

- Demà a punta de dia t'espero dessota l'om gros, i t'hi trencaré la cara.

- Els dematins festejo.

- I no pots deixar de festejar per un dia?

- No.

- Dóncs ens batrem a les fosques i així no ens veurà ningú.

- A les fosques, d'acord.

Benplantat, el qual ho deia tot a Raquel, li contà que, per ell es batria amb Aiguadell. La noia en fou molt espantada d'aquell duel. No en digué res, però en el seu cervell de dona enamorada s'hi fabricà una idea. Aiguadell no li prendria Benplantat.

- No tinguis por, Aiguadell no et farà res.
- Es molt alt i gros, Raquel!
- Es igual...

Nit entrada, Raquel surt de casa son pare. Acostumada a treballar, la noia en moltes coses podia anar per ellà. Fou la primera en arribar dessota de l'om gros. Sota de l'om quan sombrejava ja de dies s'hi veia poc, però molt i molt menys s'hi veia de nits. Sent passes a cada costat de l'om. I unes veus.

- Benplantat, ets acì? No has pas tingut por?
- Sóc a deu passes i em vaig acostant.
- Digue's ah! quan siguis a dues...
- Ah!
- Té, per...-anava a dir Aiguadell, just quan Raquel, d'un gran cop de roc que si no hagués estat tan enamorada no l'hagués pogut alçar, el deixà amb la paraula a la boca.
- Ai! - digué Aiguadell abans de caure fora de combat.
- Encara no t'he tocat! - feu Benplantat sorprès.
- Ja l'he tocat jo! - digué Raquel abraçant-se a l'estimat.
- Raquel...tu?!

Fou la primera acció coneguda que una dona enamorada feia pel seu aimador. Deixaren el poblet i se n'anaren a festejar lluny on posaren botiga. Al poble quan es trobà a faltar la parella i es trobà Aiguadell malparadíssim, es lligaren caps i les dones començaren a pensar amb les excel.lències dels festeigs bilaterals i en la mane-

ra de defensar-los. Aquell petit i gran epissodi no arribà a la civilització fins anys després. Per això trigaren tant a venir les posades d'ulls en blanc del Romanticisme. El progrés ha portat altres maneres de festejar, però s'ha de convenir que com les de les posades d'ulls en blanc, cap.

La selva. Trifulgues fa el que pot per a trobar camins, però si n'hi hagués ja no seria la selva. I resulta que els animals més perillosos són els més petits. Hi ha gent que prefereix trobar-se amb un lleó, que no poden pujar dalt dels arbres, que amb mosquits que pugen pertot arreu. Els mosquits d'aquella selva eren sens nombre i segur que la seva missió en aquesta vida era donar turment a la gent que trobéssin. La lluita amb els mosquits era un clatellejar-se constant, i si algun moría esclafat, en sortien cent a venjar la baixa del company. Foren hores de patir aquelles i els viatgers s'havien de dir repetidament: "Dispènsa'm" al plantofejar-se repetidament contra l'afany d'aquella plaga. L'únic que no rebía era Benjami, el qual tenía, com sabem, tantes arrugues, que els mosquits hi passaven de llarg....Trifulgues s'atura.

- Calleu! He sentit cridar algú.

I sí, se sent un crit que cap dels quatre havia sentit mai. Es un crit gutural, allargassat...

- Això no és cap crit de negres! - diu Trifulgues -. Amaguem-nos!

El quartet s'atabala i no troba prou bosc per amagar-se. Hi ha un petit clar i s'hi troben els quatre. El crit s'acosta més. Es llençat, es veu, per algú d'arbres amunt. I, de cop, una sombra es despenja d'una liana i es planta a tres passes dels espantats fugitius. No és cap negre malgrat la seva morenor de pell vista. El despenjat llença de nou aquell crit misteriós...

A Celdoni, el qual de jovenet havi vist les primeres pel.licules basades en les novel.les del senyor Edgar Rice,

- Tarzà! - li va escapar de dir.

- Qui és que m'ha conegut? - exclama l'home de la liana.

Ara ja és Benjamí l'interventor. Benjamí,que a Sabadell havia fet tres cursos d'anglès i havia llegit les novel.les del senyor Rice, diu:

- Sou, en veritat Tarzà?

- El conegut per aquest nom fou un invent del senyor Edgar. Jo sóc un altre Tarzà. Hi va haver més d'un grup atacat pels negres endarrerits de menjar, que deixaren un menut a la jungla. I jo sóc un d'ells. Ja he trobat altra gent que m'ha preguntat si jo era Tarzà. No ho sóc. Jo sóc jo. I jo sóc el nou rei de la jungla, i em dic Pere. Pere Gray, per a servir-los. Amb el temps m'he fet amic de tota mena d'animals.

- Dels mosquits també?

- Teniu una pell massa fina...Poseu-vos el suc d'aquesta planta. Si us piquen quedaran morts, ben morts. Es molt millor que el DDT.

- Com les sabeu aquestes coses?

- Jo, de tant en tant, tinc tractes amb els blancs i en sé noves. Per això sé l'existència del primer Tarzà i el nom del seu creador. Jo desconec si el del senyor Edgar va arribar a existir o se'l va fer ell. Hi ha molts novel.listes que s'han inventat personatges que s'han fet famosos, ja ho deveu saber els que no sou tan negres com aquest que fa cara d'espantat...El que sé és que qui existeix sóc jo i que sóc l'amo del bosc. I és possible que en altres llocs hi hagi gent autèntica que com jo s'hagin criat en mig dels animals de la jungla. A l'altre Tarzà li deien Tarzà dels micos. No us en fiessiu pas dels micos. Són uns informals. Els formals de

debó són els elefants. Jo he privat que molts fossin abatuts per mor de que en fessin dels seus ullals boles de billar, i això els elefants m'ho han tingut sempre més en compte. Un elefant, quan et porta afecte te'l porta sempre més. Lleons i tigres més d'una vegada s'han rebel.lat contra domadors. Els elefants mai no n'han ni trepitjat un, i això que podrien dir que ha estat sense voler...Jo ací hi tinc bones amistats, ja us dic, amb ells i amb altres animals ferotges. El que cal amb aquesta mena d'animals és no temir-los-hi por. Si et veuen espantat t'ho fan passar malament. La questió és no deixar de mirar-los als ulls i parlar-los suaument. No vull pas dir que aquestes actuacions donguin sempre resultats positius, i sobretot no els donen si ells veuen que els eventuals conversadors porten escopetes. Les escopetes els treuen de mare...Ja ho sabeu que porteu una noia molt guapa?

Celdoni diu a Benjamí que aclareixi que aquella noia és prèpietat privada.

- Crec que has escollit bé, però ací són els meus dominis. I a mi aquesta noia m'agrada.

Benjamí tradueix:

- Oh, carai, agrada a molta gent aquesta noia! Però és meva.

- I si jo la volgués? Si vull puc cridar en ajut meu els meus guardaespatlles, els amics elefants, i no us servirien de res aquestes tres llances que porteu. I us faig un tracte. Vosaltres quatre no hi arribareu mai més als establiments dels blancs i, si hi arribeu potser serà d'aquí a molts anys, si els estols de negres que trobeu fent camí us hi deixéssin arribar. Jo em comprometo a portar-vos-hi, i per influència meva hi sereu ben rebuts, però en canvi m'heu de regalar aquesta noia. Fa?

- No fa.

- Mireu, Pere, aquests dos festegen i volen anar a festejar a la Font del Gat. Per anar-hi hem deixat la Bosquetania...
- Haveu viscut en aquell lloc? Un lloc que només mengen arrels i formigues alades, i que el seu orgull nacional és tenir dones amb el cul gros? D'això en dieu viure?
- Fill, tothom viu de la manera que pot.
- Si veniu de Bosquetania no farem pas res.
- Què voleu dir?
- Que jo d'aquesta noia pensava demanar-ne rescat i veig que no farem fira. Voleu que us ho digui, deixem-ho córrer.

I agafant una liana pujà arbres amunt llençant aquell crit el qual tenia molta semblança amb el famós del conegut Tarzà. I no se'l veié més.

En realitat Pere Gray era un blanc el qual de menut fou trobat en plena selva per la negra Blanqueta. Era fill d'uns caçadors d'elefants, els quals foren eliminats per gent d'una tribu a la qual els elefants feien molt favor pel transport i per a treballar la terra. La negra Blanqueta vivia sola en una cabana en companyia d'una ovella, i com que la negra ja passava de l'edat per a fer de dida, en feu l'ovella, ja que quan trobà plorant al bosc al petit Pere aquest era un infant de dies. Els negres quan es passaren mestre dels blancs de l'expedició no hi volgeren saber res que hi havia criatures pel mig.

Pere fou vist alguna vegada per expedicions blanques, i una se l'emportà amb gran disgust de Blanqueta i del mateix Pere. El portaren a estudi, li ensenyaren de lletra i fou quan conegué la història de Tarzà. Ell s'hi sentí protagonitzat, i un bon dia es llevà calces i camisa sortint d'estudi i s'enfonsà de nou a la selva en la qual va venir al món. Amb gran pena trobà que Blanqueta

havia passat avall del disgust d'haver-li pres el noi. I s'hagués d'espavilar i viure pel seu compte. Fou llavors quan aprengué de debó a saltar d'un arbre a l'altre i a fer servir les lianes d'ascensors. De tard en tard anava a visitar els blancs, i un d'aquests va pensar que aquell home li podia representar una font d'ingressos. N'hi ha que només tenen els diners al cap i a vegades aquest afany porta malsdecap en gran. I aquell home feu un tracte amb Pere Gray. Tot primer la cosa consistía en fer pagar components de safaris per a veure un Tarzà viu. I la gent es ficava al bosc, Pere Gray saltava d'un arbre a l'altre, cridava de la manera que la gent volia que cridés i compareixien un parell d'elefants ensenyats. I la gent, satisfeta, pagava i tothom content. Però el blanc que havia fet el tracte amb Pere Gray trobà que es feien pocs quartos. I si un que compra ven a doble preu, ell també tindría el seu sistema per tal de doblar beneficis. Posà un bar dalt d'un dels arbres on actuava l'amic Pere, i aquest hi feia pujar els turistes amb l'ajut de les lianes. Allò plavia molt als forasters, ja que ultra veure en acció el que ells creien Tarzà hi podien fer una copa al bar de les branques altes. La posta en acció del bar ja donà més rendiments, però l'home blanc en volia més. I fou aquest voler fer més diners que el portà a fer la gran proposició a Pere Gray: emportar-se'n una turista branques amunt i no tornar-la si no hi hagués rescat. El dia que havia de tenir lloc el rapte, l'home blanc avisva els clients dient que si bé Tarzà normalment es portava bé, s'havia de tenir en compte que era un salvatge i que algun cop es podia comportar com a tal...Sortiren bé tres o quatre raptes fictícis i el calaix rendía. L'home blanc, per tal de donar més emoció a les visites arribà a anunciar als turistes que hi podria haver raptes de senyores ja que Tarzà n'anava endarrera. I,

un dia, succeí quelcom que no hi havia comptat ni l'home blanc ni el mateix Pere Gray. Aquest, complint el programa s'emportà una blanca branques amunt i en demanà rescat. Però resultà que aquella blanca la qual havia vist les pel.licules de Tarzà, en lloc de fer l'espantada com feien la majoria, s'abraçà a Pere Gray i el petonejà copiosament, dient que ella no volia rescat de cap mena que la cosa que volía era passar la resta de la seva vida amb aquell rei de la jungla. Era en va que Pere Gray li digués que aquell rapte no era tal rapte, que ell s'hi guanyava la vida fent veure que volia raptar blanques...Però la blanca deia que no es volia moure del seu costat i que no se'n mouria.

- Ets ben tossuda tanmateix! La selva és plena de perills. Les pel.licules són les pel.licules, però ací hi ha lleons autèntics que es mengen a la gent i si és gent blanca millor que troben que tenen la carn més dolça i de més bon pair que la dels negres. A més jo no sóc Tarzà, jo em dic Pere Gray i tot quan faig és de cara al turisme.

- Siguis qui siguis, tant-me-fa. Sempre hi ha pensat fer vida a la selva al costat del que n'és rei...

- Què romanços de rei! Jo ací sóc un funcionari públic i si no faig diners dels raptes em puc quedar sense feina.

- No hi ha res a fer, Pere Gray. Es més, jo vaig pagar més a l'home de les entrades precisament perquè se'm raptés i sense dret a rescat...

- A mi ja m'ho deia sempre la negra Blanqueta, la qual m'ajudà a fer-me gran, que parés esment amb les dones, que són de molt mal entendre. I tenia raó veig...

No, no se'n sortí Pere Gray de fer entrar en raó a n'aquella blanca. No va tenir altra sortida que posar-la a regentar el bar que hi

havia a les branques de l'arbre número 19. Nous raptes? Pere Gray si veia que la dona s'espantava, raptava i demanava rescat. Si veia que la dona s'ho agafava rient o que tenia ganes de ser raptada de debó, s'ho deixava córrer. I sobretot s'ho deixava córrer si flairava que no hi havia quartos. Es per això que al saber que l'equip Benjamí venia de Bosquitania, s'ho deixà córrer...

En una cosa sí que els va resultar profitosa la trobada a Pere Gray a l'equip Benjamí: en l'herba contra les picades dels mosquits. Aquests, que també tenen les seves cabòries o les haurien de tenir, s'ofengueren molt al veure que era fatal acostar-se a les pells dels expedicionaris untades amb l'herba de l'amic Pere. I decidiren que allò era potser cosa del progrés i ells contra el progrés no hi podien pas anar.

Es fa camí de nou i rodant, rodant, van a parar al territori del rei Solixent. El mag Benjamí quan foren portats davant del rei dóna a conèixer que es tracta de protegir el festeig d'uns convidats seus que volen anar a festejar a la Font del Gat, una Font que és a l'altre cap de món. El rei fa venir aquella reina que havia estat minyona, la reina Conxita. Es molt vella, però encara és reina. I va ensenyar de cuinar al servei del palau reial la qual cosa permeté a Benjamí menjar recuits que feia anys que no n'havia menjat i a Trifulgues que no n'havia menjat mai.

La reina Conxita se'n va sentir molt tocada del festeig de Celdoni i Juny i va preguntar si a la Font del Gat s'hi festejava diferent d'altres llocs. Benjamí li va dir que sí, i que fins i tot se'n va fer una cançó d'una manera de festejar en aquella Font.

- I no es podria recordar de la tonada, senyor Benjamí?

- Hi, sí, en el nostre País la sap tothom! Miri, reina Conxita...

Al cap de poca estona, acompanyats al piano per la reina Conxita, per primera vegada en aquell petit regnat del rei Solixent, tota la cort amb el rei al davant junt amb els quatre expedicionaris cantava les famoses estrofes de "Baixant de la Font del Gat, una noia una noia, baixant de la Font del Gat, una noia i un soldat..."
Per què hi havia un piano al palau del rei Solixent? Ara sabem més coses de la reina Conxita. De menuda aprengué a tocar el piano a casa la tia Gertrudis. Es feu gran i l'afecció a tocar el piano li feu passar per alt l'edat de festejar. Al poble on vivía, de la vella Anglaterra, les altres noies se li n'enreien perquè totes festejaven llevat d'ella, i ella per tal de que les altres noies no se'n mofessin més, es posà al servei dels que més tard farien d'autoritat en un lloc de l'Africa anglesa. I quan el rei la convertí en reina, i li anava dient quines coses volia per a passar la vida bé, ella va dir que li faria molta gràcia tenir piano a palau. I els homes de Solixent no pararen fins que n'hi portaren un. Els propietaris del piano no s'ho sabien acabar, i acudiren a les autoritats.
- Que ens haguéssin agafat gerros de preu, vaixella, coberts, diners, joies...però un piano...Què fem?
- Saben qui va ser?
- Negres! Ara vagi a saber quins negres eren. Només van dir quan entraren a casa: "Dispensin. Es per la reina Conxita"
Les autoritats feren investigacions i trobaren que la única Conxita de la colònia era la que havia estat raptada per uns negres del rei Solixent i que actualment feia de reina, i recomenaren que es deixés el piano en pau, que potser si els negres sentíssin música les coses no serien tan complicades.
- Intentarem- digueren als propietaris de l'instrument musical-,

que Londres, adduint una qüestió d'Estat, us n'envii un a fons perdut. Al cap i a la fi costa menys diners un piano que un batalló d'escocesos...

La reina Conxita de tant en tant es vestia de blanca, i el rei Solixent digué en plan confidencial a Benjamí que un dels aventatges de les blanques és que anant vestides es poden despullar, cosa que les negres no poden fer perquè ja hi van sempre...

- Es clar, amic Benjamí, això era abans, els primers temps de tenir-la a casa. Ara ja fa temps que la reina sempre es presenta vestida, sabeu?

S'hi passà uns dies gloriosos al palau del rei Solixent. Cada nit la reina Conxita obsequiava els hostes amb abundosos concerts de piano executant cançons populars del seu Sussex nadiu. I també, reina d'orella afinadissima, amplià el seu repertori amb cançons populars catalanes. Un esdeveniment que potser molt poca gent coneix, és que es convertí "Baixant de la Font del Gat" en l'himne nacional del territori del rei Solixent.

Juny i Celdoni ja s'hi haguéssin volgut quedar en aquell loc on foren tan ben rebuts i on se'ls tractava tan bé i que, ultra això trobaven totes les facilitats per a festejar en pau i tranquil.litat, però Benjamí es volia treure l'espina que portava clavada a dins de tornar a Sabadell, i deia que si s'havia sortit de Bosquitania per anar a la Font del Gat, s'hi havia d'anar.

Els monarques en foren molt apenats de la decisió dels forasters, però si a n'aquella Font s'hi podia festejar millor que a casa d'ells, ells no es podien pas oposar a la seva marxa ja que tant el rei com la reina estaven tan contents del seu festeig que comprenien que aquella parella també volgués estar contenta del seu anant a festejar a la ja famosa Font.

L'únic que es quedà fou el vell Trifulgues ja que no es veia en cor de tornar amb els seus i, a més a més, ell a la Font del Gat no hi havia d'anar a fer res. El rei, en paga d'haver-li fet conèixer aquells forasters i d'haver possibilitat aquests a que el país tingués himne oficial que no en tenia, el nomenà Guia Oficial del Territori.

La reina Conxita s'acomiadà llagrimejant de Juny a la qual proveí de roba ja que així es veuria que no era una negra amb el preill que això comportava puix algun negre independent, que llavors encara n'hi havien, se la podrèa apropriar.

Tots tres sortiren abillats a la blanca, i Benjamí tornà a portar calces de nou després d'anys i anys d'haver-ne anat sense.

L'obsequi del rei Solixent fou regalar uns guies al treset, els quals el portarien sense destorbs a paratges habitats per blancs.

El dia de la marxa s'hissà la bandera del país, tota negra, i es tocà repetidament el nou himne nacional...

La reina Conxita feu el darrer abraç a Juny i li va dir:

- Et desitjo, amiga meva, tota mena de ventures, i si malgrat totes les coses que has passat has trobat el teu Solixent, et pots sentir orgullosa d'aquest llarg viatge per terres africanes...

Durant uns dies el viatge fou un viatge sense problemes. Juny i Celdoni pensaven que potser s'anava acostant el poder festejar en pau. Llavors festejaven caminant. Els que hi han festejat diuen que és un bon festejar. A vegades els guies s'havien d'aturar ja que festejant se sol caminar poc a poc. I era Benjamí qui intervenía:

- Nois, que avui hem caminat molt menys que ahir...

I es veu que tothom caminava distret perquè sense comptar-hi es trobaren voltats per un escamot dels temuts bantús. Foren portats da-

vant el cacic Paterna, cacic d'aquella gent que és més negra que les móres.

- Portem carn blanca, senyor! - li digueren els de l'escamot.

Paterna sabia, per passats seus, que la carn de blanc era molt bona, però també sabia que la reacció dels blancs cada vegada que sabien que s'havien fet blancs a la brasa, era contundent, i, de moment, per ganes que tingués al menys de fer-ne de bullits, no hi anà de pressa. Ell, com molts d'altres que manaven, a les dones que tenía, i era un bantú que en tenia moltes, les feia treballar, i sabia que cap blanca treballaria com ho feien les negres del seu territori. Es mirà Juny de dalt a baix, la trobà bé, i la feu portar a la seva cabana caciquil a despit de les protestes de Celdoni i de la infructuosa intervenció de Benjamí. Als homes els feu tancar a la presó comunal.

- I a callar! - ordenà.

I l'home, inflat de pit, es presentà davant Juny i li feu un llarg discurs. La noia no va entendre res i es limità a alçar les espatlles, gest que es veu és internacional. La noia li digué, de la manera que pogué, que sense la presència de Benjamí no s'entendrien. Benjamí fou portat davant Paterna i aquest repetí el discurs.

- Diu,- em penso - feu Benjamí-,que ell és fill d'Engruna Negra, i que el seu avi que també es deia igual, fou un gran menjador de blanc Uns blancs mal educats s'emportaren molta gent de casa com a esclaus qui sap a on. I si els blancs han tingut esclaus negres, també els negres podem tenir esclaus blancs, i millor, esclaves. I aquesta noia és d'ara, una esclava meva. I si a ella no li ve bé, tampoc venia bé a n'els nostres passats. Entesos?

Benjamí va veure que perquè Juny i Celdoni poguessin seguir festejant hauria de treure la cara moltes vegades. I la va treure una

vegada més.

- Senyor, teniu tota la raó, però ja sabeu els blancs com s'ho agafen quan els negres se'ls queden senyores.

- Què em vols dir, que dintre poc els blancs faran una incursió per a rescatar aquesta dona? Si jo vull me l'emporto bosc endins i no em trobaran mai més.

- Els blancs avui, tenen radar.

- Radar?

- Un aparell que permet descobrir dones blanques per amagades que estiguin.

- No fotis!

- Cert, senyor Paterna.

- Es igual. Al menys tot el temps que triguin a trobar-me jo hauré pogut tenir una esclava blanca. I d'ací no em moc. Ja en pots dir de coses. I contra els blancs jo tinc els meus bantús que no es rendeixen mai.

- Es que seran molts els blancs, i vindran amb escopetes. Nosaltres no en portem perquè som cientifics. Som botànics.

- Què vols dir que sou botànics...?

- Som una gent que estudia les plantes, que les classifica, que les hi posa noms...

- Els botànics esteu molt carregats de punyetes. No els sabreu mai el nom de totes les plantes que tenim. I encara que en sabessiu el nom, no us serviria de res. Ací, i som, segons vosaltres endarrerits, les coneixem totes. I en fem dues divisions, bones i dolentes. I encara que no tinguem farmàcia oberta tenim l'herba precisa per si et pica un escorçó, tens mal de ventre o vas llarg de colesterol...

- Aquesta noia, senyor Paterna, és filla, la segona, del gran rei dels blancs.

- Jo sóc rei dels bantús.
- El gran rei blanc ara disposa, a més d'escopetes, de canons.
- Els canons a la selva és com si no hi fossin.
- El gran rei blanc té aparells que volen, amb gent a dalt.
- Ja n'havem vistos passar. Nosaltres som bantús i ens plauen els collarets i les pedres de colors, però avui tots sabem quina cosa és un avió.

Benjamí veu que va perdent arguments, però en prova d'altres.

- El gran rei blanc té helicòpters, que són uns avions de butxaca que es poden posar a qualsevol forat de la seva per petit que sigui.
- D'aquests no n'havem vistos mai, veus?
- I disposa de tancs, que són uns automòbils tots de ferro que envesteixen i fan caure els arbres per grossos que siguin.
- Oh, veuràs, si tantes coses té aquest rei dels blancs! Però és igual. Jo tindré, potser per pocs dies, però la tindré, una esclava blanca. I s'ha acabat!

Benjamí tornà a la presó una mica baix de moral.

- Com ha anat? - li preguntà Celdoni.
- Jo ja ho sabia que els bantús eren tossuts, però aquest no vol entrar en raó.
- I Juny?
- No ho sé...potser per entretenir-lo i veure què fem li haurà de cantar cançons. Jo, si puc, li suggeriré que li canti el tango de "La Cocaina", qui sap...

Però, allò que a vegades s'ha repetit de les coses que no s'hi compta. Qui arreglà que el festeig de Juny i Celdoni durés una mica més foren les dones del cacic Paterna. Al veure una dona blanca a casa, es declararen en vaga.

- O ella o nosaltres! - van dir al cacic.
- Oh, carai, amb això no hi comptava!

- Doncs compta-hi. I no serem nosaltres soles. Farem vaga general, totes les del poble.
- No m'ho crec. Què us haveu pensat? Potser temps a venir, en el territori dels blancs les dones es faran la llei, ja que he sentit a dir que també hi ha més blanques que blancs, però ací és ací! Ja estariem frescos!
Però la vaga es feu. Els principals del poblat acudiren a Paterna i se li queixaren que la vaga es feia a casa i a fora.
- Paterna, amb tots els respectes, però això hauriem de mirar d'arreglar-ho. Sembla que tot ve de voler-te quedar aquesta blanca. Nosaltres no volem donar-te consells, però ens sembla que la millor cosa que podries fer és desfer-te'n...Perquè mira que tenir dones i resultar que és com si no en tinguéssis...
S'hi pensà tota la nit Paterna amb la queixa de la seva gent principal. I no trobà sortida a l'entrellat. Allò era nou. Sí, es podien eliminar les dones si haguéssin fet aquella vaga poques o les velles, però la vaga la feien totes, i quedar també sense cap dona...Paterna, però, volgué quedar com qui era, com el cacic bantú Paterna. I feu cridar Benjamí.
- Que consti que no afluixo per por dels blancs per canons, avions, automòbils de ferro i això altre que dius que tenen, sinó perquè les dones del poblat han declarat una vaga general. I potser ha estat en combinació amb aquesta blanca la qual a l'hora de la veritat em cantava cançons. Afluixo, doncs, per aquesta vaga i no per por dels blancs per poderosos que siguin. I si arribeu a la fi del vostre viatge i torneu a viure entre blancs, ja els pots dir que Paterna s'ha desdit d'un propòsit per mor d'una vaga general de dones, no per por d'ells i de les seves armes...

De nou es camina. I hi torna a haver oportunitat d'escoltar Benjamí contant històries de negres. El mag s'havia tornat molt enraonador a mida que, segons ell, s'anaven acostant a Sabadell. Ell deia que aquelles històries no se les feia ell sinó que les havia sentides contar en diverses reunions de mags a les quals havia assistit d'amagat. El que tenia més estona la paraula era el que sortia de les reunions amb més prestigi. I el que amb més prestigi en sortia era el mag Planeta, i eren d'ell les històries de negres que Benjamí anava contant als seus oidors...

La negra Danila era la criada del plantador Moisès. El plantador Moisès tenia una filla blanca, la petita Margarida, i la negra Danila tenia un fill, negre, el petit Blas. Encara no tenien els dos petits les edats de les descriminacions, i jugaven junts al davant de la casa del plantador Moisès. Aquest tenia molta feina a les plantacions i si bé no veia amb bons ulls els jocs dels dos infants, no podia pas tenir Margarida tot el dia tancada a casa per tal d'evitar que es trobés amb Blas. Alguna vegada que els veié jugant feu entrar la noia casa endins i Margarida plorà sense consol. Blas no ho acabava d'entendre que el plantador Moisès fes entrar la seva petita companya a casa les vegades que els trobava jugant junts. I també més d'un cop arribà cuina endins domicant i contant a sa mare la per ell mala educació del senyor Moisès. Danila ja ho entenia allò que passava, però pensava que l'amo Moisès començava massa aviat a no voler que Margarida i Blas tinguéssin tractes. I feia anar a jugar a Blas a l'altre costat de casa. Però Blas no en sabia de jugar sol encara que fos negre, i Margarida tampoc encara que fos blanca. I així que el plantador Moisès sortia a la plantació, la noia anava a l'encontre del petit Blas. Quan tot això succeia els dos noiets tenien quatre anys curts cadascun.

El plantador Moisès no li va dir mai a Margarida per què no volia que jugués massa amb Blas. I quan la noia li preguntava per què no la deixava jugar amb el fill de la criada Danila, ell li responía:

- Perquè no!

I, és clar, la petita Margarida no quedava convençuda.

De tota manera el plantador Moisès pensava que n'hi havia per poc d'intervenir en els jocs de la menuda parella. Pensava fer anar més aviat que del compte a Margarida a l'escola del poblet proper en la qual només hi anaven blancs. Els nois negres anaven, quan volien, a l'escola del negre Moscat el qual només sabia de lletra.

I cada dia que es podien trobar essent fora el plantador, Margarida i Blas estrenyien amistats.

- Blas, quan serem grans també jugarem junts?

- Sí, i ens casarem i tot.

- I on ens estarem, a casa o a la teva cuina?

- Ens farem una casa per a nosaltres dos.

- I no la podriem començar a fer?

- Si vols la començarem demà.

I l'endemà, agafats de la mà, se'n van al bosc amb la intenció de començar la futura residència per quan fossin casats.

El plantador Moisès es presenta a la cuina de Danila.

- No hi ha pas la noia ací?

- No, senyor Mosiés.

- On tens Blas?

- No ho sé..Eren al defora no fa gaire...Blas! Blas!!

Cap resposta.

- Danila, un moment o altre aquest conviure dels dos menuts s'ha d'acabar. Ho saps, no?

- Es clar que ho sé, senyor Moisès. Però ara són petits. No en

saben res ells del color de la pell...De tota manera, senyor Misès si a vostè li falta la filla a mi em falta el fill...Blas! Blas!!!

Els dos menuts, pressentint potser que se'ls cercarà, s'han ficat molt bosc endins.

- Vols dir que hem anat prou lluny, Blas?

- Si no tens por encara hi podem anar més.

- No que no en tinc de por. I menys anant amb tu.

El negret Blas respira a fons. Era la primera vegada que algú li deia coses com aquelles, i les hi deia Margarida.

- Si vols cominarem fins que se'ns faci fosc.

- Sí que ho vull.

- I si a casa ens troben a faltar i ens cerquen?

- Quan ens trobin, si ens troben, plorarem i ja està.

I seguiren fent camí.

Una cosa era la il.lusió dels dos petits personatges els quals mai no havien vist les estrelles del defora, i l'altra trobar-se al bosc a les fosques.

- Blas, tinc por.

- Jo també.

- Mia havia estat al bosc de nits.

- Jo tampoc.

Els ocells nocturns es diuen coses d'arbre a arbre, i els dos menuts no saben per on girar-se sentint-los. Llurs petits cervells imaginen aus espatadores de criatures i que d'un moment a l'altre en faran festa major. S'aturen i no troben altra solució que abraçar-se ben abraçats i posar-se a plorar tancats d'ulls. Però els ocells nocturns no es presenten per emportar-se'ls. Només canten o potser anant a favor dels ocells, comenten la ploralla dels dos

infants. No sempre canten perquè estan contents els ocells del bosc. Les seves coses es deuen dir quan refilen per mig les branques, i es necessita ser molt agosarat intentar posar lletres als cants dels ocells...

- Has plorat prou Margarida?
- Deixa'm plorar una mica més, Blas...Tu també has plorat, oi?
- Jo he plorat perquè t'he sentit plorar a tu.
- No has plorat de por?
- Potser una mica sí...
- Vols que tornem a plorar?
- Si tu ho vols...

El plantador Moisès ha reunit la seva gent. Un equip de gossos espera impacient la veu de sortida. Entre ells hi ha Marfil, el gos que sovint prenia part en els jocs dels dos petits fugitius, i que tantes festes feia a Margarida, la menuda blanca, com a Blas, el menut negre. Es el que surt primer amb el nas a terra seguint un rastre segur. Ell sap que trobarà els fugitius i que hi jugarà de nou. El plantador Moisès, que ha vist alguna vegada el gos jugant amb els dos petits,

- Seguim a Marfil! - diu.

Els altres gossos segueixen lladrant desesperadament.

Els dos menuts senten la cridoria dels gossos i es tornen a espantar.

- Margarida, jo estic tan espantat com tu però ja no puc plorar més.
- Si són els gosssos de casa i hi ha Marfil ens trobaran...Jo tampoc ploro ja, Blas...I m'agrada que tot aquest temps que hem estat tan espantats no hagis deixat d'abraçar-me.
- Ha estat la primera vegada, Margarida.

- Però ens podem abraçar altres cops.

- Sí, és clar...

Naturalment que fou Marfil que els trobà. I, cosa curiosa, el gos no sabia quina seria la reacció del plantador quan veiés la parella però ell passa unes estones fent tota mena de festes als fugitius. I llavors sí, llavors, a la seva manera, diu als cercadors que ja els ha trobat. Unes llums apareixen pel bosc. El plantador Moisès es planta davant el dos petits que permaneixen abraçats.

- De qui ha sortit venir al bosc?!

Els dos menuts es miren l'home, i Margarida per tota contesta es posa a plorar a llàgrima viva. També ho fa Blas. Moisès dubta a veure a qui plantofejarà primer. Marfil pensa la cosa pitjor i es posa, desafiant, entre l'home i els petits.

- Marfil, fora d'ací!

Però Marfil, si bé ha deixat de fer festes a la parella, no es mou del seu davant. Era la primera vegada que el gos deixava de creure a l'amo. Compareixen altres cercadors.

- Els ha trobat, amo Moisès?

Es el negre Ajax qui fa la pregunta.

- Segur que ha estat el teu noi qui ha portat Margarida al bsoc. I..

- Oh, no se sap, amo Moisès,qui ha estat que hi ha portat a qui.

- Es igual, s'ha acabat que aquests dos es vegin més junts! I tu,en arribant a casa teva dóna el seu merescut a n'aquest bordegàs. Jo ho faré amb la noia.

- Està bé, amo Moisès.

- I et prohibeixo que deixis sortir de casa teva a Blas quan Margarida surti de casa.

- Com vostè mani, amo Moisès.

Al veure que l'amo no passava de fer discursos, Marfil deixà la

guàrdia de la parella. L'amo Moisès hagué de desfer l'abraç d'ambdós.

- Tu - diu a Blas-, cap a casa que el teu pare ja t'arreglarà. I tu- diu a Margarida-,no et mouràs de casa fins que vagis a l'escola.

La prohibició durà dies. La nit del retorn, el pare Ajax no passà d'una regular estirada d'orelles a Blas. Aquest, que si mai el pegaven feia uns crits que se sentien de lluny, aquella nit aguantà el càstig sense dir res. El pare Ajax pensà que havia estirat poc i hi tornà. Però Blas seguí sense dir ni piu. L'home digué:

- Per què no crides, Blas?

- Per Margarida - contestà el petit.

El pare Ajax estigué uns segons mirant-se el menut. I, cosa impensada pe Blas, li feu un petò a cada orella.

- Per Margarida! - digué el pare Ajax.

Blas va pensar que en aquest món no tot eren coses de mal passar.

Margarida ha sortit al defora. Blas no hi pot sortir. I la noia se'n va a jugar davant la porta de la cuina de Blas. Es diuen coses amb signes. Ara és la senyora Moisès qui intervé. S'emporta la noia a casa d'una revolada.

- A jugar al davant de casa!

Els dos petits ja ho pensen que aquella anada al bosc potser no l'ha vien d'haver feta, però la cosa que encara no entenen és la prohibició de jugar junts..

-No, no pots sortir quan hi ha Margarida! - diu Danila al pobre Blas.

- Per què?

- Perquè l'amo no ho vol. I l'amo s'ha de creure sempre.

- Mare, potser em tornaré blanc si m'haig de quedar massa temps a dintre.

- Mira, potser sería la manera de poder tornar a jugar amb Margarida...

S'ha portat Margarida a l'escola dels nois blancs. Blas ho sap i es passa el dia demanant que ell també vol anar a estudi. I davant una anunciada vaga de la fam, no hi ha altre remei que portar Blas a l'escola del nois negres regida pel senyor Foscant el qual, com sabem, no podia ensenyar massa coses. Les dues escoles són prop una de l'altra. L'escola dels nois blancs és pintada de fusta blanca i s'hi puja per tres esgraons de pedra. Hi ha taules, cadires per a seure-hi i mapes a les parets. A l'escola dels nois negres s'hi baixa per tres esgraons de fusta, els nois seuen a terra, i, quan plou,hi ha perill de negar-se. La única cosa que hi ha a la paret és un abecedari ja amb lletres de menys, que els petits negres diuen a grans crits quan el senyor Foscant les senyala amb el punter.

- I recordeu-vos que les lletres que falten també s'han de dir! - recomana el senyor Foscant quan posa el punter damunt una lletra que no hi és.

Les dues escoles són a la vora una de l'altra. El pati de l'escola blanca és voltat d'una tanca de filferro. La negra no presenta tanca de cap mena.

La primera cosa que fa Margarida quan surt al pati és acostar-se a la tanca per si veu Blas. Aquest sap que hi ha una prohibició de jugar amb la noia al davant de la casa del plantador Moisès, però que no n'hi ha cap de veure's amb la tanca entre els dos.

- Hola, Blas.

- Hola, Margarida.

- T'agrada anar a estudi?

- Ara sí.

- Ara sí?

- Ara sí perquè hi vas tu.

- Blas, quan tornarem al bosc?

- A plorar?

- No. Ara ja no plorarém...Em penso. Ploraries tu?

- No. Però ara per a veure't he hagut de venir a estudi. Si et veig sovint ja no tindrem necessitat d'anar al bosc, que a casa nostra no ho volen.

- I et penses que no ho voldran mai?

- No ho sé. El teu pare es va enfadar molt.

- I el teu?

- Em va estirar les orelles.

- Molt?

- Déu n'hi do. I el teu, et va pegar com va dir?

- No tant. Però em va dir que no volia que jugués més amb tu. Ara de no tornar al bosc no me'n va parlar...

- Potser se'n va descuidar. Els pares devegades es descuiden de coses. El pare del nostre veí, el Geperut, a vegades es descuida de portar la setmanada a la seva dona...

- Quan siguem casats, te'n descuidaràs tu de portar-me la setmanada?

- Jo et portaré una setmanada cada dia, ja veus!

- I de què: faràs quan siguem casats?

- No ho sé. Primer ens haurem de casar.

- El senyor Brown ja toca el xiulet. Ens havem de dir adéu.

- Adéu Margarida.

- Adéu Blas.

El senyor Brown, nom que es fa servir molt a Anglaterra, tant si governen laboristes com conservadors,, regentava l'escola dels blancs. Ell, però, era partidari dels negres. Perdé la seva mare al venir al món, i fou criat per una negra, la qual tenia una llet blanquíssima, i sempre més portà a la gent de color un afecte de no dir.. Quan ja menjava pels seus propis medis se'l veia sempre jugant amb menuts negres els quals l'adoraven. Algú li retreia que allò no estava bé i que faria millor que es fes amb infants blancs, però el jove Brown no hi volia saber res quan se li deien tals coses. Recordava la seva estimada dida i seguia jugant amb la mainada de color.

Quan es feu més gran el portaren a la ciutat propera a estudiar i en sortí mestre. Però sempre que podia anava al rodal a renovar les seves amistats de sempre. S'enamorà d'una noia negra i al vetar-se-li el casori es quedà solter. Ben fet.. I s'establí de mestre al rodal. I es prohibí, aquell temps era aquell temps, que a l'escola hi anéssin infants negres. Però el senyor Brown no parà fins que aconseguí ensenyar les coses més elementals al senyor Foscant, negre de tota la vida, i li feu obrir una escola per a negres. Els blancs de llavors no volien que els negres en tinguéssin cap d'escola, no volien que cap negre sabés quants eren dos i dos, i el riu més llarg del continent. Els volien burros, als negres, quant més burros, millor. Això sí, volien que les negres es convertissin en criades, que estéssin grasses, que cuinéssin bé i que sempre diguéssin si, senyor. Però d'amagat el senyor Brown feia passades per l'escola del senyor Foscant i donava lliçons als petits descriminats a partir d'on no podia passar el mestre negre el qual ja sabem que era un mestre petit. I ho seguia fent quan feia poc que Margarida i Blas s'havien perdut al bosc.

Les lliçons extres, per tal de fer passar els negres de saber l'abecedari de memòria, tenien lloc que el senyor Brown acabava la seva classe a l'escola blanca. Aquest horari fou molt mal rebut pels petits abecedaristes negres els quals deien que l'hora de plegar era l'hora de plegar. Malgrat que Blas preferia veure uns moments Margarida a la sortida d'estudi que quedar-s'hi per a saber quants feien set per set, el senyor Brown va conseguir que algun dia el noi es quedés prometent-li que Margarida estaria molt més contenta si sabés que ell arribés a llegir i escriure com un blanc.. A vegades, però el mestre havia de dir:

- Blas, tu no estàs per la feina!

- Es que la feina em priva de veure Margarida.

- Blas, amic, ja hi has pensat que Margarida és la filla del plantador Moisès? Una cosa és jugar de petits i l'altra és seguir jugant quan sigueu grans.

- Per què, senyor mestre?

- Mira, homenet, jo quan era jove volía una negra, i com que no es va permetre que la volgués, doncs m'he quedat solter.

- Així vostè creu que jo m'he de quedar solter?

- Al rodal hi ha moltes negres que són la mar de bufones...

- Es que amb Margarida ja havem anat una vegada al bosc, senyor mestre!

- Ja ho sé, però tenieu quatre anys...

- Es que Margarida m'ha dit que es vol casar amb mi!

- Blas...Blas...

- Encara ahir em va dir que si jo volia hi tornariem anar al bosc.

- Blas, escòlta'm. Quantes parelles has vist de blnacs i negres que hagin anat endavant? Els negres hem de tenir paciència.

- Hem, de tenir, ha dit, senyor mestre?

- Es que jo he tingut una dida negra que em va fer de mare, i encara molt sovint la vaig a veure...

Efectivament, el senyor Brown l'anava a veure sovint a la seva dida. I cada vegada que hi anava li besava mans i galtes. I la dida se sentia molt cofoia d'haver alletat un menut blanc que ara feia de mestre.

- Doncs com ho havem d'arreglar això, senyor mestre?

- Si Margarida fos filla meva, jo, que us estimo tant a tots, te la donaria si ella et volgués. Però Margarida és la filla del plantador Moisès el qual als negres només els vol per criades i criats. Ho entens això, Blas? I quan sigui l'hora el plantador donarà Margarida al fill d'un altre plantador com ell...Ser negre és una mala cosa, Blas. Ja ho aniràs veient. Potser anys a venir les coses mudin, i segur que ni tu ni jo serem a temps a veure-ho.

I el petit Blas, per primera vegada, va veure que ser negre era un mal negoci si hi havia una blanca pel mig. I un dia que es trobà amb Margarida anant camí de l'escola, se la quedà mirant sense dir res. Era blanquíssima Margarida, ara ho veia clar comparada amb ell.

- Blas...Blas, que no em dius res?

- Ja ho saps que som de colors diferents?

- I això què hi fa si tu m'agrades?

- Margarida, els negres hem de ténir molta paciència. Ja m'ho ha dit el senyor mestre. Ell es volia casar amb una negra i com que no ho van volguer es va quedar solter.

- Però és que jo em vull casar amb tu, Blas. I tu també vas dir que et casaries amb mi!

- Som de dos colors, Margarida. I si ens casessim potser ens sortiria un fill mig blanc i mig negre i això tampoc estaria bé.

- Així et desdius de casar-te amb mi?

- Jo no, però el teu pare no ho voldrà.

- Blas una cosa és que no vulgui que anem al bosc tots dos, i l'altre és el casori!

- No ho sé, Margarida, no ho sé...Jo si no hagués parlat amb el senyor mestre...

- Quan hi tornis a parlar li dius que si ell no va tenir prou homenia per a casar-se amb una negra, jo tinc prou feminetat per a casar-me amb tu.

De tots els petits que anaven a les escoles, els únics que de tant en tant es veien aparellats eren Blas i Margarida. Les amigues d'aquesta, quan veien que la noia passava maasa estona al costat del vailet li deien:

- Margarida, que hi haurà crits. Mira que aquest noi pot deixar i quan arribis a casa teva et poden trobar taques negres!

I Margarida, llavors,agafava les mans de Blas ben fort per tal de veure si deixaven o no. I li hagués plagut que haguéssin deixat i que les taques de negre no les hi hagués pogut treure res.

I s'acabà el temps per la noia, d'acudir a n'aquella escola primària i la portaren a estuiiar a la petita ciutat veïna. I Margarida tingué un fort disgust de no haver-se pogut acomiadar de Blas. I Blas, amb la partida de Margarida, quedà com si amb la noia hagués marxat el sol. El senyor Brown li ho conegué i li va dir:

- Blas, aquest enyorament te'l faran passar els llibres. Estdia molt i hi trobaràs consol.

- Vol dir, senyor mestre?

- Els mestres no enganyen mai, Blas.

I Blas passà el temps estudia que estudia, però l'enyorament per Margarida no passava.

- Senyor mestre, jo estudio més del que vostè em diu, però...però

no hi ha cap llibre que es pugui comparar amb Margarida.
- Ves-ho provant, Blas, ves-ho provant...

Es Nadal. I Nadal és Nadal. Alguns capellans, que en saben un niu, han fet entendre als negres que a l'hora de la veritat tant li fa un color com l'altre. El bon negre Machin ho degué entendre ~~així i per~~ això va fer aquella cançó que hi surten ageletes negres. I molts negres, per Nadal, feien Nadal, com els blancs. Això no els hi podia privar ningú per negres que fossin i per mala cara que fessin els blancs. I per Nadal Margarida tornà a casa el plantador Moisès. I Margarida era ja tota una doneta. I Blas era ja tot un homenet. I es vegeren a la petita capella del rodal, l'únic lloc en els negres tenien entrada encara que hi haguéssin blancs. Els negres, de tota manera tenien uns bancs destinats al costat esquerre i els blancs a la dreta, com sempre. I coincidí que el banc que ocupava Blas era al mateix nivell del que usdefruitava la familia del plantador Moisès. Aquest altra feina tenía que pensar amb aquella fugida del bosc de temps endarrera, i estava segur que Margarida, amb el temps passat a l'escola de la petita ciutat ja no es recordaria de Blas ni que al món fos. Per això no va fer cap comentari quan la noia es posà al cap del banc que donava al passadís central. Durant la funció Blas i Margarida es miraren qui-sap-les vegades. I a l'hora del cor general, les dues petites veus es trobaren molt abans d'arribar a la volta del petit temple. I Hi arribaren juntes. I la familia del plantador Moisès somreia de sentir que Margarida cantés tan bé, i la de Blas ho feia per la mateixa causa. I malgrat que al sortir Margarida sortís amb els blancs i Blas amb els negres, passaren, junts, més de mig passadís.

Quan dos es volen, diuen els que enten amb aquestes coses, poden par-

lar d'una manera que només se senten ells. Ningú, doncs, les sentí les coses que ambdós es digueren durant aquell curt trajecte. L'església era molt plena i s'havia de caminar molt poc a poc. I els dos jovenets anaren qui sap a on durant aquella minúscula passejada per l'interior de la petita capella.

- Blas, està fet tot un jove.

- Margarida, et veig com una reina.

- He pensat molt amb tu.

- Jo no he deixat mai de pensar-hi.

- Per què no vens a estudiar a la ciutat? Ens podriem veure tots els dies.

- A casa som pobres, Margarida. Pobres i negres.

- I si tu no pots venir, m'esperaràs fins que torni?

- Margarida, el senyor mestre diu que hi han coses que no poden ser.

- La nostra serà, Blas.

- Però el senyor mestre...

-- El senyor mestre que es cuidi d'ell!

- Margarida tu només em mires els ulls, i jo...

- Es que en vols alguna altra?

- No. Això no. Això no...

Una veu trenca el petit diàleg.

- Va, que ja es pot caminar més de pressa! Què feu caminant tan poc a poc...?

Es tornen a trobar abans que Margarida marxi de nou. Fou una trobada ràpida també, com la del passadís de l'església, però aprofirada.

- Blas, hem de deixar això nostre arreglat.

- Com, Margarida...

- Com sigui, però ho havem de deixar arreglat. I ja t'he dit moltes

que jo encara et tornaria seguir al bosc, i que ara no ploraria de por com aquella primera vegada.

- Ai, Mare de Déu dels Negres, Margarida, que jo...

- Jura'm que m'esperaràs.

- Jo t'esperaré sempre, encara que m'hagi de quedar solter com el senyor mestre.

- M'ho jures o no m'hon jures?

- Es que em fa por que un jurament te'l poden fer trencar els altres.

- No és veriat. Quan s'ha jurat, jurat és.

- Doncs t'ho juro, Margarida.

- Ho jures amb sang?

- Ho juro amb sang.

I es fa el jurament de la sang.

- Veus, les dues són del mateix color. Ara ja no ens en podem desdir.

- No...

- No m'agrada aquest no.

- Margarida, blanca Margarida...

- La meva sang és vermella com la teva. I ara jo porto sang teva i tu portes sang meva. El món es podria enfonsar si aquest jurament es trenqués.

- Doncs que no s'enfonsi el món!

De nou, separació. I sospirs a distància, que són els que valen. Blas pressentia dificultats. Margarida, no. No se sap què dimoni li havia donat el noi que n'estava més a cada dia que passava. Si el plantador Moisès posava inconvenients majors a la seva tirada per Blas , els seus tendres anys pensaven que el seu Blas era primer que tot i que si s'havia de renyir ab el plantador s'hi renyiria.

El pobre Blas, malgrat el jurament, no veia les coses massa clares. Margarida li havia dit que el mestre es cuidés d'ell, i ell no li ho podia pas dir això al senyor mestre ja que cada dia que passava i al veure que avançava amb els estudis, el volia més i més.

- Blas, vas una mica fluix de gramàtica.

- Ja ho sé, senyor mestre.

- La noia?

- Sí...

-Ja et vaig dir que els negres hem de tenir molta paciència.

- Sí però és que amb Margarida hem fet el jurament de la sang. I ella l'ha fet segura, i jo...jo no és que hagi jurat en fals, però si vostè diu que hem de tenir paciència...

El senyor Brown se'n va sentir tocat per aquells amors de primera volada. No se sap si fou per això o perquè Blas sortís un bon estudiant que li aconseguí una beca, la primera que es comedia a un negre, per a cursar estudis superiors...

Blas i Margarida es veuen ara, tots els dies. Ja no es coneixen les marques del primer jurament de la sang, i el tornen a fer. Blas ja no seria un negre qualsevol quan sortis de la nova escola. I era de debó que la noia portava aquell negre qui sap a on d'endins perquè fou ella qui, quan a l'escola se'ls digué que ja sabien prous coses, plantejà la "nostra situació" que deia ella, així:

- Blas, els estudis s'han acabat.

- I bé que ho sento, Margarida.

- Tu, que penses fer?

- Doncs jo no ho he sabut mai què havia de fer d'ençà que et veig.

- I el jurament, què?

- El jurament, el jurament...

- Vas jurar de per riure?

- No, però ni a la ciutat es veu una blanca amb un negre.

- Doncs jo no torno a casa.

- Margarida!

- Jo no torno a casa, dic.

- Doncs jo tampoc.

- Ho dius espantat això, Blas?

- Espantat i tot, ho dic. I on anirem?

- A casa, no.

- Està bé, no anirem a casa, però on anirem Margarida?

- Jo puc exercir de mestra. Tu també. Ens establirem lluny d'aci, on no ens trobi ningú. Si hi ha blancs farem una escola que hi puguin anar nois del color que siguin.

- Si tu ho dius...Ja podem marxar ara mateix.

- Home, ara mateix tampoc. Esperem a demà.

I l'endemà marxaren Africa enllà...

Algú pot pensar que aquesta història, com altres que contà el mag Benjamí se les feia ell per tal de no caminar sense dir res, però l'escamot del mag va tenir de donar un vot de confiança al sabadellenc al trobar, en un poblat perdut bosc enllà, els protagonistes del relat de Benjamí. Ara, el poblat era molt petit i quan els nostres amics caminadors hi arribaren, veieren sortir blancs i negres d'una cabana on s'hi veia un rètol que deia "Escola". Una parélla, formada per una blanca en molt bon estat de conservació i un negre de molt bon veure, acomiadaven un reduit nombre d'estudiants.

Benjamí tingué un presentiment i preguntà:

- La senyora Margarida?

- La mateixa.

- I aquest, doncs, deu ser el senyor Blas, no?

- Sí, senyor.

- Jo vaig sentir contar la seva història i fa poc l'he contada a n'aquests amics...Llavors el festeig va anar endavant!

- Quan es festeja amb vocació tots hi van endavant.

- Jo porto a festejar a n'aquesta parella a la Font del Gat.

- I on és això?

- Molt lluny, molt lluny, però hi arribarem.

- I per què volen anar a festejar tan lluny?

- Perquè ells són d'allà, saben?

- Si es volen quedar a festejar ací nosaltres n'estarem molt contents. Ací s'hi festeja molt bé...I cap on cau aquesta Font que diu?

- Essent mestres sabreu que hi ha un País que se'n diu Catalunya, jo sóc de Sabadell, saben? Doncs aquesta Font és a Barcelona capital d'un Principat...

- Sí, que anys endarrera havien tingut un rei molt valent que es deia Jaume...

- Sí, senyora. Però d'això ja fa tems. Llavors aquest Principat d'ara era una nació, i ara, segons he sabut, s'ha de contentar amb una autonomia. I encara que hi ha gent que diu que tot és començar, jo em penso que de l'autonomia no passarem...

- Jo he llegit que haveu tingut reis, Sants i guerrers...

- Tenir rei ho veig dificil perquè al petit País és ple de republicans, tenir Sants un temps que els capellans no porten sotana també ho veig difícil, i que surtin guerrers com en el temps del rei Jaume encara ho és més de difícil. Les guerres ja no es fan com en aquell temps. Ara és questió de diners, s'han de comprar unes bombes que si bé ho poden aixafar tot, costen molts quartos. I la gent del petit País els quartos se'ls vol gastar en altres coses

que comprant aquestes bombes tan cares. El món d'allà és molt complicat ara...

- Sí, ja sabem que darrerament hi va haver una gran guerra.

- Sí, una gran guerra que la van perdre els de sempre, els pobres.

- Però no la van guanyar els americans,que són gent de diners?

- Sí, però ha resultat que ara hi ha més pobres que abans d'aquella guerra.

- Per què, doncs, no us quedeu ací on s'hi viu sense complicacions?

- Es que aquests nois volen anar a festejar a la Font del Gat...i jo vull tornar a Sabadell...Ens agrada molt haver-vos conegut, i aquesta història vostra la direm a tothom...Veig el poblat molt petit pels nois que hem vist sortir de l'escola.

El matrimoni Margarida-Blas somriu.

- La majoria són nostres aquests estudiants. I ens n'han sortit de cada color, de blancs i de negres. Per ara ens han sortit tres noies blanques i tres nois negres. I n'estem molt contents de que ens n'hagin sortit la meitat de cada color...No volem privar a n'aquesta parella d'anar a festejar a n'aquesta Font que diu, ni a vostè de tornar a Sabadell, però si mai es desdiuen de pensar com pensen ara, ací sempre sereu ben rebuts... Pensin que no els serà fàcil arribar on volen arribar. Resten encara negres de mal toscar...Però, nosaltres, per festejar ho vam deixar tot. I ens fem càrrec del vostre cas...

El Llibre Blanc d'anar a festejar a la Font del Gat hauria de veure noves planes. No és tan fàcil un desplaçament de la Bosquitania a Montjuic. Segons Benjamí encara es podrien trobar balubes, ruands, basuts i altra gent. Es podrien trobar amb elements pacífics i amb elements que tenien els blancs entravessats.

- Per la cara que fan, quan et trobes amb negres, no saps mai si volen dir bon dia i prou, si et volen coure o et volen posar a una col.-lecció. Han après a dissimular, i a rebre els blancs rient. Alguns s'han adonat d'això tard i no hi han estat a temps...

Quan el sabadellenc expressava aquesta opinió, estaven atravessant, sense saber-ho el Territori de la reina Malòdia, la qual se'n feia anomenar sobirana. Com que anteriorment el Territori l'havien regit altres reines, els negres del mateix ho donaven per entès que havien de ser governats per dones. I Malòdia no volia rei, ni rei consort. Volia ser reina ella sola. I el Territori era un territori d'homes porucs, de poca empenta. No se sap per què però els homes sortien pobres d'esperit i s'hi feien grans. Mai cap ni pensà en girades de truita, que en alguns llocs si no es pot fer s'hi pensa. I amb homes així les coses anaven com anaven. La reina Malòdia, però, tenia un pensament que no la deixava: arribar a posseir un blanc al seu servei. Per tal de tenir un blanc per ella sola hagués estat disposada a compartir-hi el regnat. L'hagués fet rei si tal dignitat fes que el blanc desitjat s'hagués quedat al seu territori. Hi havia antecedents en aquest desig de blanc. Fou l'obsessió ja de la reina mare. Prometé títols nobiliaris a la seva guàrdia personal si m'hi portaven un. I l'hi portaren.. Però la reina fracassà. Al blanc li deien "el missioner", i fos perquè estava espantat, fos perquè la reina era molt negre, o fos perquè ell deia que la seva missió no era la que la reina mare volia que fos, la cosa certa és que la reina d'aquell subjecte no en feu res. Li posà tota la seva fortuna a la disposició, li digué que el faria rei, cosa que en el país d'ell no en seria mai, però l'home només deia que no. Mai es pensà la reina mare que els blancs fossin tan tossuts. Després de les promeses vingueren les amenasses, i el resultat fou el mateix. Un mal resultat. Arribà a inten-

tar violar-lo, però així com ella havia sentit a dir que violar una dona estava a l'abast de molts violadors, va veure que violar un home no és la mateixa cosa. Total que la reina mare es quedà amb les ganes de tenir blanc en propietat. I aquelles ganes de tenir blanc foren heretades per la reina filla, la reina Malòdia. Organitzà més d'una sortida a la recerca d'un blanc, però els blancs vistos anaven amb escopetes i qualsevol s'hi atrevia. Aquest deler de blanc donava molt mal humor a la reina Malòdia, i aquest mal humor el pagava tota la negralla que hi tenia tractes.

- I això no s'acabarà fins que em porteu un blanc i que el pugui fer servir! - solia dir la reina filla quan algú es queixava dels seus dies d'humor dolent.

Per això al Territori de la reina Malòdia aquesta s'empolainava fins al capdamunt quan se li portà la nova de la presència de blancs.

- Hi ha tres negres, si fa no fa com els d'ací, un blanc carregat d'arrugues, una blanca que per nosaltres no és res de l'altre món, i tot un senyor blanc en el seu ple.

La reina, empolainadíssima, surt a rebre l'expedició. I fa un petit discurs. Benjamí, que al menys ell ho deia, coneixia la majoria dels parlars dels negres, tradueix:

- Benvinguts a casa nostra. Us trobeu en el Territori de la reina Malòdia, que sóc jo. No temeu. Som un poble pacífic. Veiem que vosaltres també en sou ja que no porteu escopetes. Ara bé, jo, de temps,busco un blanc per a fer-me companyia. I entre vosaltres en veig un a la mida. Quedeu-vos, doncs, i se us tractarà a cos de rei si us quedeu amb aquest blanc. Si hi poseu entrebancs, i a casa vostra us busquen no us trobaran mai més. Jo sé que els reis a casa vostra, i les reines, ho poden fer tot i ningú no diu res. Ací és a casa meva, i la reina sóc jo. Entesos?

Benjamí veu la cosa malament i intenta intervenir. Sabadell perilla, i l'home està disposat a no reparar en discursos si és que els discursos poden arreglar coses com arreglaven abans que ell sortís del Vallès.

- Missenyora la réina. Aquesta parella de blancs que m'acompanynen estan compromesos...

- Que es descomprometin!

- Un moment, un moment...En el nostre món quan una parella es compromet, es compromet. I si tu has de tenir aquest blanc a disgust d'ell ben poca cosa en faràs. Després, sempre pesarà damunt teu l'odi d'aquesta blanca i el sentiràs mentres visquis. Hi has pensat amb això, missenyora la reina?

- No hi he pensat ni hi penso pensar. I, home blanc, amb discursos vas malament. Ací de discursos només en faig jo!

Benjamí se'n va donar compte que aquella dona no estava per discursos, i decidí actuar d'altra forma. No es que dubtem de les propietats i virtuts del mag que Benjamí portava a dins, però aquell dia demostrà, amb fets, quina cosa és un mag el qual hagi guanyat el títol sense cap influència.

- Reina Malòdia - diu acostant-se a la reina i posant-li les mans al front-, reina Malòdia, no sents a ningú més que a mi...

I la gent veu que li tira objectes invisibles als ulls obrint i tancant les mans una pila de vegades. I quan té a la reina bé, li diu:

- Reina Malòdia, no tens altre amo que jo, i no faràs altra cosa que la que jo et digui...Aquest blanc que vols, festeja a n'aquesta noia que porta agafada de la mà. Per a festejar-la ha vingut fins qui sap a on deixant les comoditats de les ciutats, les neveres elèctriques i els partits de Lliga...ha viscut mesos amb els bosquetans menjant arrels i formigues...per a festejar-la ha travessat deserts

i selves i s'ha sortit dels paranys de gent que el volien fer a la brasa...A tu que t'agraden tant els blancs, sempre podràs dir que has contribuit a fer la felicitat d'una parella que no té altra cosa al cap que anar a festejar a la Font del Gat, que és una font que hi ha dalt la muntanya d'una gran ciutat en la qual només hi ha una vintena de negres els quals es poden passejar pel Passeig de Gràcia, que és un passeig fet exprés per a passejar-s'hi gent mudada, que poden pujar al tramvia pagant el mateix bitllet que els blancs, que porten calces i camises de colors, que han après de parlar amb la llengua que parlen els que els deixen seure als cadirons de la Rambla... Escolta'm bé, reina Malódia, i tu també podràs aprendre quelcom que et pot servir molt...Setze jutges mengen fetge d'un penjat... Recorda'ls bé aquests mots i quan tinguis forasters podràs parlar català al cor de l'Africa, cosa que no hi haurà cap més reina que ho pugui fer....I ara que hi sóc, escolta'm bé, reina Melòdia...Quan tinguis forasters, els diu que t'han vingut a veure una gent que és d'un País que va tenir un rei que va agafar Mallorca als moros, que va tenir un cabdill que va conquistar Atenes...què et sembla? Que tenia un comte que es deia Tallaferro el qual tenia uns braços com aquestes cames teves, que tenia un conceller que va tenir llengua al propi rei, que un cardenal, un cardenal, ja ho veus, ens va fer republicans...i si els forasters volen més detalls, els dius que era el cardenal Richelieu, un cardenal que tenia molts quartos, un cardenal de França, un país que la gent hi parla francès i que ha inventat el can-can que és un ball que les dones ensenyen les calces al públic... em sents, reina Melòdia?

La reina fa que sí amb el cap.

- I els pots dir, també, que un rei, igualment francès, ens va deixar el país en còs de mànegues, que és deixar-lo molt malament. Però

aquells paisans no es donaren i quan tothom es pensava que el País havia passat avall, no hi passà, i amb el temps sortiren les Bases de Manresa i Prats de Molló que és un lloc on hi agafà nom el President Macià proclamador de Repúbliques Catalanes...em sents bé reina Malòdia? Si et recordes bé de dir totes aquestes coses quan tinguis forasters els deixaràs parats, i encara els hi deixaràs més si dius que tot això t'ho ha dit el mag Benjami, el qual encara que sigui de Sabadell, ha passat molts anys a Bosquetania on hi ha batejat places i carrers amb la llengua que parlava aquell rei que t'he dit que havia pres Mallorca als moros, una illa que parlen salant perquè molts homes d'aquell rei eren de Sant Feliu de Guixols on hi va néixer el músic Garreta el qual a estones perdudes adobava rellotges que són uns aparells que serveixen, quan no es paren, per a saber l'hora que és, encara que la gent no vagi a l'hora....I aquesta parella que m'acompanya és d'aquest País que et dic i hi vol anar a festejar. I tu no ho privaràs, ans al contrari, i serà la cosa més ben feta que hauràs fet d'ençà que ets reina...Em sents, reina Malòdia? I no tornaràs en tu fins d'aquí a tres dies.. I no faràs sortir ningú a privar que aquests amics puguin anar a festejar a la Font del Gat en pau...

Juny diposità un espectacular bes en plenes arrugues de Benjamí.

I la reina Malòdia va dir:

- Senyors!...Setze jutges mengen fetge d'un penjat...Aneuse'n a festejar a la Font del Gat. I que ningú gosi privar-los-hi el pas. Uns festejaires que han tingut una gent com Roger de Flor, el conceller Fiveller i el President Macià, mereixen això i molt més. Visca Catalunya lliure!.

Fent camí, en un clar de la jungla, hi ha un monument a dos negres, una parella, que es miren agenollats. A la vora hi ha un negre vell a més no poder, que té l'encàrrec de qui sap qui de dir-ne cada dia la història tingui o no tingui gent que l'escolti.

- Escoltin, senyors, escoltin, la contalla veritable de la negra Flor de Neu i del negre Ull de Senglar, que tant volien festejar i sols es pogueren mirar...

Una negra festejava
al senyor Ull de Senglar
I una nit quan fosquejava
van al bosc a festejar.
Ell ha entès que la trobada
era a l'arbre d'un camí,
i la negra fa parada
al Comal del Serení.
Amb els nervis pel festeig
han entès llocs diferents
i camí fan pel bosquetg
que sabeu és tan immens.
De la jungla presoners
mitja vida van passant
i, pobrets, cercant, cercant,
cada cop es perden més.
Si l'amor fa perdre esquiu,
diners, fama i la virtut,
per l'amor, els que sentiu
per la jungla s'han perdut.
Fins que es troben, anys passant,
ja seguint d'amor el nord,
i s'acaben tot mirant,
de genolls, mirant-se fort.
N'hi ha que es moren tot matant,
que pel món s'ha repetit,
n'hi ha que es moren a n'el llit,
ells es van morir mirant.
Son amor, ai caminant,
ja veieu quin amor fou.
Per ells dos l'amor tan gran
fou tan sols mirar-se i prou.
Per això, pel bosc frondós
hem alçat un monument
perquè vegi molta gent
com finí l'amor d'ambdós.
Per mirar-se a l'acabar
s'han fet vells per el rodal.
Puix que s'han pogut mirar
ja per ells, l'amor ho val.

I en havent acabat la contada, l'home tornava a començar:

- Escoltin, senyors, escoltin, la contalla veritable de la negra Flor de Neu i del negre Ull de Senglar, que tant volien festejar i sols es pogueren mirar...

Els funcionaris de l'amor, d'aquella trobada n'haguéssin dit que s'havia fet tard. En canvi, els que valoren l'amor sense fronteres, si bé no tots haguéssin volgut morir mirant, dirien que la trobada, a despit de l'edat avançada que tenien els dos quan va tenir lloc, havia estat feta a temps. A Juny i a Celdoni, els versos del vell els encomanaren més ganes d'anar a la Font del Gat.

També es trobà gent raonable camí dels establiments dels blancs. Gent que feia anys que havia deixat la costum de fer blancs a l'ast, però que encara els tenia entre cella i cella per la cosa del color i per la milionada de negres que els blancs s'emportaren mar enllà.. Benjamí intentava amansar-los dient-los que no tots els blancs eren marxants d'esclaus. Ells, els negres, responien que si bé aquests marxants eren pocs, els que feien servir els negres com esclaus eren molts.

- Amics - deia Benjamí-, La questió de portar negres a les Amèriques fou una questió econòmica. El cotó feia molts anys que existia a Amèrica, però els americans d'ençà que trobaren or volien cobrar jornals molt alts i el cotó s'hagués hagut de vendre carissim. Van pensar que potser els negres treballarien a preu baix i ho van endevinar. El que va succeir és que altra gent, veient com s'havien engiponat els cotoners, van agafar negres per altres feines. Es va posar de moda tenir negre, i ja se sap que quan una cosa es posa de moda...I penseu que alguns americans us anaven a favor, tant, que per la cosa dels esclaus els americans feren una guerra ells amb ells. Potser aquella guerra no va anar massa bé pels negres, però ells, els

americans d'ençà d'aquella guerra que no tenen aturador. I ara ja no se'n veuen de negres esclaus a les Amèriques. I els negres que hi han són gent ensabatada. I a casa vostra mai se n'han portat de sabates. Ja en portareu, però tot és questió de paciència. El món, anys endarrera, abans de neixer vosaltres i els que se n'empotaren a fer d'esclaus, era, primer, un món de cabrets i llagostins. Després vinguen una mena de sargantanes molt grosses amb ales i tot. Es clar, amb tals animalassos els homes ho haguéssin tingut de mal passar. I no es presentaren fins que els animals amb els quals havien de conviure no van ser de tamanys més raonables. I potser els primers eren negres com vosaltres ja que s'havia de fer molta vida a l'aire lliure i el vostre color, com sabeu, és una protecció contra l'empenta del sol. I així com hi ha hagut gent que no s'ha mogut mai del mateix lloc, com els bosquetans i els que s'establiren a l'Australia i al País del Gel, també n'hi ha haguda que ja llavors no estava quieta, i és per això que els descobridors n'han trobada pertot arreu. I segons el temps que feia, aquella gent es tornava vermella, groga i de color de coure. Els blancs han estat uns homes que sortien poc al carrer, i per això han quedat esblanqueits. Han estat els primers que han tingut fred i per mor d'ella els veieu amb americana, samarreta i barret. I el món va evolucionant, i dintre poc, entre vosaltres i els negres que hi han en altres llocs, es convertirà en un món de majoria negra. Vosaltres potser no, però els vostres néts o els fills d'aquests ja telefonaran, aniran en cotxe i s'afaitaran a màquina...

En un dels rodals on tenien lloc les xerrades de Benjamí s'hi trobà el literat Bellamp el qual donà a conèixer als expedicionaris algunes de les peces literàries que portava fetes. Bellamp no tenía paper i només es podia dedicar a fer històries comprimides, que són les que

valen, damunt unes fulles d'una mena de papirus. I com que escrivia geroglificament, ell era l'únic que podia dir les coses que havia escrit. Es per això que no s'ha pogut saber si quan Rellamp llegia llegia de debó els epissodis escrits o se'ls inventava de cara a demostrar als tres blancs que els que diuen coses no sempre les han de dir amb un paper al davant.

Com que era en temps de pluges no hi havia pressa, llevat la que portava ja de dies Benjamí el qual pensava que si es feien tantes parades a Sabadell no hi arribaría mai. I el literat Rellamp, amb molta pausa i a vegades mirant enlaire per a trobar el mot just, deia:

- Encara que documentalment no se sap del cert qui fou el primer negre, se sap de l'existència de dos Manelics d'un dels quals en vingueren personatges de renom, com el rei Salomó. Els Manelics s'establiren al rodal i vivien en una cabana voltada de tanca. Dels dos, el parent del futur rei Salomó, feua fer les coses a l'altre. Manelic II bastí la cabana, la voltà de tanca, i:

- Vols alguna cosa més? - va dir

- Ara ja tenim casa i tanca que la volta. I no podem pas viure sense menjar, dic jo, no?

- Així vols que també em cuidi de portar-te menjar?

- Amb un que dongui consells n'hi ha prou, estimat germà.

I ja tenim les primeres planes de com aniria el món anys a venir. Un que treballaria i l'altre que faria treballar.

Manelic I era llaminer, potser el primer llaminer conegut al menys dels negres que no tenim, sembla, la documentació que tenen els blancs. I Manelic II, a més de les peces de caça que portava a la casa, es cuidava de portar uns ruscos de mel. Les abelles, que erea la primera vegada que produien pels homes, s'ho agafaren bé i es feren amigues de Manelic II del qual seguien els consells per tal de fer més

mel que del compte.

I quan,sense saber com, aparegué Magnòlia, Manelic I va riure al veure-la.

- Ara veste'n, que volem festejar. - Va dir el dels consells al proletari.

Manelic II ja havia afluixat acceptant aquella inicial diferència de classe i, de moment, encara que de mala gana, la seguí acceptant.L'home no havia tingut l'oportunitat de riure mai, i al veure que son germà ho feia tenint Magnòlia al costat, es començà a preocupar. I més es preocupà quan Manelic I li digué que ell la cabana la necessitava per a festejar amb Magnòlia. I l'home no tingué més remei que construir-se un nou habitacle per tal que son germà festegés sense destorbs. I havia de seguir mantenint la parella i mirar com son germà reia fent-se moxaines amb Magnòlia. I vingué la primera vaga general feta en terriotri negre. Manelic II sortí de caça i caçà per a ell. De moment, Manelic I festejava tan a gust que aquell dia no es recordà de menjar. Manelic II, llavors la gent no raonava com avui, pensà que potser es podia viure festejant i prou. De tota manera, esperà. La parella passà dos dies sense fer altra cosa que festejar, però al tercer dia qui reclamà els serveis de taula fou Magnòlia. I Manelic I, va dir:

- Manelic, hem de dinar que ens n'haviem descuidat.

I davant l'astoració del conseller, Manelic II va dir:

- Si voleu dinar, aneuse'l a fer i cueu-se'l.

- Què dius?

- El que sents!

- Però...però que vols canviar les coses del món, tu? Que aviat començariem!

- Saps què et dic? Ja t'arreglaràs, Manelic!

I ja fou Magnòlia qui intervingué:

- Ah, jo, sense menjar ja no festejo més.

- Ja ho sents, Manelic petit?

I, a més de la primera vega general, tingué lloc el primer cop d'Estat.

- A casa hi haurà menjar cada dia, Magnòlia I jo vaig endarrera de riure!

Les dones, en realitat la dona, decidren la contesa. Magnòlia s'abonà a la cuina de Manelic II.. I a Manelic I li quedà una espina a dins la qual no es pogué treure més. I es dedicà a córrer món pregonant la diferència de classes. I, com s'ha vist, ha tingut la mar de partidaris.

Manelic II i Magnólia pogueren festejar rient, que es una gran manera de festejar. I bo i festejant menjaven tots els dis. I, un que el noi sortí de caça, mentra Magnòlia plantava flors davant la petita cabana, s'esdevingué que passà Llançafort el qual venia de molt lluny acompanyat del seu estat major.

- De quan ençà els homes fan de jardiner? - que l'home va dir al veure el treball de Magnòlia.

- Amic, m'has vist del darrera. Jo no sóc un home.

- Ja ho veig. Ets una dona, i guapa.

- Ja ho sabia. Però una cosa t'haig de dir. Jo ja festejo.

- Ah, si? I a quants?

Magnòlia sabia molt poques coses del món, però pensà que el seu festeig amb Manelic II, que tant li plavia, podia estar en perill. I, començant a exagerar, cosa a la qual altres dones amb el temps hi serien molt afeccionades, va dir:

- A sis-cents.

Llançafort i el seu estat major esclafiren a riure.

- Bé...potser hi he posat algun centenar de més...

- Doncs no et vindrà d'un perquè ara festejaràs amb mi.

- No t'ho pensis pas!

- Ami no se'm contradeix. Sóc Blançafort. Ho sabies?

- No.

- Doncs ja ho saps. I jo en tinc un magatzem ple de dones.

- I per què en tens tantes?

- Tenin-ne tantes, sempre una o altre et fa bon paper.

- Jo no hi festejaré mai bé amb tu.

- Ja en parlarem. Emporteu-vos-la! - diu Llançafort al seu estat major.

Magnòlia veu que no se'n podrà sortir d'aquella colla d'homes forçuts i pensa dues coses: plorar o fugir. I decideix provar la fugida bosc enllà. I just quan saltava la tanca compareix Manelic II.

- Magnòlia, on vas?

- Aquest home de la barba em vol festejar.

- Alto! Ja ho sabeu que aquesta dona és la meva xicota?

Nova rialla a càrrec de Llançafort i el seu estat major.

- I on són els altres sis-cents festejadors que ens ha dit que tenia aquesta dona?

- Sis-cents? - pregunta Manelic II.

- Són els que ella ha dit que festejava.

- Ho has dit o és veritat, Magnòlia?

- Ho he dit per tal de veure si em deixaven estar...

I quan Llançafort i els seus anaven a prendre possessió de Magnòlia, les abelles, aquelles bones amigues de Manelic II, entraren en joc a favor dels dos festejadors. Era la primera vegada que les abelles actuaven protegint un festeig, i la primera vegada que es dedicaven a pessigar homes als quals fins llavors mai no s'hi havien atrevit.

Quan vageren el camp lliure d'enemics, se'n tornaren als ruscos com si no hagués passat res.
A partit de llavors, quan Llançafort s'acostava a algun poblat amb la intenció de destorbar festeigs, la primera cosa que preguntava era si hi havia ruscos amb abelles...

Sureny era un negre que a n'aquest món hi havia vingut a patir. I això que quan hi va venir no ho semblava. Se'l feu plorar, com es feia amb molts, perquè en sabés quan fos més gran, i la senyora Sureny, al veure'l tan negre, negre sí que ho era, s'atipava de dir-li reiet i rei com diuen la majoria de mares siguin del color que vulguin llurs fills i hagin o no de ser reis. Però el noi devia ser d'aquells que ja venen amb camí marcat. Si era així, la culpa no era del petit Sureny, i ell no faria més que comportar-se d'acord amb alguns parents llunyans. Ja s'ha quedat que no tothom heretava les gràcies de passats de gran categoria.
Ja de menut, quan havia d'entafurar-se al bosc per tal de portar fruita o llenya a casa, patia més que els altres. Els altres, transitant pels verders, s'espinaven però no deien res. Ja ho sabien que al bosc hi havia espines, i que portar menjar o llenya a casa no era pas una feina de bon fer. Hi ha molta gent, i no unicament a l'Africa que té dificultats per aquests dos serveis, i no valdria cap mèrit portar-los a cap sense que no costés res. Però el negre Sureny quan s'espinava es queixava i deia que era una mala cosa que per anar pel bosc no s'hi pogués anar ben calçat. Els altres el deixaven dir ja que creien que portar espardenyes era una cosa que ells no hi podien pas pensar.
Malgrat les queixes, al rodal tothom havia de posar el coll en una cosa o l'altra. Ja se sabia que n'hi havien que costaven de fer,

però s'havien de fer. No s'admetia que algú es mirés com els altres feien la feina. N'havia de fer tothom. La que fos. No és pas que les dones, pobretes, nos es queixessin d'haver de tenir criatures, però les havien de tenir. Per aixO, quan hi havia cacera d'animal gros hi havia de contribuir tothom, i si bé Sureny sempre mirava de fer una mica tard, no tenía altre remei que formar part de l'expedició. Si la seva tasca era tocar el tambor quan descobria una peça, el tocava abans de veure-la per si no hi fos a temps. Allò provocà moltes falses alarmes, i com que Sureny, en tot no podia tocar vidre, la gent deia:

- D'aquest no en farem mai res.

I no se'n feu mai res.

I vingué el temps que el pare de Sureny li va dir:

- Noi, jo em penso que t'hauries de casar.

- Voleu dir, pare?

- Sí, home. De casar-se es pot casar tothom. Tant ho poden fer els que tenen por d'espinar-se anant pel bosc, com els que es baten amb les feres. Això vol dir que tant es poden casar els valents, com els espantats, els pobres, com els rics, els cridaners, com els que no diuen res...

-Mireu, pare, si vos ho dieu...I amb qui voleu que em casi?

- Això són coses teves, Sureny! A tu te n'agrada alguna?

- A mi d'agradar-me agradar-me, m'agrada la noia Pandora.

- Vols dir que no és massá noia la noia Pandora?

- Mira, tant per tant, si em tinc de casar, que n'hi hagi, sabeu?

I hi va haver casori. I la gent deia:

- Ai, pobre Sureny, no sap pas amb qui s'ha embolicat.

La gent, quan diu coses, a vegades té raó. I aquell cop en tingué. Si Sureny no n'endevinava cap, no és gens estrany que no endevinés casar-

se amb la noia Pandora.

- Sureny, escombra!

I Sureny escombrava.

- Sureny, a la cuina!

I Sureny cuinava.

- Sureny, hi ha el llit per a fer!

I Sureny feia el llit.

- Sureny, has d'anar a plaça!

I Sureny anava a plaça.

- Sureny, desperta't!

I Sureny es despertava.

- Sureny, dorm!

I Sureny dormia.

- Sureny, calla!

I Sureny callava.

- Sureny, canta!

I Sureny cantava.

- Sureny, veste'n!

I Sureny se n'anava.

Allò durà temps. I la gent tornava a tenir raó quan deia:

- Sureny és un esclau.

I Sureny ho sabia, i no veia la manera de treure's aquelles creus del damunt. Només hi pensava com se les podria treure...

Hi ha rebombori al rodal. Uns forasters, blanca de cara i carregats d'escopetes, s'emperten gent prescindint de gemecs d'homes i dones. Els homes, si hi sóna temps, s'amaguen bosc endins. Sureny veu que ha arribat la seva, no d'anar-se a amagar al bosc, sinó...

- Bon dia tinguin - diu anant a trobar l'escamot que s'emportava negres -.no cal que hi hagi crits ni cops d'escopeta. M'apunto voluntari.

Esclau per esclau, prefereixo una esclavitut desconeguda que la de la noia Pandora, que és la meva dona, que ja sé quina mena d'esclavitut és. Si són servits, es presenta l'esclau Sureny...

Fou l'únic cas sabut d'un negre que es feu esclau per voluntat pròpia. Quan la gent ho va saber, va dir:

- Jo, en el seu lloc, hagués igual que ell.

I la gent tornava a tenir raó.

D'aquell rodal en feia el què en volía el cacic Matalàs. Ell un dia havia dit:

- Ací mano jo!

I com que ho va dir amb un garrot a la mà i amb molta convicció, la gent el deixà manar. Però ja se sap com és la gent, no està mai contenta, es cansa de tot i, al cap d'un temps es cansà de la manera que manava el cacic Matalàs, i va dir que volia votar. Però Matalàs, que era l'únic que estava content de manar com manava, va dir que no estava per eleccions.

- Si la gent va a votar, pot succeir que jo perdi. I això, no!

Va dir a la poca gent que també estava contenta de la manera que manava Matalàs.

- El que fa les eleccions, mai les perd, senyor...

- Res! Sempre hi pot haver algú que surti amb un ciri trencat. No hi ha eleccions. Estariem frescos!

- Es que nosaltres hem fet tanteigs i no pots perdre, senyor.

- Veureu, si ha d'anar així...I com ho sabeu que guanyarem?

- Hi ha diversos sistemes de guanyar....A n'els revolucionaris de cada cosat, tu ja saps, senyor, que tenim revolucionaris que volen anar a més i revolucionaris que volen anar a menys...A tots se'ls diu que les eleccions tindran lloc d'aquí a un mes, i es poden fer vuit dies

abans.

- I si se sap?

- Quan se sàpiga ja hi hauran hagut eleccions.

- Seria una bona manera de fer eleccions, però a mi no m'agrada.

- En tenim d'altres, senyor. Per això cobrem, per a donar-te solucions...Al rodal som pocs, i als revolucionaris de cada costat els coneixem tots. Com que aquests serien els que podrien fer decantar la balança per un o per l'altre costat, uns dies abans de les eleccions es poden agafar...

- També estaria bé, però tampoc m'agrada.

- Se'ls podria donar diners...

- Això ja m'agrada més. I d'on sortirien els diners?

- Veuràs, senyor...nosaltres no en tenim...o en tenim pocs...

- Què voleu, doncs? Que jo faci unes eleccions i que pagui gent perquè no voti? Això ja no m'agrada gens.

-Hi ha un altre sistema encara. El recompte de vots. Que guanyes tu, senyor, s'escampa als quatre vents, i grans festes. Que hi ha més vots dels altres? No es compten i, també, grans festes.

- Això ja és més enraonat. Es faran eleccions.

- I com que hi haurà un partit a cada costat, nosaltres ens presentarem com un partit del mig.

- Què voleu dir, del mig?

- Volem dir, senyor, que no serem ni d'un costat ni de l'altre. I la gent estigueu segur que picarà.

I sí, es feren eleccions. Es permeté propaganda electoral als partits que es presentaven, que eren tres, i tots tres agafaren rogall dient que la salvació del rodal era que ells fossin els votats. I fos que aquell partit del mig fos una novetat, fos que els vots es comptaren

tal com suggeriren els consellés del cacic Matalàs, sortí guanyador el partit del mig. I es feren unes grans festes, les quals amb gran disgust hagué de pagar la gent, i el cacic Matalàs segui al seu lloc. Matalàs va veure que la gent, si bé disgustada, pagava, i decidí que seguís pagant. Feu passar funcionaris de casa en casa els quals portaren al cacic informació al punt de com tenien l'habitacle, dels estris que hi havien, de les dones que mantenien, de si en mantenien alguna fora de casa, de quant es gastaven comprant si compraven, de si tenien forasters els dies de festa, si les dones es pentinaven a casa o s'anaven a pentinar a la perruqueria...en fi, a la Hisenda del cacic Matalàs hi havien registrats tots els bens, cabals i forma de viure de la comunitat.

Es clar, allò no ho havia votat ningú i la gent començà a rondinar de com governava el mig. Aquest rondinament arribà a dalt, i el mig començà a canviar els governants. Eren governs rudimentaris, naturalment,perquè d'això segons deia el literat Rellamp ja feia anys, però eren governs. I la gent ja se'n queixava publicament d'aquells canvis de ministres.

- Però si són gent del mig mateix, perquè els canvien?

- No se sap, però ho fan. Ara manen ells...

I el mig, quan es presentaven dificultats, les arreglava canviant ministres del mig amb altres ministres del mateix mig. I surten descontents de cada costat. I uns, més descontents que els altres, ells que sí que agafen el govern en pes. Allò no s' havia vist mai. Alguna vegada sembla que s'havia agafat algun governador, però a tot un govern ni se sabia que s'hagués agafat mai en lloc. Però resultà que aquells agafadors del govern quan el tingueren agafat no saberen què fer-ne i s'ho deixaren córrer. Es clar, tant els revolucionaris d'un costat com els de l'altre van dir que aquella agafada de govern va tenir

lloc manant la gent del mig, i que allò volia dir que el mig manava malament. S'ho havien de sentir tot els del mig, però ells es defensaven treient i posant ministres del mig mateix, com sempre. I vingué un temps que ja els del mig havien provat tota la gent de què disposaven per a governanr, en sabéssin o no. I a n'el descontentament general s'hi afegí el de la mateixa gent del mig.

No hi ha cavalls i s'han d'enviar a buscar a fora. I els marxants de cavalls els apugen cada dia i el poblat veu que vindrà un moment que haurà d'anar a peu ara que s'estava tan ben acostumat a anar a cavall. Al rodal s'hi fan uns cocos amb més bon gust que altres d'altres procedències, però els territoris veins, segur, diuen els entesos, perquè no volen que governi aquell mig, bolquen a desdir les barques carregades de cocos que s'anaven a vendre a fora. Una guerra no la val una bolcada de cocos, però un disgust sí que el tenen els que els volien vendre. Es queixen amb el govern i aquest torna a canviar ministres que ja havien servit. Es torna a protestar fort, i el cap del govern que se les sap totes, fa un parli amb un dels que prot-estava més. I llavors ja protesta tothom. El de dalt, els del mig i els de baix. I ja sempre més hi haurà descontents, faci el govern la combinació que faci. El descontentament s'ha ficat al rodal i ja no se'n mourà governi qui governi. Segons Rellamp es van presentar nous agafadors de governs i, ja, l'agafar governs es va posar a l'ordre del dia. Però ni així la gent estava contenta. El literat Rellamp va acabar el seu relat dient:

- Pobre pais...!

S'han acabat les pluges, i l'equip Benjamí s'acomiada del literat Rellamp prometent-li que contarà a algú la seva producció i que està segur que a la gent de Sabadell li plaurà molt sentir-la.

Som a l'Casi del vell Cabul. El vel Cabul era descendent d'una colla de Cabuls. Entre els seus passats hi va haver de tot, com en els de tothom. Anant molt endarrera hi trobariem, com en els passats de tots, reis, generals, mercaders, mestres de cases i contrabandistes. No hi ha ningú que es pugui lliurar de passats així, la questió és anar endarrera. I anant endarrera a més dels esmentats segur que hi trobariem parents bandolers, navegants, mestres d'aixa pirates i domadors. El vell Cabul era negociant. Però en aquell redoç d'aigua ell hi tenia taverna. Era, el seu, el primer Oasi que s'hi venia vi, al menys en aquell temps. Modernament algú que s'ha dedicat a correr-ne diu que s'hi troba de tot.

Els raims no els inventà ningú. Com moltes altres coses, dels enciams a les pomes del ciri, i de les fonts d'aigua picant als tomàquets, els homes ja les trobaren fetes. Dels raims només calgúe treure'n el suc i fer-ne vi. En aquesta transformació ja s'hi veu la mà de l'home, millor dit, els peus de l'home. Recordi's que duant anys els raims s'aixafaven amb els peus que és quan el vi ha tingut més bon gust. El vell Cabul, el qual era el primer consumidor de la taverna, tenia sovint la paraula. Li agradava dir coses a la parròquia. Ell deia que un taverner que només despatxa gots de vi sense dir res és un mal taverner. Segons el vell Cabul els negres venien d'una part de l'Asia i com que anaven a peu i trigaren tant a a-rribar-hi, es van tornar negres pel camí. Es a dir que a l'Africa ja hi arribaren ennegrits. Deia a n'els que no ho sabien que el seu Oasi era l'entrada del famós desert del Sahara, que tenia vuit milions de quilòmetres quadrats. Quelcom han de tenir els negres si no en poden tenir d'altre, i tenen el desert més gran del món. Deia que sabia de bona tinta per passats seus que el gran desert havia estat una mar i que per això hi havia tanta sorra. I també sabia per parents seus que al mig del desert hi havia

hagut l'Atlàntida, on hi manaven les dones i que la reina era sempre la més guapa. Cada vegada que s'havia de nomenar reina el càrrec anava per concurs. De llavors venia, segons el vell Cabul, aquesta afecció dels homes pels concursos de bellesa, per a fer reina a la més guapa. Els homes de llavors, els quals eren homes de debó, per més guapes que fossin les reines de l'Atlàntida no s'hi volgueren conformar a que les dones manessin. I com que llavors hi havien moltes divinitats que gairebé ho podien fer tot, els homes es queixaren amb la divinitat Altafulla la qual trobà que els homes tenien raó. I la divinitat es comprometé en ajudar als homes, i començà a fer pous, naturalment uns pous immensos a diversos llocs de l'antigua mar i aquesta es va anar escorrint, escorrint pous avall fins que es va veure tota la roba interior de l'aigua: la sorra. I el vent mogué les muntanyes de sorra d'un lloc a l'altre i la petita illa que era l'Atlàntida quedà ensorrada per sempre més. Si el vell Cabul veia que la clientela se l'escoltava rient per sota el nas, portava noves mesures de vi a les taules, fins que la parròquia el creia sense riure.

El vell Cabul venia de l'Afganistà on la vinya es coneixia de temps, i, naturalment el vi, i plantà de vinya una part de l'Oasi convertint-se en el primer tavarner del continent a les portes del Gran Desert. Fins feia poc la gent tocava a l'Oasi per aigua i per a treure's la sorra del damunt. Ara s'hi paravà per la taverna del vell Cabul. Algú prohibi el vi dient que portava alcohol i que l'alcohol originava mals sens nombre, però pel sol fet de ser prohibit la gent en bevia més. Cabul vetllant perquè el vi fes menys mal als consumidors el començà a batejar amb aigua del seu Oasi, i ja fou dels primers que venia l'aigua a preu de vi.

Els guies de l'expedició Benjamí no n'havien begut mai de vi, i el propi Benjamí feia anys que no sabia quin gust tenia.. L'estada a la ta-

verna de Cabul fou més llarga que del compte. Els guies no se'n volien moure i no se'n mogueren. No hi valgueren amenasses, precs ni res. Ells deien a Benjamí que ja sabien per què havien vingut al món: per a beure vi. L'home arribà a pensar que la tornada a Sabadell es faria impossible per mor de la taverna de Cabul. Aquest, però, l'animà dient-li que dintre poc esperava la vinguda d'una caravana i que tot s'arreglaria. I es contaren les seves coses. Benjamí li contà que tenía l'encàrrec de portar una parella a festejar a la Font del Gat i que ell volia tornar a Sabadell. Cabul, el qual no havia festejat mai, se'n sentí tocat de les coses que havia passat aquella parella per anar a festejar a n'aquella Font, i prometé ajuadar-los. Abans no arribà la caravana els expedicionaris hagueren d'escoltar aquella història de l'Atlàntida que ja coneixem, i Cabul quedà entusiasmat al veure que tots la cregueren al primer cop de contar-la.

- Això, amics, fa que tingui més ganes d'ajudar-vos que mai.

I arribà la caravana. Cabul obsequià als directius de la mateixa amb raonables gerres de vi i aquests donaren la seva conformitat a que el grup Benjamí formés part de l'expedició. Els que no s'embarcaren foren els guies. Es quedaren a la taverna a perpetuitat. I van divertir-se, davant la declaració de Cabul que ell ja no els donaria més vi gratis, que si no en podien beure el flairarien...

Si al desert només hi hagués sorra, encara que fos de mal passar, hom podria tenir paciència. Ja se sap que al desert hi ha d'haver sorra. Però és que ultra la sorra al desert hi havien uns homes coneguts per tuaregs els quals es dedicaven a espantar caravanes i que a vegades passaven d'espantar-les. La tradició diu que són una gent que tenen la virtut d'entrar i sortir de les sorrers com si fossin fantasmes.

Alguns caravanencs, per mor dels tuaregs, es desviaven a dretes dels camins amb gran descontentament dels senyors camells que pressentien la travessia més llarga i es veien obligats a carregar-se els estomacs d'herba més que del compte per anar-la rosegant tot el camí. La caravana a la qual s'aplegaren els expedicionaris de Benjamí, ja únicament tres, ara, dirigida pel senyor Omar, es desvià, doncs, de camí. Ell era portador d'algun diner camuflat amb bosses de dàtils i no volia orgues amb els tuaregs.

El tuareg Benvingut feia dies que portava un mal humor que esperverava. Havia fallat assaltant diverses caravanes les quals només portaven gana. S'havia hagut de contentar en apoderar-se de camells que a fi de comptes no li donaven més que maldecaps en haver-los de mantenir. Es que no portaven ni dones aquelles caravanes assaltades! I tantBenvingut com els seus segons i tercers eren un feix de nervis.

- Haurém de canviar d'ofici, Benvingut. La gent ja no va pel desert com temps endarrera. Ara el passen amb automòbils, i nosaltres, o posseim cotxe o pleguem, ja que amb cavalls ben poca cosa podem fer contra aquestes eines.

- Per a mi, ja podem plegar. Ara, ja em direu què farem. No som prou civilitzats per a cobrar com a sense feina, i no vaig altra solució que afincar-nos a un Oasi i passar la vida menjant dàtils.

- Abans de treballar de franc, mengem dàtils, Benvingut!

- Doncs mengem dàtils!

D'aquesta manera tan senzilla, però raonada, s'anava a desfer una companyia de tuaregs que temps endarrera havia fet parlar molt d'ella. I ells i camells es posaren en camí, i per vies que només ells sabien, vers un dels Oasis que coneixien.

I fou fent aquell camí, impulsats pels bons sentiments de deixar cara-

vanes en pau, quan un dels que anaven al davant tornà al gros de l'escamot, cridant:

- Benvingut! Una caravana, una caravana! Què fem?

- Aprofitem-la. Ja hi serem a temps a anar a menjar dàtils! Voltem-la!

I té lloc un d'aquells exercicis que deixaven parats als caravaners. Cavalls i camells surten en direcciosn diferents i, al cap de poc, es planten tots al davant la caravana la qual era la del senyor Omar.

- Alto! On aneu?

El senyor Omar n'hi havien assaltades moltes de caravanes, unes vegades en bé i altres en mal. Era un home que hi tenia experiència en assaltaments pel desert. I l'experiència és un grau, diuen els que donen consells i no s'han trobat mai en moments dificils. Però el senyor Omar s'hi havia trobat i considerava de debó que l'experiència era un grau

- Ens havem perdut, senyor. Cerquem un lloc que hi hagi aigua. Ni nosaltres ni els camells podem marxar gaire més temps. Els camells roseguen per vici. Ja no porten res a l'estomac per a rosegar...

- No t'havia atracat mai jo a tu? Aquesta cara...

- Ai, no senyor. Es devia tractar d'algun germà meu, que som tres i tots tres som iguals. Tothom ens confon, sap?

- Què portes en aquestes bosses?

- Dàtils.

- I res més?

- Res més.

- Ara nosaltres n'anavem a cercar...Hem deixat l'ofici.

- Si que em sap greu no poguer-te fer quedar bé...Si voleu dàtils n'hi ha per a tothom...O camells...

- Camells? Si vol et regalo la meitat dels que porto. No els puc mantenir...

Benvingut fa una volta a la caravana. I veu Juny. I ensaliva. Anava endarrera de dues coses: de diners i de dones. I ara en té una a l'abast. I no se la vol deixar perdre. Serà el darrer botí que prendrà a una caravana.

- Un moment, caravaner. Aquesta blanca...

- Sí...però també sedeja com tots nosaltres. I ens havem compromès a portar-la on hi hagi aigua si hi sabem trobar...

- T'has trobat mai amb gent com nosaltres?

- Sí...no, però avui només porto dàtils...

- I una dona blanca. I guapa, amic.

- No, de guapa sí que ho és, però...

- Els tuaregs mai havem tingut dones en propietat. Si en volem ens les havem de procurar. De dues maneres. O ens les donen o les prenem. M'entens, caravaner? Mira, no vull ser escàs. A canvi d'aquesta dona et dóno sis camells.

- Veuràs...

- No has dit que sì, ara no te'n dóno cap.

Ara és Benjamí qui prova. Pensa que una vegada més haurà de sortir en ajut d'aquella tan ansiada festejada a la Font del Gat.

- Senyor, jo de molt temps que sento parlar de vosaltres. Teniu, en mi un admirador. No, no us respallo. Si nosaltres portéssim un carregament de dones, diria, mira, una per barba. Ara, què en fareu d'una dona sola? Es que aquests homes que et segueixen s'ho miraran sense dir res quan vegin que tu festeges a n'aquesta dona? Si t'haguéssis presentat tu sol, encara...No sempre es deuen trobar dones a punt anant pel desert.. Ja hi as pensat amb la teva gent? Suposo que quan agafes diners, joies o dàtils, una part és per a tu i l'altra per la teva companyia. Com dimoni t'ho faries per a partir aquesta dona? Si la vols per a tu sol pot tenir conflictes. Te la poden prendre per la

violència, i a qui te la prengui la hi poden prendre d'altres, i pot resultar que d'aquesta dona entre tants no en feu res cap.

El tuareg Benvingut es va gratant el cap. Benjamí s'anima.

-- En segueix, senyor? No'es just, doncs, que us mireu aquesta dona...

- Bé, mirar-la si que puc, no?

- Vull dir que no és just que us la mireu amb males intencions. Aquesta té un compromís amb aquest blanc que l'acompanya. Han d'anar a festejar a la Font del Gat...

- I on és aquesta Font?

- Ui...a l'altra banda del Desert, hi ha unes muntanyes. Encara és més lluny. Llavors ve la mar, que no sé si ni tu ni la teva gent l'haveu vista mai.

- No!

- Un mar tan gran com la que es diu que hi havia en aquest Desert tan gran.

- Qui és que diu aquestes bestieses?

- Uns senyors que van a estudi.

- Aquestes coses ensenyen als estudis?

- També ensenyen d'on venen els rius, quants habitants hi ha a les ciutats i qui va descobrir les Amèriques.

- Les Amèriques? Què són les Amèriques?

- Un continent que hi ha a l'altre costat de l'aigua.

- Qui t'ho ha dit?

- A estudi.

- I qui ho ensenya això?

- El mestre. Un senyor que sap més coses que els altres..

- Quines coses?

- A comptar. Tu comptant amb els dits no pots passar de deu. Els mestres ensenyen a comptar sense dits.

- Com?
- Amb paper i llàpis. I ensenyen a tirar ratlles, a llegir a a escriure, i quan valen deu camells a tretze duros el cap, i qui era el senyor Plató...
- Qui era?
- Un dels primers republicans que hi ha hagut.
- Però al Desert no hi ha estudis.
-Es que el desert no és el món, senyor. Passat el Desert hi ha pobles i ciutats, amb bancs, cuines econòmiques i barberies, bacallaneries i estudis...
- I què s'ha de fer per anar a estudi?
- Anar-hi.
- I jo hi podria anar?
- A estudi hi pot anar tothom.
- I a mi m'hi voldrien?
- Ara es comencen, m'han dit, a fer classes pels majors d'edat. Molts estudis estarien molt contents de tenir un estudiant com tu.
- Nois, me'n vaig a estudi! - digué el tuareg Benvingut a la seva gent. Vosaltres podeu anar a menjar dàtils al primer oasi que trobeu...També voliem plegar, no?
I així fou com el tuareg Benvingut es feu soci de la caravana del senyor Omar, i si bé quan es mirava Juny seguia ensalivant com el primer dia que la vegé, no passà d'ensalivar. Pensà que ell, erradament, havia seguit la carrera de tuareg la qual algú le digué que devia seguir, i ara veia que encara que no li hagués dit ningú abans, la que havia de seguir era la d'estudiant.
Ell guià la caravana per camins que només sabien els homes del Desert i amb l'afecció d'anar a estudi els portà per dreceres que ni el mateix Omar podia pensar que existissin. I arribaren a una petita ciu-

tat en la qual, com a moltes del Continent Negre, hi havia pocs blancs els quals tots anaven a cavall, i molts negres quina gran majoria anava a peu.

Benjamí feu unes gestions amb les autoritats exposant-les-hi la importància que tindria que una de les escoles que existien comptéssin amb un alumne com el tuareg Benvingut. Les autoritats acordaren que Benjamí tenía tota la raó, i l'home fou admés a l'escola de la senyoreta Manuela a la qual sempre li havia fet il.lusió tenir un estudiant major d'edat, i encara millor que fos tuareg ja que la tal senyoreta, llegint històries dels amos del Desert, se sabia que de nits passava moltes hores amb la llum ensesa. Segons fonts ben informades, el tuareg Benvingut fou un alumne extraordinari i sortí d'estudi amb notes brillantíssimes i amb la senyoreta Manuela. I segons les mateixes fonts la parella es dedicà a anar d'oasi en oasi a donar classe als pobres i oblidats moradors del gran Desert.

Els tres fugitius de Bosquetania tornen a prendre contacte amb la civilització. A la petita ciutat en la qual es troben ara hi veuen establiments de modes, cinemes, bars, carhisseries, bancs, i gent mudada pels carrers. Per Juny i Celdoni és el retrobament d'un món deixat fa relativament poc. Per Benjamí és una mena de resurrecció. L'home va pel carrer litaralment amb la boca oberta. S'atura a cada passa davant un aparador, una senyora amb barret o les taules d'un cafè on la gent hi beu refrescos amb tota tranquil.litat sense haver de pensar qui farà acte de presència amb la mala intenció d'empotàr-se-li res...

- Benjamí, que així no arribaràs mai a Sabadell!

Es clar s'havia d'anar a Sabadell. I Sabadell era molt lluny. Calía fer quelcom per tal d'arribar-hi. I Juny i Celdoni no sabien fer altra cosa que festejar. I fou, de nou, Benjamí,qui possibilità portar a cap

l'encara llarguíssima part de l'etapa final. Donava conferències en els llocs on podia reunir gent parlant dels homes de Bosquetania, de llurs costums, llurs tares i llurs virtuts...Si veia que la gent l'escoltava, s'atrevia a parlar de les restes humanes trobades en diversos punts, i que quedaven encara molts llocs que els antropòlegs s'hi podien guanyar la vida bé. Hi havia, deia, tota la gran selva africana per a registrar, i el gran Desert, i tot el món inexplorat que jau sota les mars...Però per més ossades antigues que trobin els senyors antropòlegs i per més històries que basteixin damunt tals troballes, els seus amics bosquetans, encara avui, es produien i reproduien com si el món no s'hagués mogut de quan portava bandola. Ells eren l'exponent dels veritables primaris i res no sabien de sastres i gramàtiques, de sostenidors i tovallons...Ells fan encara la vida del primers, mengen arrels i formigues alades i parlen xiulant...

Si l'auditori perdia interès, Benjamí recorria als jocs de mans de l'amic Macabeu, i llavors la col.lecta, fent sortir coloms d'un barret, convertint mocadors amb bastons i trobant monedes de faldilles i americanes del respectable, era una bona col.lecta. Fins que un dia Benjamí va dir:

- Ja en tenim pel viatge!

Abans de marxar s'emportà a Juny a un establiment de modes, i la noia en sortí mudada com una reina. Quan Celdoni la veié envermellí fins a les orelles. En un moment l'home va pensar que la civilització li podia prendre Juny.

- Juny, per què...? - digué desencantat.

La noia es donà compte de com la seva transformació havian influit en Celdoni, i:

- No, Celdoni! Si vols em presento tal com anàvem al territori de Roger!

- Això tampoc, Juny...- digué Benjamí -. Et miraria més gent que pas

ara.!...La culpa ha estat meva. Estic tan content de tornar a Sabadell, que ja veig que això no ho havia d'haver fet...però m'ha semblat que la noia s'ho mereixia després de totes les coses passades.

- Celdoni, no tinguis por. Ja fa temps que he comprès que qui em cridà per apuntar-me al safari ho feu perquè estava segur que t'hi trobaria. I quan vam decidir festejar ja saps que vaig dir que sí totseguit. La única cosa que pensava era que tanmateix podiem festejar en un altre lloc i fent repassos millors que els que feiem amb els pobres bosquetans. Tens Juny per temps, Celdoni.

- Benjamí, si tens prous diners ja li pots comprar un altre vestit!

Port de mar.. Pugem dalt d'un vaixell destí Lisboa. Nervis.

- Què fan que no marxem? - diu Benjamí.

Toc de sirena. Gent que acomiada als que marxen. Voleien mocadors. Algun dels que es queden també en fan voleiar encara que no li marxi cap familiar o conegut. No són pas coses de l'Africa aquestes, passa a molts llocs.

Els dies passats voltant pel Continent que compta amb més cens de negres foren llargs de debó, més per Benjamí la travessia per mar no s'acabava mai. Més d'una vegada es presentà al capità i,

- No anem pas endarrera? - li preguntà.

- Que jo sàpiga, no, senyor. Ja li vaig dir fa dos dies. No es posi nerviós que aquest vaixell, jo i el passatge, a cada viatge hem arribat sense novetat a Lisboa...

El vaixell fondeja a la capital de Portugal. Aigua grisa. Fragates a vela, de proes punxagudes. Peixeres al moll, amb paneres de peix al cap. Cotxes petits, i tramvies que pugen i baixen la col.lecció de muntanyes damunt les quals la ciutat es mira "La mar de Palla" com en diu la gent del Tejo a Lisboa pel bon comportament que té. Un transeunt, amb un lli-

bret a la mà, s'acosta a Benjamí i li fa propaganda de la ciutat,
- Per pocs escuts, senyor, la història de Lisboa...Podrà saber que la fundà el senyor Ulisses, un senyor molt afeccionat a viatjar, que s'hi establiren els fenicis, i després els romans, els bàrbars la van destruir, els àrabs la referen, i el rei Alfons la prengué als moros dient que al pais hi havia més portuguesos que moros...Ha tingut, ja ho veu, set terratrèmols i encara està en peu...No hi ha pogut ningú amb Lisboa, ni el senyor Oliveira ni el senyor Soares...
- No em puc entretenir que faria tard per anar a Sabadell! - contestàa Benjamí.
I ara veritat que tenia por de fer tard. Ja feia dies que la tenia aquesta por. I, no obstant, no volgué saber res amb els avions. Quan Benjamí sortí del Vallès, pujar, i sobretot baixar després d'haver volat poc o molt amb els avions del temps, era una veritable aventura, una aventura que sortía més vegades malament que bé. I Benjami recomanà el tren.. El treset s'entrenà, i l'home de Sabadell, durant el trajecte, com el pintor Picasso pintant, reculà una setantena d'anys, es tornà infant, i apuntà totes les estacions que s'anaven trobant.
I entre estació i estació pensa com trobarà la ciutat, com trobarà el País, i es reprodueix tota aquella tongada de preguntes que feu a Juny i Caldoni quan arribaren a Bosquetania...quant valdrien ara els ous, com estaria la Sagrada Familia, com cantaria l'Orfeó Català, si hi havia autonomía, quina mena d'autonomía sería, si sería la que la gent volía o la que volien els que l'havien de donar, qui sería el substitut del senyor Lerroux, si encara algú vendría duros a quatre pessetes, si es podrien trobar fàries...I s'ho contestava tot a la seva manera, i a favor seu.
Quan es presentà l'inspector de bitllets, Benjamí, nerviosissim a mida que s'acostava a Sabadell, i trobant que es trigava molt a arribar-hi

li va preguntar:

- Vol dir, senyor trener, que aquest tren no va molt poc a poc?

- No, no...Precisament avui va més de pressa que del compte. Hi ha algú que ha promès una bona propina al maquinista si el tren arriba a Madrid aviat...

No s'ha pas de ser de Sabadell per passar l'estat que passava l'amic Benjamí. Qualsevol, fos d'on fos, que hagués sortit de casa seva una seixantena d'anys enllà, hagués fet vida entre el riu Orange i el desert de Calahari menjant arrels i formigues temps i més temps i de cop hagués tingut unes ganes boges de tornar a casa, podía passar pel tràngol que passava el sabadellenc. No era rar, doncs, que, embarcat, hagués preguntat al capità del vaixell si el vaixell anava endarrera i ara, al tren, si el tren no corría...

S'arriba a Madrid un mal dia. El vint-i-tres de febrer. La gent del carrer diu que hi ha hagut un cop d'estat, que a València els tancs corren pel carrer, i que a Madrid gent de tropa ha agafat, no sols el govern sinó tots els diputats en pes...Benjamí queda com fulminat d'un llamp. En un tres i no res se'n va per terra tot el programa que s'havia fet. Ja sobrava que durant dies i dies s'hagués fet preguntes de com trobaria el pais, preguntes que ell es contestava favorablement. Havia fet el viatge en va.

- Ací jo no m'hi quedo! Ací jo no m'hi quedo! - anava repetint.

I no hi valgueren els repetits "qui sap" que Juny i Celdoni deien al desconhortat vallesà.

- Vosaltres potser podreú festejar, però jo, jo què voleu que hi faci ací si tot se n'ha anat en orris? Si a Sabadell hi hagués la gent que hi havia abans...però, de totta manera, què podria fer aquella gent davant de quatre tancs? Em voleu dir què podria fer! Perquè si a Sabadell hi ha la gent que hi havia quan jo hi era, segur que és al lloc

on hauran portat els tancs primer! I per anar a Sabadell hi veure-hi tancs pel carrer...

Fou en va tot quan feren Juny i Celdoni per a retenir Benjamí. Agafà el primer tren que trobà i feu el viatge de retorn. Pel camí s'anà treient roba i s'embarcà a Lisboa amb devantal i prou.

Algú va dir que l'ex mag tornà a l'Africa negra predicant la sagrada unió dels africans. I en les seves prèdiques assegurava que amb el temps els negres serien més que els blancs i que el món, que ara molts el veuen negre, sería negre de debó.

Es pena, i pena de debó, que aquesta història no s'hagi pogut fer d'aquí a uns quants anys per tal de saber si el ja de nou mag Benjamí havia encertat les seves prèdiques...

Va anar massa de pressa Benjamí a deixar d'arribar a Sabadell. No cal contar, ara, aquelles hores que s'agafà el Congrés amb tot el govern a dins. Els més vells del pais no recorden que allò hagués passat en lloc més. Molta gent passà hores espantada. Es feren maletes i es cremaren papers. D'altra encomanà ampolles de vi espumós. Uns i altres feren feina en va. Ara, això es va veure quan el rei va sortir a la televisió. A partir d'aquí, uns i altres ven haver de dit que s'havien anticipat. I el Congrés es tornà a reunir, i si bé més d'un diputat es mirava de cua d'ulls el passadís d'uns dies endarrera, el Congrés ha seguit congressant sense interrupcions de compromís. Les interrupcions tornaren a ser les normals. Quan el govern deia que governava bé, els que no governen deien que governava malament. I així estem.

Juny i Celdoni? Ells, aquella famosa nit la passaren festejant, i van juramentar-se a seguir festejant manés qui manés. I entre els acords

presos per unanimitat, hi havía el de que ells la única crida que havien d'haver sentit era la crida del festejar i que era cosa certa que qui els cridà els feu anar a Bosquetania perquè s'hi trobessin si no que no descobri la seva intenció de bell antuvi. El criadador degué pensar que una vegada es trobessin si fossin com havien de ser ja no calia cap més crida...

Sí, anaren a festejar a la Font del Gat, en honor de Benjamí. I trobaren que, en efecte, s'hi festejava molt bé.

Entre altres coses trobaren que al país s'havia posat al Butlletí Oficial, on tantes coses s'hi posen, una llei perquè la gent casada es pogués divorciar. Ells, grans, magnifics, fenómenals festejadors, pensaren que potser aquella agafada general al Congrés tenia relació amb la publicació de la llei del divorci. I decidiren casar-se ben casats. I es casaren per l'església i pel civil, i es casaren també ells dos sense dir-ne res a ningú Això vol dir que es casaren tres vegades. I amb gent que es casa tres cops no hi ha lleis de divorci que hi valguin. I, que se sàpiga, segueixen casats i ben casats. Al primer fruit del seu casori li posaren per nom Benjamí, i, al segon, Macabeu. Ara van pel tercer i quan es fan aquestes ratlles no se sap quin nom li posaran...

Queden per aclarir algunes afirmacions fetes respecte a les crides emeses pels pensamets d'uns que fa molts anys ni fumen ni precisen carntés d'identitat. No es pot fer altra cosa que insistir sobre la manera de sentir les dites crides. N'hi ha que les escolten malament, i n'hi ha que en segueixen una per altra. I hi pot haver una altra cosa en la qual abans no s'hi havia pensat: que la gent passada avall ja no pensi com quan hi passà. També poden existir pensants que s'hagin cansat d'emetre bons pensaments. Això és de mal provar, però és

possible. Les crides, doncs, existeixen. Que algunes no són prou clares, s'ha d'acceptar, però també és just acceptar que n'hi ha que ho són, i molt, i aquestes quan qui les sent les sent bé, porta a cap actes extraordinaris. Són els elegits pels cridadors. Per això tenim encara, grans pintors, excel.lents cuiners, bonissims viatjants, metges famosos i ~~xxxx~~ prestigiosos fabricants de bombes. Ara, on es poden anotar crides escoltades malament o fetes malament a dretes perquè s'ha de creure que entre els distribuidors de pensaments hi ha de tot ja que seria infantil suposar que només s'emeten pensaments principals, és entre els governants. Entre els governants sembla que és cert que han estat mal aconsellats, sobretot d'un temps a n'aquesta part.

Se sap que abans hi havien governants que havien tingut renom per a governar bé, que nivellaven, en les seves intervencions, delicadíssimes situacions econòmiques; uns, relaixaven impostos i ningú no es morìa, no s'ha mort mai ningú davant una rebaixa d'impostos - això ho haurien de saber molts ministres que tant s'afligeixen, diuen, quan hi ha defuncions de mal explicar-; d'altres,protectors del matrimoni, els impostos els feien pagar als solters; altres inventaren els soldats de quota perquè la gent de quartos fes, mudada, un mini-servei; d'altres el nom l'agafaven repartint terres o suprimint corrides de toros...Hi havia hagut governants els quals quan feien discursos regalaven rellotges als espectadors, que feien capitans a soldats rasos, que ells mateixos es munyien les vaques, que foragitaven moros del país...En fi, que aquells eren governants que donava gust tenir-ne. Ara, però, sembla que els de les crides quan es tracta de cridar gent a governar,o ho veuen ells mateixos molt malament i no s'hi miren tant com en temps passats o, a dretes, encomanen ganes de governar a ciutadans que haurien estat, ben segur, uns bons conduc-

tors d'autobusos, uns bons paletes o uns bons fabricants de torrons. Sempre hi ha contra-opinants quan es fan afirmacions, ja se sap. Però una gran majoria donaría raó als que opinen que s'assembla a un disbarat molt gros veient les dificultats que hi han per a portar sabates i pagar-les, que hi hagi ministres que facin gastar una milionada enviant estris espai enllà per a saber si hi ha ajuntaments dintre el sistema planetari o quina mena de vida s'hi fa. Es que és cosa de ministres-ministres, aquesta manera moderna d'entendre la senyoreta Democràcia? I diem senyoreta perquè de la forma que es tracta és problemàtic que mai arribi a senyora. No tenen més raó que un Sant, els que dubten que siguin ministres com cal, uns ministres els quals, per tal d'evitar la guerra no paren de fer bombes, i les més cares d'ençà que se'n fan, per més que ells diguin que les fan per espantar i prou? Quins ministres són, aquests ministres que es pensen que el seu ofici és apujar el petroli cada mes? I els que treuen Estatuts, quins ministres són? I els que en donen d'Estatuts i els donen sense sal, com si anéssin destinats a gent que està a dieta? I quins ministres són aquests que fan una paret a mig d'un poble perquè la gent s'hagi de passejar sempre allà mateix? Són autèntics ministres uns ministres que veueh, com si veiéssin ploure, com uns ciutadans, segurament partidaris de la igualtat, llibertat i fraternitat, bolquin a cada repic de campanes camions carregats de fruita? O és que s'ho miren d'aquella manera perquè saben que amb la bolcada de camions, la seva gent menjarà fruita de franc! Són seriosos uns governants que diuen: No mengeu musclos, que fan mal de ventre! i després diuen que no hi ha res com menjar musclos que porten la mar de proteïnes i enforteixen la raça molt millor que l'oli de fetge de bacallà? I quins ministres són aquells que tallaven colls a la gent que anava massa mudada? I els que encara en tallen avui a molts que

s'erren i en lloc de cridar un visca, criden al revés? I aquells que per a fer la revolució més pura agafen americans, que no se n'agafen massa, i al final, per quartos els deixen anar? I aquells que diuen que no fan comptes i permeten que uns de fora hi vagin a tirar canonades per tal de veure si és precisament a canonades com s'han de fer comptes? I aquells altres que s'enfaden perquè hi ha governants que no són dels seus, i diuen que una cosa és abraçar senyores rosses fent pel.licules, i l'altra portar els llibres d'un país?
Quan semblava que tenir sindicats s'havia implantat definitivament i segons a on fins i tot era obligació que tohom fos sindicalista, doncs venen uns ministres, i sindicalistes a la presó. Es que es tornarà a posar de moda empresonar sindicalistes? Hi ha governants que es queixen de tenir pocs quartos i se'ls gasten fent marxes de color verd...Si resulta normal que els que governen es batin amb l'oposició, que sembla que hauria de ser la feina dels governants, doncs no, n'hi ha que amb l'oposició s'hi tiren floretes i hi pactegen.
Uns governants van treure els moros d'un país, i això que aquells moros inventaren les hortes que tant rendiment han donat, i altres lloguen moros, no per a tornar tirar hortes endavant, sinó per anar-hi a escopetejar ciutadans ... Es pot creure que milions i milions de ciutadans diguin que sí tots alhora quan hi hagin eleccions a determinats paisos? No deu ser veritat. Ara, si ho fos, potser molts ministres hi haurien d'anar a ferrer...
La gent, seguint segons ella el progrés, troba que les dones casades duren massa, i es descasa i s'aparella de maneres variades. I quan semblava que això anava bé, doncs ve un ministre i, per tal de que la gent es descasi bé, fa una llei protegint les descasades pensant potser que la gent farà com a Amèrica, que la llei no donarà abast i que contribuirà a disminuir el dèficit públic, però surt la llei

i la gent - la gent també!- diu que no la necessita per a res i que seguirà descasant-se a la seva manera...

No, no, quelcom succeeix que no s'hi comptava que hi hagi aquesta passa pertot arreu de governants dun temps encà. On són aquells ministres d'anys endarrera amb aquells barrets de tres punxes i carregats de flors? Ara són ministres sense res al cap, ministres sense barret de cap mena. O mana una gent que s'ha errat d'ofici, o que en lloc d'escoltar recomanacions atàviques n'ha escoltades d'actuals les quals no tenen, de bon tros, la importància d'aquelles. No és la mateixa cosa que un governant regali rellotges i corbates fent discursos, que un que digui que apujarà els impostos! Llevat, llevat que els antics donants de consells quan n'han de donar a ministres i governants no s'hi mirin gens i es complaguin a acabar d'espatllar el món d'una vegada. Si és així l'espatllada s'acosta a passes de gegant.

I fou potser preveint aquest futur que Juny i Celdoni van decidir festejar i prou, manés qui manés pensant potser que cap ministre per venir es posaria amb les coses del festeig. Naturalment, si un dia es posa en pràctica el Ministeri del Festeig, cosa no del tot impossible vist que un es pot jugar setmanades amb el permís oficial, tant Juny com Celdoni, com tots els que figuren en el gremi des festejadors ho poden passar malament si ve un dia que s'ha de festejar per decret que qui sap de quina manera s'hi farà festejar...

15 de desembre de 1981